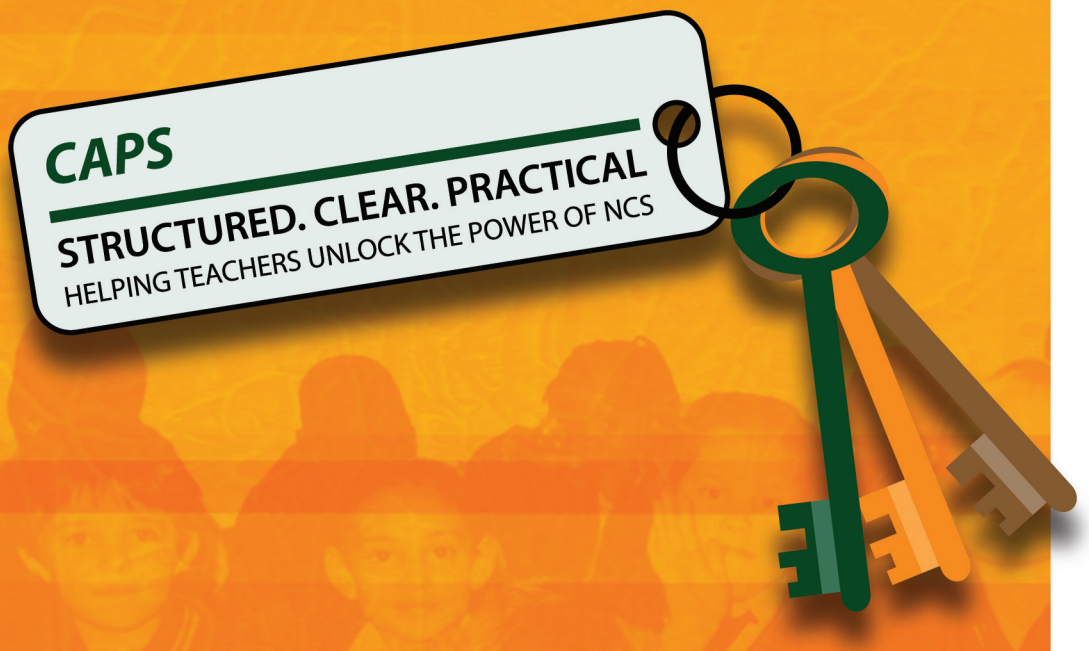
SESOTHO FIRST ADDITIONAL LANGUAGE

National Curriculum Statement (NCS)

Curriculum and Assessment Policy Statement

Foundation Phase
Grades 1-3

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SETAMENTE SA LEANO LA KHARIKHULAMO LE TEKANYETSO DIKEREITE TSA 1-3

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE

Department of Basic Education

222 Struben Street
Private Bag X895
Pretoria 0001
South Africa
Tel: +27 12 357 3000
Fax: +27 12 323 0601

120 Plein Street Private Bag X9023
Cape Town 8000
South Africa
Tel: +27 21 465 1701
Fax: +27 21 461 8110
Website: http://www.education.gov.za

© 2011 Department of Basic Education

ISBN: 978-1-4315-0414-5

Design and Layout by: Ndabase Printing Solution

Printed by: Government Printing Works

FOREWORD BY THE MINISTER

Our national curriculum is the culmination of our efforts over a period of seventeen years to transform the curriculum bequeathed to us by apartheid. From the start of democracy we have built our curriculum on the values that inspired our Constitution (Act 108 of 1996). The Preamble to the Constitution states that the aims of the Constitution are to:

- heal the divisions of the past and establish a society based on democratic values, social justice and fundamental human rights;
- improve the quality of life of all citizens and free the potential of each person;
- lay the foundations for a democratic and open society in which government is based on the will of the people and every citizen is equally protected by law; and
- build a united and democratic South Africa able to take its rightful place as a sovereign state in the family of nations.

Education and the curriculum have an important role to play in realising these aims.

In 1997 we introduced outcomes-based education to overcome the curricular divisions of the past, but the experience of implementation prompted a review in 2000. This led to the first curriculum revision: the *Revised National Curriculum Statement Grades R-9* and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* (2002).

Ongoing implementation challenges resulted in another review in 2009 and we revised the *Revised National Curriculum Statement* (2002) to produce this document.

From 2012 the two 2002 curricula, for *Grades R-9* and *Grades 10-12* respectively, are combined in a single document and will simply be known as the *National Curriculum Statement Grades R-12.* The *National Curriculum Statement for Grades R-12* builds on the previous curriculum but also updates it and aims to provide clearer specification of what is to be taught and learnt on a term-by-term basis.

The *National Curriculum Statement Grades R-12* accordingly replaces the Subject Statements, Learning Programme Guidelines and Subject Assessment Guidelines with the

(a) Curriculum and Assessment Policy Statements (CAPS) for all approved subjects listed in this document;

(b) *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12*; and

(c) *National Protocol for Assessment Grades R-12.*

MRS ANGIE MOTSHEKGA, MP
MINISTER OF BASIC EDUCATION

DIKAHARE

KAROLO YA 1 SETATEMENTE SA LEANO LA KHARIKHULAMO LE TEKANYETSO BAKENG SA PUO YA TLATSETSO YA PELE 3

1.1 Boitshetleho 3

1.2 Tjhebokakaretso 3

1.3 Sepheo sa Kharikhulamo ya Afrika Borwa ka kakaretso 4

1.4 Kabo ya Nako 6

1.4.1 Mokgahlelo wa Motheo 6

1.4.2 Mokgahlelo o Mahareng 6

1.4.3 Mokgahlelo o Phahameng 7

1.4.4 Dikereite tsa 10–12 7

KAROLO YA 2 HO HLAHISWA HA DIPUO 8

2.1 Selelekela 8

2.2 Botemepedi bo Tlatseleditsweng 8

2.3 Kabo ya nako 9

2.4 Tekanyetso 10

2.5 Ho hlahisa Puo ya Tlatsetso ya Pele 10

2.6 Ho mamela le ho bua 10

2.7 Ho bala le ho ngola 12

2.7.1 Ho ruta baithuti ka tikoloho ya tse ngotsweng 13

2.7.2 Padisommoho 13

2.7.3 Ho bala ka tataiso ya sehlopha 13

2.7.4 Ho bala ka bobedi le ka boikemelo 15

2.7.5 Medumo 15

2.7.6 Temoho ya lentswe 16

2.7.7 Ho bala ka kutlwisiso 16

2.7.8 Ho ngola 17

2.7.9 Sebopeho sa Puo le tshebediso 17

KAROLO YA 3 MANTSWE A HLAHELLANG KGAFETSA 85

KAROLO YA 4: MEFUTA YA DITEMA TSE SHEBILWENG MOKGAHLELONG WA MOTHEO 88

LENANE LA TLHALOSO YA MANTSWE 91

KAROLO YA 1:

SELELEKELA SA SETAMENTE SA LEANO LA KHARIKHULAMO LE TEKANYETSO

1.1 Boitshetleho

Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa R-12 (SKN) se totobatsa leano la kharikhulamo le tekanyetso dikolong.

Ka sepheo sa ho ntlafatsa Kharikhulamo, Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha se ile sa hlophiswa botjha, mme diphetoho tsa kenngwa tshebetsong ka kgwedi ya Pherekgong 2012. Thutong e nngwe le e nngwe ho ile ha hlahiswa tokomane e le nngwe e tlamahantseng kharikhulamo le tekanyetso mmoho, e ileng ya kena tshebetsong bakeng sa ditokomane tsa Ditatemente tsa Thuto, Ditataiso tsa Mananetsamaiso a ho Ithuta le Ditataiso tsa Tekanyetso ya Dithuto Dikereite tsa R-12.

1.2 Tjhebokakaretso

(a) ***Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa 10-12 (Pherekgong 2012)*** ke setatemente sa leano sa ho ithuta le ho ruta dikolong tsa Afrika Borwa, mme se fupere tse latelang:

(i) Ditatemente tsa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso thutong e nngwe le e nngwe e amohetsweng mme e bile e rutwa le ho ithutwa dikolong;

(ii) Tokomane ya leano e bitswang ***National Policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12;*** le

(iii) Tokomane ya leano e bitswang ***National Protocol for Assessment Kereite ya R-12 (Pherekgong 2012).***

(b) ***Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa 10-12 (Pherekgong 2012)*** se kena tshebetsong bakeng sa ditatemente tsa jwale tsa kharikhulamo tse pedi, e leng

(i) ***Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha se lekotsweng Botjha Dikereite tsa R-9 se lekotsweng botjha,*** se phatlalatsong ya mmuso ***Government Gazette, No.23406*** ya 31 Motsheanong 2002; le

(ii) ***Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa R-12 se*** diphatlalatsong tsa mmuso, ***Government Gazettes, No.25545*** ya 6 Mphalane 2003 le ***No. 27594 ya*** 17 Motsheanong 2005.

(c) Setatemente sa kharikhulamo ya naha se boletsweng seratswaneng sa (b) (i) le (ii) di fupere ditokomane tsa leano tse latelang, tse tla fediswa ke ***Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa R-12 (Pherekgong 2012)*** ka mekgahlelo dilemong tsa 2012-2014:

(i) Ditatemente tsa Tikoloho ya ho Ithuta/ Ditatemente tsa Dithuto, Ditataiso tsa Mananetsamaiso a ho Ithuta, le Ditataiso tsa Tekanyetso tsa Dithuto Dikereite tsa R-9 le Dikereite tsa 10-12;

(ii) Tokomane ya leano, e bitswang ***National Policy on assessment and qualifications for schools in the General Education and Training Band,*** e hlahang ho ***Government Notice No. 124*** phatlalatsong ya mmuso ***Government Gazette No. 29626*** ya 12 Hlakola 2007;

(iii) Tokomane ya leano, e bitswang ***National Senior Certificate***: ***A qualification at Level 4 on the National Qualification Framework (NQF),*** e hlahisitsweng phatlalatsong ya mmuso ***Government Gazette No. 27819*** ya 20 Phupu 2005;

(iv) Tokomane ya leano, e leng ***An addendum to the policy document, National Senior Certificate***: ***A qualification at Level 4 on the National Qualification Framework (NQF), regarding learners with special needs***, e phatlaladitsweng ho ***Government Gazette, No. 29466*** ya 11 Tshitwe 2006 e kenyelleditswe tokomaneng ya leano e bitswang ***National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12; le***

(v) Tokomane ya leano, e leng sehlomathiso sa tokomane ya ***National Senior Certificate***: ***A qualification at Level 4 on the National Qualification Framework (NQF), regarding the National Protocol for Assessment (Grades R-12),*** e hlahang ho ***Government Notice No. 1267*** phatlalatsong ya mmuso ***Government Gazette No. 29467*** ya 11 Tshitwe 2006;

(d) Tokomane ya leano eleng, ***National Policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grade R-12*** le dikarolo tsa Setatemente sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso tse fuperweng ke Dikgaolo tsa 2, 3 le 4 tsa tokomane ena di bopa dipehelo le dintlhatheo tsa ***Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa R-12.*** Kahoo ditokomane tsena tse boletsweng***,*** mmoho le ho latela ***karolo ya 6A*** ya ***South African Schools Act, 1996 (Act No. 84 of 1996)*** di bopa motheo oo ho wona Letona la Thuto ya Motheo le hlahisang bonyane ba diphetho le dipehelo tseo moithuti a lokelang ho di fihlella, mmoho le ditsela tsa tshebetso le tsamaiso tsa tekanyetso ya phihlello ya moithuti dikolong tsa mmuso le dikolong tse ikemetseng.

1.3 Sepheo sa Kharikhulamo ya Afrika Borwa ka kakaretso

(a) ***Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa 10-12*** se fupere tsebo, bokgoni le makgabane a lokelang ho ithutwa dikolong tsa Afrika Borwa. Sepheo sa kharikhulamo ena ke ho nnetefatsa hore baithuti ba fumantshwa le ho sebedisa tsebo le bokgoni ka tsela e tla ntlafatsa maphelo a bona. Ka tsela e tjena kharikhulamo e ntshetsa pele mohopolo wa ho theha tsebo maemong a phedisano a selehae, empa e ntse e le sedi ditabeng tsa lefatshe tsa matjhabatjhaba.

(b) Sepheo sa Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa 10-12 ke ho:

- ho hlomela baithuti ka tsebo, bokgoni le makgabane tse hlokehang ho iphedisa le ho ba le seabo se nang le moelelo maemong a phedisano jwalo ka ha e le baahi naheng e lokolohileng, ho sa natswe boitshetleho ba bona dintlheng tsa phedisano le moruo, tsa botjhaba, bong, mmele o phetseng hantle kapa bokgoni dithutong;
- ho ba neha tsela ya ho kena thutong e phahameng;
- ho phethahatsa tshebetso ya ha baithuti ba qetile dibakeng tsa thuto mme ba fetela mesebetsing; le
- ho neha boramesebetsi lesedi le felletseng (profaele) ka bokgoni ba moithuti.

(c) Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa 10-12 se thehilwe dintlhathehong tse latelang:

- Diphetoho phedisanong; ho nnetefatsa hore ho se lekalekane ha thuto ha ka nako e fetileng ho fediswe, le ho re batho bohle naheng ba fumantshwe menyetla e lekanang ya thuto;

- ho ithuta ka tshekatsheko le ka mafolofolo; ho kgothalletsa ho ithuta ka mafolofolo le ka ho sekaseka dintho, ho ena le ho nka ditaba di le jwalo feela e le dinnete ntle le ho di sekaseka;
- Tsebo le bokgoni tsa boemo bo hodimo: ho hlahisitswe bonyane dipehelo tsa tsebo le bokgoni tse lokelang ho fihlellwa Kereiteng ka nngwe mme di lokela ho fihlellwa ka boemo bo hodimodimo dithutong kaofela;
- Kgatelopele; dikahare le maemo a tse ithutwang tsa Kereite e nngwe le e nngwe di bontsha kgatelopele ho tloha boemong bo bonolo ho isa ho bo rarahaneng;
- Ditokelo tsa botho, kenyelletso ya bohle, toka ho tsa phedisano le tikoloho, ho kenyelletsa metheo le ditshebetso tsa toka ho tsa phedisano le tikoloho le ditokelo tsa botho jwalo ka ha di totobaditswe Molaotheong wa Rephaboliki ya Afrika Borwa. Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa R-12 se sedi haholo dintlheng tsa ho fapana ha batho tse jwalo ka bofuma, ho se lekane ha batho, botjhaba, bong, puo, boholo ba motho dilemong, bokowa, le maemo a mang;
- Ho ananela tsebo le mahlale a seholoholo: kananelo ya nalane e mothamo le setso tsa naha ya rona ho bohlokwahadi mme tsena di phehisa kgodisong ya makgabane a fuperweng ke Molao wa Motheo; mmoho le
- Kamohelo, boleng le phethahatso; ho nehelana ka thuto eo boleng, bophara le botebo ba yona bo ka bapiswang le thuto ya mafatshe a mang.

(d) Sepheo sa Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereite tsa 10-12 ke ho hlahisa baithuti ba tla kgona ho: Bontsha kutlwisiso ya lefatshe jwalo ka ha e le ngatana e le nngwe ya ditshebetso tse hokahaneng, ka ho elellwa maemo a tharollo ya mathata ha se tshebetso e ikemetseng e le inotshi, e itshehlile thejane.

(e) Kenyelletso ya bohle e lokela ho ba karolo ya ho hlophiswa, ya ho rala le ya ho ruta sekolong. Hona ho ka phethahala ha feela matitjhere a na le kutlwisiso e tebileng ya ho hlwaya le ho sebetsana le ditshita tsa ho ithuta, le ya ho itlhophisetsa ka ho etsa meralo ya ho sebetsana le ho fapafapana ha batho.

Taba ya bohlokwa ha ho sebetswa ka kenyelletso ya bohle ke ho hlwaya ditshita le ho tiisa hore batshehetsi bohle ka sekolong, kapa mekgatlo e tshehetsang e nang le seabo e sebetsane le tsona. Bona ba kenyelletsa matitjhere, makgotla a tshehetso a dikantorong tsa sedika, makgotla a mang a setjhaba a tshwaraneng le tshebetso ena ka ho otloloha, batswadi le dikolo tse ikgethang di sebetsa e le mehlodi. Ho sebetsana le ditshita ka phaposing ya ho rutela, matitjhere a sebedise mawa a ho ruta a fapafapaneng a kang a hlahisitsweng tokomaneng ya Lefapha la Thuto le Thupelo e bitswang ***Guidelines for inclusive teaching and learning*** (2010)***.***

1.4 Kabo ya nako

1.4.1 Mokgahlelo wa Motheo

(a) Nako ya ho ruta e abetsweng dithuto tsa Mokgahlelo wa Motheo e bontshitswe papetleng e latelang:

THUTO	KEREITE YA R (DIHORA)	DIKEREITE 1-2 (DIHORA)	KEREITE YA 3 (DIHORA
Puo ya Lapeng	10	8/7	8/7
Puo ya Tlatsetso ya Pele		2/3	3/4
Mmetshe	7	7	7
Bokgoni ba Bophelo	**6**	**6**	**7**
• Tsebo ya Motheo	(1)	(1)	(2)
• Bonono bo iqapelwang	(2)	(2)	(2)
• Boithapollo ba Mmele	(2)	(2)	(2)
• Bophelo bo botle ba motho le phedisano	(1)	(1)	(1)
NAKO KAOFELA	**23**	**23**	**25**

(b) Nako ya ho ruta e abetsweng dithuto Dikereite tsa R, 1 le 2 e etsa dihora tse 23, mme Kereiteng ya 3 ke dihora tse 25.

(c) Dipuo Dikereiteng tsa R-2 di abetswe dihora tse 10, ha Kereite ya 3 e abetswe dihora tse 11. Puo ya Lapeng e abelwe moedi wa dihora tse 8, le bonyane ba dihora tse 7, ha Puo ya Tlatsetso yona e abelwe bonyane ba dihora tse 2, le moedi wa dihora tse 3 Dikereiteng tsa 1-2. Kereiteng ya 3 moedi wa dihora tse 8 le bonyane ba dihora tse 7 di abelwe Puo ya Lapeng athe Puong ya Tlatsetso ya Pele teng ho ajwe bonyane dihora tse 3 ha moedi e lokela ho ba dihora tse 4.

(d) Ho Bokgoni ba Bophelo Tsebo ya Motheo e abelwe hora e 1 Dikereiteng tsa R-2, le dihora tse 2 jwalo ka ha ho bontshitswe ka masakaneng Kereiteng ya 3.

1.4.2 Mokgahlelo o Mahareng

(a) Papetla e latelang e bontsha dithuto le nako ya ho ruta e abetsweng dithuto Mokgahlelong o Mahareng.

THUTO	(DIHORA)
Puo ya Lapeng	6
Puo ya Tlatsetso ya Pele	5
Mmetse	6
Mahlale a tlhaho le Theknoloji	3.5
Mahlale a Phedisano	3
Bokgoni ba Bophelo	**4**
• Bonono bo iqapelwang	(1.5)
• Boithapollo ba Mmele	(1)
• Bophelo ba botle ba motho le phedisano	(1.5)
NAKO KAOFELA	**27,5**

1.4.3 Mokgahlelo o Phahameng

(a) Kabo ya nako ya ho ruta Mokgahlelong o Phahameng e ka tsela e latelang:

THUTO	(DIHORA)
Puo ya Lapeng	5
Puo ya Tlatsetso ya Pele	4
Mmetse	4.5
Mahlale a Tlhaho	3
Mahlale a Phedisano	3
Theknoloji	2
Mahlale a tsamaiso ya Moruo	2
Tlwaetso ho tsa Bophelo	2
Bonono bo iqapelwang	2
NAKO KAOFELA	**27,5**

1.4.4 Dikereite tsa 10-12

(a) Kabo ya nako ya ho ruta Dikereiteng tsa 10-12 e ka tsela e latelang:

THUTO	Kabo ya nako ka beke (dihora)
Puo ya Lapeng	4.5
Puo ya Tlatsetso ya Pele	4.5
Mmetse	4.5
Tlwaetso ho tsa Bophelo	2
Ho lokela ho kgethwe bonyane dithuto tse 3 tse tswang ho **Sehlopheng sa B** Sehlomathiso sa B Dipapetla B1-B8 tsa tokomane ya ***National Policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12.*** Dipehelo tse hlahisitsweng seratswaneng sa 28 tokomaneng ena ya leano di lokela ho elwa hloko.	12 (3x4 dihora)
NAKO KAOFELA	**27,5**

Nako e abilweng beke le beke e sebediswe feela bakeng sa bonyane dithuto tsa ***Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha*** (SKN) tse boletsweng lenaneng le ka hodimo, mme e se ke ya sebedisetswa dithuto tse ding tse tlatselletsang bonyaneng ba dithuto tsena tse qollotsweng. Haeba moithuti a rata ho nka dithuto tse ding tsa tlatselletso hodima tsena tse qollotsweng lenaneng, ho eketswe nako ka hodimo ho e behilweng bakeng sa ho ruta dithuto tseo tsa tlatselletso.

KAROLO YA 2

HO HLAHISWA HA DIPUO

2 .1 Selelekela

mokgahlelong wa Motheo, bokgoni ba bohlokwahadi kharikhulamong ya Puo ya Tlatsetso ya Pele, ke:

Ho mamela le ho bua	Ho kenyelletsa ho nahana le ho fana ka mabaka le sebopeho sa puo le tshebediso, di momahantswe ho ntlha tsohle tse nne tsa bokgoni ba dipuo (Ho mamela, ho bua, ho bala le ho ngola)
Ho bala le medumo	
Ho ngola le mongolo	

Dikahare (tsebo, dikgopolokutlwisiso le bokgoni) tse hlahellang ka hara Setatemente sa Naha sa Kharikhulamo (SNK) di se di hlophisitswe ka tsela ya Setatemente sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso (SLKT), ka kotara, ho sebediswa dihlooho tsena. Dikarolo tsa Mokgahlelo wa Motheo tsa SLKT di fa matitjhere:-

- selelekela se nang le tataiso ya ho sebediswa ha tokomane ya Mokgahlelo wa Motheo,
- dikahare, dikgopolokutlwisiso le bokgoni bo rutwang kotareng ka nngwe,
- tataiso ka nako e behilweng,
- ditlhoko tsa Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso le ditshisinyo tsa tekanyetso e seng ya semmuso
- manane a dithusathuto tse kgothaletswang kereiteng ka nngwe

2.2 Botemepedi bo tlatseleditsweng

Baithuti ba tla sekolong ba tseba puo ya bona ya lapeng. Ba ka bua e bua ka bolokolohi, mme ba tla ba se ba tseba mantswe a mangata. Ho tseba ho bala le ho ngola Kereiteng ya 1 ho ahellwa hodima tsebo ena ya puo ya molomo. Ke ka hoo, ho leng bonolo ho ithuta ho bala le ho ngola ka puo ya hao ya lapeng

Ha baithuti ba qala ho ithuta puo ya tlatsetso Kereiteng ya 1, ba hloka ho aha motheo o matla wa puo ya molomo. Ba lokela ho utlwa haholo puo ya Sesotho e buuwang e bonolo eo ba ka e utlwisisang ho tswa maemong. Ho mamela titjhere a bala dipale ho tswa dibukeng tse kgolo tse nang le ditshwantsho (Dibuka tse Kgolo) ke mokgwa o motle wa ho etsa sena jwalo ka ha ho tshehetsa ntshetsopele ya baithuti ya sethato ya ho tseba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso. Jwalo ka ha tsebo ya baithuti e hola, ba hloka menyetla e mengata ya ho bua puo ka tsela tse bonolo. Hona ho nehelana ka motheo bakeng sa ho bala le ho ngola Kereiteng ya 2 le ya 3.

Ka lehlohonolo, baithuti ba ka fetisetsa bokgoni ba bona ba ho tseba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ho tswa puong ya bona. Mohlala, Haeba baithuti ba rutwa mongolo hantle ka puo ya bona ya lapeng, ba ka sebedisa bokgoni ba bona ha ba ngola ka Sesotho. Haeba ba ithuta medumo ka puo ya bona ya lapeng, ha ba hloke ho ithuta dikamano tsa mopeleto le modumo hape kaofela ka Sesotho. Ba hloka feela ho sebedisa tsebo ya bona ka Sesotho le ho ithuta dikamano ts mopeleto le modumo eo e fapaneng ka Sesotho.

Setatemente sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso (SLKT) sa Puo ya Tlatsetso ya Pele se nka monyetla wa bokgoni ba baithuti wa ho tseba ho ngola le ho bala ka kutlwisiso ka puo ya bona ya lapeng. Mohlala, mesebetsi e

kang Padisotataiso e hlahisitsweng Setatementeng sa Naha sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso (SLKT) Puong ya Lapeng Kereiteng ya 1 se hlahisitswe Setatementeng sa Naha sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso (SLKT) Puong ya Tlatsetso ya Pele Kereiteng ya 2. Hona ho bitswa 'botemepedi bo tlatseleditsweng' - ho ntshetsa pele motheo o matla wa ho tseba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso (litheresi) ka Puo ya Lapeng le ho ahella litheresi ka Puo ya Tlatsetso ya Pele

2.3 Kabo ya nako

Dinako tse latelang tse behilweng bakeng sa thuto ka nngwe di kena tshebetsong ka 2012. Bakeng sa Puo Mokgahlelong wa Motheo nako e tla itshetleha boemong ba puo ya sekolo. Sekolo se ka kgetha ho fa Puo ya Lapeng le ya Tlatsetso ya Pele nako e nyane kapa e ngata ya ho ruta ho ya ka ditlhoko tsa baithuti ba bona. Bonnyane ba nako bakeng sa Puo ya Lapeng hammoho le Puo ya Tlatsetso ya Pele di balletswe nako e ka tlase e ka masakaneng tafoleng e ka tlase:

	SESOTHO PUO YA LAPENG	PUO YA TLATSETSO
Kereite ya 1	dihora tse 8 (7)	dihora tse 2(3)
Kereite ya 2	dihora tse 8(7)	dihora tse 2(3)
Kereite ya 3	dihora tse 8 (7)	dihora tse 3(4)

Lefapha la Thuto la Motheo ha le fane ka keletso kapa taelo ya hore **bonnyane ba nako** bo ka qhaqhollwa jwang ka dikarolo tse fapaneng le ha feela ditshisinyo tse latelang di entswe bakeng sa kereite ka nngwe:

Moo moedi wa nako o lekanyeditsweng Puo ya Tlatsetso ya Pele

PUO YA TLATSETSO YA PELE			
	KEREITE YA 1	**KEREITE YA 2**	**KEREITE YA 3**
Ho mamela le ho bua	hora e le 1 metsotso e 30	hora e le1	hora e le 1
Ho bala le modumo	hora e le 1 metsotso e 15	hora e le 1 metsotso e 30	hora e le 1 metsotso e 30
Ho ngola	metsotso e 15	metsotso e 30	Hora e le 1
Tshebediso ya puo			metsotso e 30
	dihora tse 3 ka beke	**dihora tse 3 ka beke**	**dihora tse 4 ka beke**

Moo bonnyane ba nako bo lekanyeditsweng Puo ya Tlatsetso ya Pele

PUO YA TLATSETSO YA PELE			
	KEREITE YA 1	**KEREITE YA 2**	**KEREITE YA 3**
Ho mamela le ho bua	hora e le 1 metsotso e 30	metsotso e 45	hora e le 1
Ho bala le modumo	metsotso e 30	metsotso e 45	hora e le 1
Ho ngola		metsotso e 30	metsotso e 30
Tshebediso ya puo			metsotso e 30
	dihora tse 2 ka beke	**dihora tse 2 ka beke**	**dihora tse 3 ka beke**

2.4 Tekanyetso

tokomane ya Setatemente sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso e fana ka ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ya Dipuo tsa Mokgahlelo wa Motheo. Mosebetsi o mong le o mong o entswe ka dikarolo tse mmalwa tse sebetsanang le dikarolwana tse fapaneng tsa puo.

KEREITE	THUTO	KOTARA YA 1	KOTARA YA 2	KOTARA YA 3	KOTARA YA 4	MESEBETSI KAOFELA
1	SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE	1	1	1	1	4
2	SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE	1	1	2	1	5
3	SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE	1	2	2	1	6

Kereiteng ya 1 - 3, kotareng ya 1 ho na le Mosebetsi wa Tekanyetso ya Semmuso o le mong feela. Kereiteng ya 1 dikolo di kgothalletswa ho phethahatsa tekanyetso ya mantlha kotareng ya pele.

2.5 Ho hlahisa puo ya tlatsetso ya pele

ha titjhere e hlahisa Puo ya Tlatsetso ya Pele Kereiteng ya.1, o hloka mokgwa o bonolo wa ho fetisa mohopolo wa 'puo ya tlatsetso' baithuting ba hae ba batjha kaofela. Mokgwa o motle wa ho etsa hoo ke ka tsela ya phaphethe, eo e ka fuwang lebitso la puo ya tlatsetso, mohlala, Pule wa Phaphethe. Thutong ya pele, titjhere o hlahisa phaphethe le ho bolella baithuti hore Pule ha a kgone ho bua puo ya baithuti ya lapeng, o bua feela Sesotho, mme jwale ba tla bua Sesotho le Pule. Pule e tla ba karolo ya moshwelella ka phaposing ya Puo ya Tlatsetso ya Pele. Titjhere a ka hlahisa phaphethe ya bobedi (mohl. Pulane wa Phaphethe) e le hore a tle a bontshe dikamano ka puo ya tlatsetso (mohl. ditumediso).

2.6 Ho mamela le ho bua

ho ithuta puo ya tlatsetso ho tshwana feela jwalo ka ha motho a ithuta puo ya lapeng ntle le hore ho etsahala hamora-onyana bophelong ba baithuti. Selemong sa bona sa pele maphelong a bona, baithuti ba utlwa puo e bonolo e ngata maemong a fapaneng, eo e etsang hore ba utlwisise thutapuo le tlotlontswe hanyane ka puo ya bona ya lapeng. Ka mora selemo kapa ho feta, baithuti ba qala ho bua puo ya bona ya lapeng empa e seng dipolelo ka botlalo. Ba qala ka ho hlahisa lentswe kapa a mabedi, ao ba a sebedisetsang ho hlahisa meelelo ekasitana le mererong e mmalwa. Ba ka utlwisisa puo e rarahaneng ho ena le hore ba bue.

Ho bohlokwa ho matitjere hore ba boloke hona ka monahanong ha baithuti ba ithuta puo ya tlatsetso. Kereiteng ya 1, baithuti ba hlokwa ho rutwa puo ya molomo e ngata e jwalo ka dipale le ditaelo tsa ka phaposing. Ho mameleng dipale tseo di phetwang ka mokgwa o babatsehang bakeng sa hore baithuti ba fumane ditaelo tsa ka phaposing. Titjhere e hloka ho:

- kgetha pale e bonolo, e nang le sebopeho se phetwaphetwang, ho dumella tlotlontswe ekasitana le thutapuo di iphetephete (mohl. Dikolobe tse Tharo tse Nyane)
- boloka puo ya hae e le bonolo, a bua butle empa ka mokgwa wa tlwaelo
- sebedisa ditho tsa mmele, ditshwantsho le disebediswa tsa nnete ho tshehetsa kutlwisiso ya pale
- bolella pale makgetlo a mangata, kenyelletsa baithuti hanyane hanyane, mohlala, ka ho bina lehlaso (mohl. Ntate moholo, o tswa kae kwana...)

Tsela e nngwe ya ho ruta baithuti puo ya tlatsetso ke ka ho mamela dipale (ditema tseo e seng tsa boiqapelo) tse balwang ke titjhere. Titjhere o bala ho tswa Bukeng e Kgolo, e nang le ditshwantsho tse ngotsweng ka mongolo o hodisitsweng eo baithuti ba ka e bonang ha titjhere a ntse a bala. Hona ho bitswa 'Padisommoho'. Bohlokwa bo bong ba Padisommoho ke hore le ha e le mosebetsi wa ho o motle wa ho mamela, o ntshetsa pele tsebo ya baithuti ya sethatho ya ho bala le ho ngola ka kutlwisiso. Baithuti ba ithuta, mohlala, dikgopolokutlwisiso tsa mongolo (mohl. re qala ho bala ho bala moo buka e qalang re qetelle moo e fellang le hore re bala ho tswa ho le letshehadi ho ya ho le letona le ho tswa hodimo ho ya tlase leqepheng la buka) mme ba qala ho elellwa mantswe a mmalwa puong ya tlatsetso (mohl. o). Baithuti ba lokela ho tlwaela mosebetsi wa Padisommoho ka ha ba tla e etsa dithutong tsa bona tsa Puo ya Lapeng.

Tsela e nngwe e ntle ya ho ruta baithuti puo ya tlatsetso ke ya ho fana ka ditaelo tse bobebe tseo baithuti ba ka di arabelang, mohlala, titjhere o re, 'Tlo kwano, Thabo,' ka ho sebedisa ditho tsa mmele, mme a arabela. Mokgwa ona o tsejwang jwalo ka Ho Arabela ka Ditho tsa Mmele Kaofela, o na le monyetla wa hore titjhere a ka kgona ho elellwa ka pele hore Thabo o a utlwisisa kapa tjhe mme a ka nehelana ka tlaleho - e ka ba 'Bokgabane bo babatsehang Thabo' kapa a ka phetha ditaelo butle a sebedisa ditho tsa mmele ebile a toboketsa ka matla. Puo ya ka phaposing (mohl. Tlo ka pele, mme o dule fatshe mmateng) e fana ka menyetla e mengata e tlwaelehileng ya ho hlahisa mokgwa wa Ho Arabela ka Ditho tsa Mmele Kaofela. Diraeme tsa ketso, ke mokgwa o motle wa ho kopanya puo ka diketso ka tsela eo e tshehetsang kutlwisiso le kgopolo ya puo.

Bohlokwa ba mekgwa e meraro e hlalositsweng hodimo (ho mamela dipale, Padisommoho ekasitana le Ho Arabela ka Ditho tsa Mmele Kaofela) ke hore bo tsitsisa maikutlo hodima ho ithuta puo ho ya ka ho mamela ka kutlwisiso. Hona ho tlosa kgatello ya maikutlo ho baithuti ba banyane hore ba bue, ebile ho fokotsa ho tshwenyeha mehopolong le ho dumella baithuti ho tsepamisa kutlwisiso puong. Le ha ho le jwalo, e le hore o be sebui sa puo se nang le tsebo ya puo, baithuti ba lokela ho ikwetlisetsa ho bua.

Qalehong, puo ya baithuti e buuwang e tla ba le popeho - dipina tse phetwang ka hlooho, dithothokiso le diraeme tse etswang, hammoho le popeho tse ding tsa puo tseo ho ithutwang tsona jwalo ka dikarolwana tsa puo, mohlala, 'Dumela, o kae?' 'Ke' teng, wena o kae?' Empa hanyane, jwalo ka ha baithuti ba qala ho utlwisisa puo ya tlatsetso, ba hloka ho qala ka bua, ka lentswe kapa a mabedi. Mohlala, ho arabela potsong ya titjhere, 'Na o ratile pale,' moithuti a araba ka hore 'E' kapa 'Tjhee'.

Pele, puo ya sethatho ya baithuti e buuwang e lokela ho tshehetswa (k.h.r. ho be le mohlala le tshehetso). Mohlala, baithuti ba ka qala ka ho ba bonketsisane ba pale ho tswa paleng eo titjhere e ba bolelletseng yona kapa e ba bal-letseng yona, mme ba buisana puisano eo. Ka thuso ya titjhere, baithuti ba ka pheta pale. Titjhere e lokela ho etsa bonnete ba hore baithuti ba fumana monyetla wa ho bua Sesotho kaofela. Hobane baithuti ba tswela pele ka nako e fapaneng, titjhere o lokela ho metha menyetla ya ho buwa ya baithuti (mohl. dipotso tseo a di botsang) boemong ba moithuti ka mong. Ha baithuti ba ntse ba tswela pele dikereiteng, titjhere lokela ho lebella baithuti ba bue haholo, mme puo ya bona e be telele.

Ha baithuti ba bontsha tswelopele ka ho ithuta Sesotho, ba hloka ho rutwa ditema tse ding tse ngata. Kereiteng ya 1, ba tla ba le boitemohelo bo bongata dipaleng ebile ba tla qala ka ho hlokomela sebopeho le makgetha a tema tse phetwang (k.h.r. baphetwa ba a hlahiswa, tikoloho e a hlaloswa, qaka e a hlaha, ebile e a rarollwa, pale e tlwaelehile ho phetwa nako e fetileng). Ka hara Setatemente sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso (SLKT) Kereiteng ya 2, puo ya molomo e phetwa ka ho rutwa (mohl. Maobane, re ile toropong. Pele, re ile lebenkeleng le leholo ho reka dijo. Hape ra ya laeboraring, jj.), mme Kereiteng ya 3, ho ngolwa ho a kenyelletswa. Pale ke mofuta wa tema ya bohlokwa hobane e nehelana ka borokgo pakeng tsa puo e buuwang le puo e ngolwang. Re sebedisa pale e phetwang ka molomo (mohl. ho phetela batho ka seo re se entseng), empa re e ngola fatshe. Kereiteng ya 3, baithuti ba rutwa ka molomo tsamaiso ya tema (k.h.r ditaelo tse kang diresepe) dipehelo tsa tlhahisoleseding (mohl. Ditlou ke diphoofolo

tse kgolo. Di phela ka ho tsamaya ka dihlopha, jj.). Mehlala ya mefuta ena ya tema e fumanwa Karolong ya 4 qetellong ya tokomane ena, hammoho le tlhaloso ya sebopeho le makgetha a puo.

Mesebetsi ya letsatsi le ya hang/habedi ka beke e tsepameng hodima homamela/ho bua

Kereiteng ya 1 nako e lekaneng e lokela ho nehelwa ho Ho Mamela le Ho bua. Hona ho iswa boemong bo tlase Kereiteng ya 2 le ya 3 nakong eo ho bala le ho ngola ho rutwang haholo Puong ya Tlatsetso ya Pele. Ho tsepamwe hodima Ho Bua le Ho Mamela Mokgahlelong wa Motheo ka nako tsohle.

Setatemente sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso (SLKT) Puong ya Tlatsetso ya Pele, Ho Mamela le Ho Bua ho hlophisitswe ka tsela e latelang:

- lenane la mesebetsi e mengata le lokela ho rutwa ka mehla nakong ya beke kaofela. Palo ya mesebetsi hammoho le kgetho ya yona e tla lokelwa ho rutwa letsatsi le letsatsi, mme di tla itshetleha ho titjhere le nako eo a fumanehang ka yona, hona ho tla fapana ho ya ka hore titjhere e na le bonnyane bo itseng ba nako kapa moedi wa nako e itseng bakeng sa Puo ya Tlatsetso ya Pele.

- mosebetsi o tsitsitseng, 'ho mamela dipale le ho di bala', ho rutwang hang kapa habedi ka beke, ho itshetlehile Kereiteng ka nngwe le nako e bang e le teng.

Mesebetsi ena e hlophisitswe ho ya ka meokotaba. Ho sisintswe hore titjhere a kgethe meokotaba e mene ka kotara, haholoholo hanyane moo bonnyane ba nako bo sebedisitsweng bakeng sa Puo ya Tlatsetso ya Pele. Titjhere o hloka ho kgetha meokotaba eo e tla mo thusa ho baithuti ho ruta puo ya tlatsetso. Meokotaba e lokela ho ba e setlwaeding ya baithuti, haholoholo e rutilweng Puong ya Lapeng, mme e fana ka menyetla e mengata bakeng sa ho ruta puo maemong a itseng (mohl. ba hloka ho fana ka menyetla bakeng sa nehelano ebile ba sebedisa dintho tse ngata tse teng ka phaposing). Meokotaba e meng e nehelwana jwalo ka mehlala, empa tsena ke ditshisinyo feela, HA DI A LOKELA ho shejwa jwalo ka ditaelo.

Lebaka le etsang hore ho sebediswe meokotaba ke ho etsa hore ho sebediswe hape tlotlontswe le dibopeho tsa puo maemong a nang le moelelo o utlwahalang. Mohlala, mantswe a bontshang dikarolo tsa mmele (sefahleho, mahlo, ditsebe, nko, molomo, matsoho, moomo, maoto) le dibopeho tseo di leng ho tsona (Supa___n ya hao./Hona ke _____.) ntlheng ya pele, mantswe ana a lokela ho utlwa ka makgetlo maemong ao a sebediswang ho wona, baithuti ba hloka menyetla ho sebedisa mantswe ana. Ha baithuti ba eya Kereiteng ya 2 le 3, ba tla hloka menyetla ya ho a bala le ho a ngola. Haeba tlotlontswe le dibopeho di phetwa, baithuti ba tla kgona ho di hopola le ho di sebedisa.

2.7 Ho bala le ho ngola

ka tlasa mabaka ana a fuweng ka hodimo, ho na le tsepamo e matla ya ho ntshetsa pele puo ya molomo Kereiteng ya R le ya 1, nakong eo baithuti ba tla be ba ithuta ho bala le ho ngola ka Puo ya Lapeng ya bona. Le ha ho le jwalo, Dikereiteng tsa 2 le 3 tsepamo e be hodima ntshetsopele ya tsebo ya ho bala le ho ngola Puong ya Tlatsetso ya Pele. Ba tla ba le bokgoni ba ho ngola le ho bala dithuto tse ding, ba sebedisa dibuka tsa Sesotho Mokgahlelong o Mahareng. Hona ho tla hloka boemo bo phahameng ba ho tseba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso, haholoholo tlotlontswe Sesothong.

Ho bala le ho ngola ho ntshetsa pele puo ya baithuti ka Sesotho. Ho bala ho fa baithuti boitemohelo puong ya bona ya tlatsetso. Re a tseba ho tswa diphuputsong hore ntshetsopele ya tlotlontswe ya baithuti e itshetlehile hodima mosebetsi wa ho bala oo ba o etsang. Ho ngola ho bohlokwa hobane ho hatella baithuti ho nahana ka thutapuo le mopeleto. Hona ho kgothalletsa baithuti ho ntshetsa pele puo, mme ba potlakise ho ithuta puo le ho eketsa ka nepahalo.

Ke ka hoo nako e ngata e fuwang mesebetsi ya ho bala le ho ngola e fumanwang tokomaneng ya Setatemente sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso (SLKT) sa Puo ya Tlatsetso ya Pele bakeng sa Kereite ya 2 le ya 3. Mesebetsi bakeng sa Ho bala le Ho ngola e ka tsela e tjena:

2.7.1 Ho ruta baithuti ka tikoloho ya tse ngotsweng

Ho tloha dilemong tsa pele, baithuti ba Afrika Borwa ba rutwa ka tsa tikoloho e kgolo e nang le mongolo ka Sesotho, mohlala matshwaong (matshwao a tsela, matshwao a mabenkele, jj) hammoho le diphuthelwana. Matitjhere a ka sebedisa hona jwalo ka ntlha ya qalo bakeng sa tsebo ya baithuti ya sethatho ya ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ka puo ya bona ya tlatsetso, mohlala, ho tlisa diphuthelwana tse tlwaelehileng kapa dipapatso ka phaposing le ho bona hore baithuti ba ka hlokomela mabitso a dihlahiswa. Ho tloha Kotareng ya 3 Kereiteng ya 1, ha baithuti ba se ba qadile ho tseba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ka Puo ya Lapeng ya bona, titjhere a ka qala ka ho reha/leibola disebediswa ka phaposing ka Puo ya Lapeng le Sesotho ka bobedi. Mesebetsi ena e tshehetsa thuto ya ka tshohanyetso, ha e a tsepamiswa maikutlo ho tsebo ya ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ebile di se fuwe nako e ngata.

2.7.2 Padisommoho

Padisommoho e qalwa ho rutwa Kereiteng ya R mme e tswela pele Mokgahlelong wa Motheo kaofela ha ona. Mosebetsi ona ke o bohlokwa bakeng sa ntshetsopele ya puo le tsebo ya ho bala le ho ngola ka kutlwisiso. Sepheo sa Padisommoho Kereiteng ya 1 ke ho fa baithuti boitemohelo puong ya bona ya tlatsetso ka tsela e nang le kutlwisiso, maemong a tsheheditsweng. E ntshetsa pele tsebo ya baithuti ya ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ka puo ya bona ya tlatsetso. Ba ntshetsa pele dikgopolokutlwisiso tsa bona tsa mongolo mme ba qala ho elellwa mantswe a mmalwa a Sesotho. Mothating ona titjhere o lokela ho:

- Kgetha tema e bonolo e ngotsweng ka mongolo o moholo (mohl. Buka e Kgolo) ka tema e lekantsweng le ditshwantsho tse ntle tse ngata. Pale e lokela ho ba le sebopeho se hlakileng, se bonolo (mohl. Dikolobe tse Tharo tse Nyane). Ho a thusa ha puo e phetwa ebile e lohotheha (mohl. Pule o hokae? O ka kitjhining. Pule o hokae? O ka tshingwaneng.jj.). Ditema di lokela ho eketseha hanyane ka bothata ha selemo se ntse se tsamaya

- Bua le baithuti ka ditshwantsho e le hore ba utlwisise tlotlontswe. Botsa dipotso ka puo ya bona ya lapeng. Ba thuse ho momahanya pale le maphelo a bona

- Bala tema makgetlo a mmalwa o sebedisa monwana kapa ‘tshupane’ ho etsa hore baithuti ba kgone ho utlwisisa tswelopele ya tema kaofela

- Botsa dipotso ka pale

- Hanyane etsa hore baithuti ba be le seabo ‘padisong’ ya pale

Ha baithuti ba eya Kereiteng ya 2 le ya 3 ditema di lokela ho phepetsa. Titjhere ke mohlala wa ho bala ka bokgeleke, mme a sebedise tema ho ntshetsa pele tlotlontswe, tekokutlwisiso, bokgoni ba hlalosa, ho utlwisisa sebopeho sa tema, thutapuo le matshwao a puo.

2.7.3 Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Kereiteng ya 2 baithuti ba qala mosebetsi o motjha wa puo ya bona ya tlatsetso: Padisotataiso ka Sehlopha. Le ha ho le jwalo, ba tla be ba tlwaetse mosebetsi hobane ba tla be ba se ba ile ba o etsa ka puong ya lapeng ho tloha Kereiteng ya 1. Bakeng sa mosebetsi ona, titjhere o hloka dipadi tse pedi tse boemo bo fapaneng ka boima. Titjhere o lokela ho hlopha baithuti ka dihlopha tse 6 -10 ho ya ka bokgoni ba bona mme a kgethe mmadi ya loketseng boemo

ba bona. Titjhere o sebetsa le sehlopha ka seng hang ka beke bakeng sa metsotso e 15 ha dihlopha tse ding di bala ka Kopanelo kapa Ho bala ka Boikemelo kapa ba etsa mesebetsi e amanang le tema, mohlala, mesebetsi e bobebe ya ho ngola e kang ho phethela dipolelo, kapa ho beha dipolelo hantle ka tatelano ya tsona. Sepheo sa Padisotataiso ya titjhere ke ho fa moithuti ka mong sebaka sa hae ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba bona ba ho hlasela lentswe ka puo ya bona ya tlatsetso.

Ditaelo bakeng sa ho bopa dihlopha ho ya ka bokgoni ba tsona

Haeba o batla ho beha baithuti ka dihlopha, o lokela ho ba sheba ha ba bala ka phaposing. Kgetha padi eo o hopolang hore moithuti o tla kgona ho e bala empa e seng e bobebe haholo - ho lokela ho ba le diphephetso tse mmalwa tsa padi. Ha moithuti a kgona ho bala hantle ka thello, le ka maikutlo a nepahetseng, jwale tema ena e boemong ba hae ba ho bala. Ha moithuti a thatafallwa, kgetha e bobebe ho fihlela o fumana boemo bo nepahetseng. Hang ha o se o lekanyeditse baithuti kaofela, o ka ba bokeletsa ka dihlopha ho ya ka bokgoni ba bona.

Dikgato tsa Thuto ya Padisotataiso ka Sehlopha

I. Kgetha tema e nepahetseng:

Ditema tse hlophisitsweng ho latela boemo di tla sebediswa haholo bakeng sa padiso dihlopheng. Di lokela ho ba boemong bo tlasenyana ho ba ditema tse sebediswang bakeng sa Padisommoho. Bala tema pele mme o ele hloko tlotlontswe le thutapuo efe kapa efe e ka bang boima bakeng sa baithuti. Tsena ke dintho tse ka thusang titjhere ho tsepamisa maikutlo mosebetsing.

II. Selelekela:

Tsebisa mofuta wa buka (mohl. e fupereng dinnete kapa e fupereng tseo e seng dinnete). Thusa baithuti ho hokela sehlooho boiphihlelong ba bona ba nnete bophelong bona. Boloka taba ena ya “ho bua” e tsepame mme e lekane bakeng sa baithuti ho bala ka katleho (metsotso e -2- 3)

III. Buang ka ditshwantsho

Sebedisa ditshwantsho ho tsebisa baithuti sehlooho mme le bue ka tlotlontswe efe kapa efe e ntjha. Leka hape hore sena se tsepame mme se be sekgutshwanyane (metsotso e 2 -3)

IV. Ho bala kgetlo la Pele:

Baithuti ba bala tema ka bonngwe. Titjhere o sheba boitshwaro ba baithuti ha ba bala mme a ka kgetha ntlha ya ho ruta ya tlatsetso eo a ka tsepamisang ho yona ho itshetlehilwe ka seo a se boneng baithuting. Titjhere o hlohlotsa bana nakong ena mohlala ka hore:

- Le lebeletse ho bala ka eng ka hara buka ee?
- Na seo se a utlwahala?
- Le sebeditse hantle! Le itshwaile phoso. Seo se a utlwahala.
- Ke eng se ka utlwahalang hantle polelong ena?
- Sheba tshwantshiso ena.
- Ho ka etsahala, empa sheba tlhaku ya pele hape.

Sethatong o tla lokela ho botsa dipotso tsena ka puo ya moithuti ya lapeng. Le ha ho le jwalo, hang. feela qala o botsa dipotso ka puo ya Sesotho. Baithuti ba lokela hore ba be ba tlwaetse dipotso hobane ba ne ba etsa mosebetsi ona ka puo ya bona ya lapeng ho tloha qalong a Kereite ya 1

V. Kutlwisiso

Botsa baithuti dipotso tse tswang temeng ho nnetefatsa kutlwisiso.

VI. Ho bala kgetlo la bobedi le makgetlo a mang a latelang

Matsatsing a tlang baithuti ba bala botjha tema ka bonngwe kapa ka bobedi. Maikutlo a tsepamiswa ho ntshetseng pele bokgeleke le ho ba fa monyetla wa ho sebedisa tema bakeng sa ntshetsopele ya tlotlontswe, thutapuo le kutlwisiso e tebileng ya tema. Ho bala ka ho pheta ho tshehetsa ntshetsopele ya bokgeleke puong ya tlatsetso..

Matitjhere a ka fumana ho sa tlwaeleha ho sebedisa Padisotataiso haholoholo phaposing ya Puo ya Tlatsetso ya Pele. Kahoo, ba ka tsebisa mokgwa wa ho ruta hanyanehanyane. Hang ha ba se ba na le boitshepo ba ho e sebedisa Puong ya Lapeng, ba ka qala ho e sebedisa Puong ya Tlatsetso ya Pele. Ka yona nako eo, matitjhere a ka etsa padiso ya phaposi yohle moo baithuti ba nang le khopi ya tema e tshwanang mme moithuti ka mong o fumana sebaka sa ho bala. Matitjhere lokela ho sheba boitshwaro ba moithuti ka mong ba ho bala mme ba ba thuse ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho hlasela lentswe.

Hape nako ha e ngata bakeng sa Padisotataiso Puong ya Tlatsetso ya Pele jwalo ka ha e le ngata ho Puo ya Lapeng. Matitjhere a sebedisang nako e feletseng bakeng sa Puo ya Tlatsetso ya Pele a tla kgona ho sebetsa le sehlopha ka seng se senyane hang ka beke bakeng sa metsotso e 15. Empa, ba sebedisang nako e nyane bakeng sa Puo ya Tlatsetso ya Pele ba ka se kgone ho etsa jwalo. Ba tla lokela ho etsa padiso ya ka phaposing kaofela ho na le Padisotataiso.

2.7.4 Ho bala ka bobedi le ka boikemelo

Padisommoho le ho bala ka boikemelo di fa baithuti kwetliso ya ho bala le ho kgothalletsa ho bala bakeng sa boithapollo. Padisommoho, baithuti ba babedi ba bala mmoho kapa ba nka mekgahlelo.

Baithuti ba lokela ho sebedisa nako ena ho etsa dintho tse pedi: 1) ho bala botjha padiso ho tswa Padisotataisong ka sehlopha ho fihla ba e bala ka bokgeleke, 2) ba bale bakeng sa boithapollo ho tswa dibukeng tse sekgutlwaneng sa ho bala/laeboraring ya ka phaposing. Tema e lokela ho ba tlase ka boemo ho feta e sebediswang Padisotataisong ka Sehlopha le Padisommohong.

Ho fana ka menyetla ho baithuti ho **bala dibuka ka bobona** ho boetse ho ntshetsa pele bokgeleke, ha feela dibuka tseo di le bonolo bakeng sa baithuti ho di bala ntle le ho thuswa. Dibuka tse bobebe tse kgutshwane tse nang le ditema tseo motho a ka di lohothelang pele le ditshwantsho tse mebalabala di hlile di lokile. Matitjhere a mang a rata ho fa bana padisonnotshi ho ya hae ka yona - ho bala botjha buka padisosehlopheng kapa ho bala fela bakeng sa “boithabiso”. Kwetliso ena e ekeditsweng ya ho bala, ha e etswa **kgafetsa ka mehla**, e bohlokwa bakeng sa ho ithuta ho bala.

2.7.5 Medumo

Mohato wa pele wa ho ithuta ho rarolla puo e ngotsweng ke ho bua - ho ithuta ke ho kgetholla medumo ya puo (**kelohloko ya medumo**). Moithuti o lokela ho nyalanya medumo le ditlhaku tse emelwang ke medumo eo (mohl. ‘l’,”e”, “p”, kapa “a”). le ho kopanya ditlhaku tsena mmoho ho bopa mantswe (mohl. ‘lepa’, ‘pela’) (**medumo**). Moithuti o lokela utlwisisa mantswe (**kutlwisiso**) mme a kopane le ona hangata a ngotswe fatshe hore a kgone ho a lemoha ntle le ho susumetswa (**ho iketsahalla**). Qetellong, moithuti o lokela ho kgona ho bala mantswe dipolelong ka potlako ka kutlwisiso (**bokgeleke**). Feela, dielemente tsa ho ithuta ho bala ha di etsahale mohato ka mohato. Mohlala, baithuti ba ithuta ho lemoha le ho utlwisisa mantswe ka botlalo ho tswa tikolohong ya kgatiso le Padisommoho ha ba sa ke banyane dilemong. Le ha ho le jwalo, lenaneo la tlhatlhamano ya medumo le bohlokwa ho ithuteng ho bala ka puo ya lapeng, mmoho le ho bala, ho ngola le ho mamela dipale tse balwang.

Ha baithuti ba qala ho bala le ho ngola ka puo ya bona ya tlatsetso, ba se ba tseba ho hlalosa ka puo ya bona ya lapeng. Ba se ba utlwisisa dikgopolokutlwisiso tsa kgatiso mme ba na le tsebo ya nako e fetileng ya dikamano tsa modumo le mopeleto. Seo ba se hlokang phaposing ya medumo ya Puo ya Tlatsetso ya Pele ke kwetliso ya ho kenya tshebetsong tsebo ena ho ithuta ho hlalosa tema ka Sesotho (mohl.medumo e hlahang e hlahlamana empa e sa etse modumo o le mong). Mohlala, puong ya Sesotho medumo e fapane haholo le medumo e hlahellang puong ya English. Didumannotshi tsa Sesotho di qapodiswa di phahame di bile di le tlase. Mohlala, ‘o’ ho b**o**pa le “o” ho kgomo. Mohlala, ‘e’ ho tsh**e**la noka le tsh**e**la metsi.

Ho bohlokwa hore Kereiteng ya 1, baithuti ba be le motheo o matla wa puo ya molomo puong ya bona ya tlatsetso. Ho seng jwalo, ba ka se utlwisise mantswe ao ba a hlalosang ka Sesotho Kereiteng ya 2 mme mosebetsi oo ba o etsang medumong e tla ba feela ho suha rapo la Puleng. Baithuti ba tla fumana molemo ho ithuteng ho supa medumo Sesothong (temoho ya medumo) Kereiteng ya 1. Sena se fihlelleha hantle ka dipina le merethetho e ba thusang ho arohanya medumo (mohlala, Senqanqane, sa re ho nna, ho nna, ho nna, sa re mpepe, mpepe, mpepe, nna ka hana, ka hana, ka hana, sona sa lla, sa lla, sa lla, sa re phaqa-pe, phaqa-pe, phaqa-pe)

Ho bohlokwa hore titjhere a dule a hopola mosebetsi wa hae ke ho bopa kelohloko ya kamano ya medumo le mopeleto nakong e itseng puong ya tlatsetso, e seng ho kwetlisa bakeng sa nepahalo. Medumo e lokela ho nka sebopeho sa mesebetsi se sekgutshwanyane, se tlwaelehileng nako tsohle Mokgahlelong wa Motheo.

Mesebetsi ya Letsatsi/Beke le beke ya medumo

Tlhokomelo e behwe medumong nakong ya Mokgahlelo wa Motheo kaofela. Lenaneo le teng ka hara Puo ya Pele ya Tlatsetso.(SLKT) Dikereiteng tsa 1, ho bohlokwa ho tsepama hodima ho ntshetsa pele temoho ya medumo. Dikereiteng tsa 2 le 3 lenaneo la medumo le teng le ahellang ho seo baithuti ba seng ba se entse puong ya bona ya lapeng. Ka ha ho na le nako e nyane ya ho ruta medumo, matitjhere a kgothalletswa ho momahanya ho ruta medumo le mesebetsi ya ho ruta ho Mamela, ho Bua le Padisommoho.

2.7.6 Temoho ya lentswe

Sesothong re na le mantswe a tshwanang ka mopeleto empa a fapane ka qapodiso. Ebile re na le mantswe a tshwanang ka mopeleto le qapodiso empa moelelo o fapane. Baithuti ba lokela ho ithuta ho elellwa mantswe a pono ka ho a bona kgafetsakgafetsa (kapa mantswe a ‘sheba le bua’). Mantswe a hlahellang kgafetsa ditemeng (mantswe a hlahang kgafetsa) a ka ithutwa ka mokgwa ona. Ha baithuti ba bala ka puo ya bona ya tlatsetso, ba tla fumana mantswe a bonwang a mangata.

2.7.7 Ho bala ka kutlwisiso

Baithuti ba kgona ho hlalosa ka puo ya bona ya tlatsetso, empa ha ba kgone ho utwlisisa seo ba se balang. Sena se ba suhisa rapo la Puleng. Lebaka le leholo leo ka lona baithuti ba sa kgoneng ho utlwisisa tema ke hore bokgoni ba bona ba puo bo a fokola. Ba hloka tlotlontswe le thutapuo tse lekaneng ho ka etsa moelelo wa seo ba se balang. Ka hona, titjhere o lokela ho bopa tlotlontswe le thutapuo ya bona ka ho ba pepesa Sesothong boemong bo nepahetseng. Mawa a kang ho aha ‘lebota la mantswe’ ka phaposing le ho kgothalletsa baithuti ho boloka didikshenare/dibukantswe (kapa dibuka tsa tlotlontswe) ke a thusang. Ho badisa baithuti haholo ka puo ya bona ya tlatsetso mohlomong ke yona tsela e molemo ya ho ntlafatsa tlotlontswe ya bona. Empa, lewa lena le tla sebetsa feela ha ditema di le boemong bo lokelang padiso ka boikemelo.

Tsela e nngwe e bohlokwa ya ho ntlafatsa kutlwisiso ya baithuti ya ho bala ke ho ba botsa dipotso tse ba dumellang ho sebedisana le tema. Titjhere o lokela ho qala ka dipolelo tse bobebe mohl. “Mang …?, (mohl. Ke mang ya jeleng papa?) ‘Eng ….?’ (Mohl. Kgodumodumo e kwentse mang?) le ‘Kae ….?’ (Mohl. Kgodumodumo e ne e dula kae?) Hanyanehanyane ha baithuti ba tlwaela sebopeho sa dipotso mme ba ba le puo e hlokehang bakeng sa ho di araba, dipotso tse batlang di le boimanyana di ka botswa. Ka nako eo baithuti ba leng Kereiteng ya 3, ba lokela hore ba be ba kgona araba dipotso tsa ‘Hobaneng …?’ (Mohl. ‘Hobaneng ha Kgodumodumo e ile ya kwenya setjhaba?).

Bakeng sa tlhahisoleseding e fetang mabapi le ho ruta Padisokopanelo, Padisotataiso, Padisommoho le Padisonnotshi, medumoo, ho elellwa mantswe le kutlwisiso, sheba buka ya Lefapha la Thuto ya Motheo, ‘Teaching Reading in the Early Grades’ (2008), e fumanehang ka ho e hula inthaneteng ya www.education.gov.za

2.7.8 Ho ngola

Baithuti ba ithuta bokgoni ba ho ngola tlhaku le mongolo ka Puo ya Lapeng ya bona. Ba ka sebedisa tsebo ena ha ba qala ho ngola ka Puo ya Tlatsetso ya Pele ya bona kotareng ya boraro Kereiteng ya pele. Mesebetsi ya ho ngola ya Kereite ya 1 e bonolo ka ha baithuti ba hloka ho tsepamisa maikutlo a bona ho ngoleng ka Puo ya Lapeng ya bona.

Kereiteng ya 2, ho tsepamiswa maikutlo mongolong Puong ya Tlatsetso ya Pele. Ho ngola ho a tataiswa, mohlala, baithuti ba ngola dibopeho tsa dipolelo tse jwalo ka 'Ke rata ____/. Ha ke rate ____. Kereiting ya 3 mongolo ke phepetso e kgolo. Ka tshehetso, baithuti ba lebelletswe ho ngola ditaelo tse bobebe le diphilehlo tse phetwang. Hammoho le titjhere (Ho ngola ka kopanelo), ba ngola pale e bonolo.

Bokgoni bo bongata ba ho ngola bo fetisetswa ho tswa Puong ya Lapeng. Mohlala, baithuti ba ithuta ho ngola tema jwalo ka ho pheta pale ka Puo ya Lapeng ya bona, ba fihlella tsebo ena, ha, nakong e tlang, ba ithuta ho ngola ba pheta ka Puo ya Tlatsetso ya Pele ya bona. Ka mokgwa oo, baithuti ba ithuta ho kgwaritsa, ho ngola, ho hlaola diphoso le phatlalatsa mosebetsi wa bona (tsamaiso ya ho ngola) ka Puo ya Lapeng ya bona, mme ba sebedisa ho bokgoni bona ha ba ngola ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

2.7.9 Sebopeho sa Puo le tshebediso

Tsebo e batsi ya tlotlontswe le thutapuo e fana ka motheo bakeng sa bokgoni ba ntshetsopele (ho mamela, ho bua, ho bala le ho ngola) Puong ya Tlatsetso ya Pele. Dikereiteng tsa 1, tlotlontswe le thutapuo di ithutwa ka tshohanyetso ka lebaka la ho pepeseha puong e buuwang. Dikereiteng tsa 2 le 3, baithuti ba boetse ba fumana tlotlontswe le thutapuo ka ho bala Sesotho. Kereiteng ya 3 ho na le mesebetsi e ikgethileng e tsepamiswang hodima Tshebediso ya Puo.

Meedi ya tlotlontswe e a behwa bakeng sa kereite ka nngwe mme letoto la mantswe a hlahellang kgafetsa Sesothong ho fanwa ka lona Karolong ya 3 ya tokomane ena. Matitjhere a hloka mawa a ho ntshetsa pele tlotlontswe ya baithuti, mohlala:

- mabota a mantswe le dileibole ka phaposing
- dipapadi tse bontshang tlotlontswe, mohl. diphazele tsa mantswe
- ho bala ka boikemelo
- ho boloka dibukantswe tsa bona (dibuka tsa tlotlontswe)
- ho sebedisa dibukantswe tsa bana tse nang le ditshwantsho (ka puo e le nngwe kapa tse pedi)

KAROLO YA 3

	KEREITE YA 1	KEREITE YA 2	KEREITE YA 3
HO MAMELA LE HO BUA	• Tswella pele ho bopa tlotlontswe ya molomo a sebedisa dihlooho tse kgethilweng ke titjhere (mohl. Dintho tseo nka di etsang, Boemo ba lehodimo) • Bopa mantswe a mmalwa a tlotlontswe e ka mohopolong (mohl. dibopeho, boholo, ditshupiso) • Ho arabela ka diketso ditaelong tse pedi tse bonolo tsa molomo (mohl. Kenya dibolo tse bolou ka mokotleng. Jwale kenya dibolo tse kgubedu ka mokotleng) • Arabela ditumedisong, a etse dikopo tse bonolo a sebedisa dipolelwana tse sebopehong se tsepameng (mohl. Na nka ya ntlwaneng?) • Tshwarella ka hlooho le ho bontsha diketso ka diraeme, dithothokiso tse bonolo le dipina • Bapala dipapadi tse bonolo tsa puo • Ho utlwisisa dipale tse bonolo tse kgutshwane tse phetwang le tse balwang; ho bua ka ditshwantsho • Tshwantshiso ka dipale tse bonolo ba sebedisa puisano • Araba dipotso tse bonolo tse tobileng ka pale a fana ka dikarabo tse kgutshwane • Hlwaya motho, phoofolo le ntho tlhalosong e bonolo ya molomo (mohl. nyalanya tlhaloso le setshwantsho) 'Mang/Eng...? 'Ke tse kae..?' (Mohl. Ke mang lebitso la hao?/Ke eng ntho ena?) • Ikutlwahatsa ka ditsela tse bonolo ka ho sebedisa dipolelo tse kgutshwane (mohl.'Lebitso la ka ke ___.')	• Tswella pele ho bopa tlotlontswe ya molomo a sebedisa dihlooho tse kgethilweng ke titjhere) mohl. Dihla tsa selemo, Maikutlo) • Bopa mantswe a mmalwa a tlotlontswe e ka mohopolong (nako, tlhahlamano) • Latela ditaelo tse kgutshwane tse hlahlamanang (mohl. Taka sedikadikwe. Kenya mmala o mofubedu) • Fana ka ditaelo tse kgutshwane • Ho utlwisisa le ho araba dipotso tse bonolo tse kgutshwane jwalo ka 'Efe..?' 'Ke ya mang...?' (Ke ya mang buka yee? • Botsa dipotso tse kgutshwane tse tsepameng (mohl. Lebitso la hao o mang? • Etsa dikopo tse bonolo le dipehelo (mohl. Na nka tswa? Ke a kula.) • Hlwaya ntho ho tswa tlhalosong e kgutshwane e bonolo • Bua ka dintho tse setshwantshong • Mamela dipale le ho pheta hape ditema tsa molomo • Araba dipotso tse bonolo tse tobileng ka pale (moh. Ke mang ya jeleng motoho?) • Tshwantsha pale a sebedisa puisano e kgutshwane • Pheta pale ka thuso ya titjhere • Pheta hape ka tlhahlamano boiphihlelo bo bokgutshwane kapa diketsahalo • Tshwarella ka hlooho le ho etsa dithothokiso tse bonolo, diraeme tsa diketsiso le dipina • Bapala dipapadi tsa puo	• Tswella pele ho bopa tlotlontswe ya molomo a sebedisa dihlooho tse kgethilweng ke titjhere (mohl. Ho batlisisa) • Bopa mantswe a mmalwa a tlotlontswe e ka mohopolong (mohl. ho bapisa, ho hlalosa) • Latela le ho fana ka ditaelo • Ho arabela le ho etsa dikopo • Bua ka setshwantsho kapa senepe • Kopa tlhakisetso (mohl. Ha ke utlwisise, pheta seo hape hle) • Fana ka phetelo e bonolo ya molomo hape (hopola diphihlelo ka tlhahlamano e nepahetseng) • Mamela dipale le ditaba tse phetwang hape ka motho le ho araba dipotso tse batlang kutlwisiso • Akanya se tla etsahala ka morao paleng kapa ho pheta hape ka boyena • Utlwahatsa maikutlo ka pale • Pheta pale hape • Mamela ditema tsa boiqapelo le tseo e seng tsa boiqapelo (pheta hape ditema tseo e seng tsa boiqapelo, tatellano ya ho etsa kapa dipehelo tse tsebisang) a araba dipotso tse batlang kutlwisiso • Fana ka kgutsufatso e bonolo ya ditema tseo e seng tsa boiqapelo ka thuso ya titjhere • Ba le seabo puisanong e kgutshwane ka sehlooho se tlwelehileng • Ho utlwisisa le ho arabela dipotsong jwalo ka 'Neng...?' le 'Hobaneng...?' (Hobaneng ntlo e wele?) • Etsa raeme, thothokiso kapa pina • Bapala dipapadi tsa puo

	KEREITE YA 1	KEREITE YA 2	KEREITE YA 3
MEDUMO	• Ntshetsa pele tlhokomediso ya medumo Puong ya Tlatsetso ya Pele ka diraeme le dipina (mohl. 'Katse ka hara katiba, Lebitso la yona ke Pitso') • Hlwaya medumo e mmalwa e raemang • Elellwa medumo e qalang mantsweng a tlwaelehileng (mohl. 'k' ho 'katse') • Arola dipolelo tsa molomo ka mantswe ka ho opa diatla lentsweng ka leng • Opela dinoko diatla mantsweng a tlwaelehileng • Kgetholla modumo wa pele karolong e setseng ya senoko lentsweng le bonolo (mohl. e-ma, a-ma, o-ma) • Elellwa didumammoho tse phahameng le tse tlase (mohl oma ho diaparo di a **o**ma, ke **o**ma ngwana ka koto)	• Tsebo ya medumo • Kgetholla ka kutlo medumo e ka ferekanyang ha bonolo (mohl. e ho ts**e**ba - ts**e**bisa) • Medumo • Hlwaya kamano e pakeng tsa tlhaku le modumo ditlhakung tse ikemetseng a qala ka tse tshwanang Puong ya Lapeng le Puong ya Tlatsetso ya Pele • Hlwaya kamano e pakeng tsa tlhaku le modumo tse sa tshwaneng le tse Puong ya Lapeng • Bopa le ho arola mantswe a nang le ditlhaku tse 3 a sebedisa medumo e rutilweng (mohl. a-l-a, a-la, ala) • Kgobokanya mantswe a tlwaelehileng ka mantswe a leloko le le leng (mohl. ana, ina, una) • Elellwa didumammoho tse bonolo tse tswakilweng jwalo ka sh, ts, th qalong ya mantswe • Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka medumo ya didumammoho tse kopaneng (mohl. nt-a, nk-u, mp-ona) • Elellwa medumo ya didumannotshi e tswakilweng e 3 (mohl. 'oo' ho hlooho, 'ee' ho feela)	• Hlwaya kamano e pakeng tsa tlhaku le modumo ditlhakung tse ikemetseng a qala ka tse tshwanang Puong ya Lapeng le Puong ya Tlatsetso ya Pele a bile a hlokomela diphapano • Elellwa dudumammoho tse tswakilweng (sh-, th-, ts-, -ng, tl-) qalong le qetellong ya mantswe • Elellwa bonnyane didumannotshi tse 10 tse phahameng le tse tlase ('o' ho oma ka koto le ho oma ha diaparo, 'e' ho ho tshela metsi le ho tshela noka) • Elellwa didumannotshi tse phahamisitsweng (mohl. loka - lokisa, tseba - tsebisa) • Elellwa medumo ya didumammoho e e kopaneng ho bopa le ho arola mantswe (mohl. nk-u, nk-o) • Elellwa mantswe a tsebahalang a nang le raeme (mohl. t-aka, r-aka, b-aka) • Elellwa mantswe a leloko a rarahaneng (mohl. kganya, bonya, kenya, benya, senya, kwenya) • Bopa le ho qapodisa mantswe a sebedisa medumo eo a ithutileng yona

HO BALAL LE HO BOHA	KEREITE YA 1	KEREITE YA 2	KEREITE YA 3
	Mongolo o tikolohong • Qala ho bala dileibole tse bonolo tsa dintho tse ka phaposing ya ho rutela le tikolohong ka bobatsi Puong ya Tlatsetso ya Pele (le ya Lapeng) mohl. Tswa/kena, bula. **Padiso ya moithuti ya qalang** • Fetisetsa tsebo le bokgoni bo bonyenyane e fumanweng ho baleng Puo ya Lapeng le Puong ya Tlatsetso ya Pele jwalo ka bokgoni ba ho tshwara buka, dikgopolokutlwisiso tse bonolo tsa mongolo (mohl. dikgopolokutlwisiso tsa mantswe le ditlhaku, re bala ho tloha ho le letona le ho tloha hodimo ho ya tlase leqepheng) • Elellwa medumo e mmalwa e hlahellang kgafetsa (mohl. ke, yena, bona, sona, ka, wena) **Padisommoho ya baithuti kaofela ka phaposing le titjhere** • Mamela pale e bonolo haholo kapa tema eo e seng ya nnete e balwang ke titjhere ho tswa temeng e hodisitsweng jwalo ka Buka e Kgolo kapa phoustara ya ditshwantsho • Bua ka ditshwantsho Bukeng e Kgolo kapa phoustareng a sebedisa Puo ya Lapeng moo ho hlokehang • Ithuta mantswe a mmalwa a tlotlontswe Puong ya Tlatsetso ya Pele ka ditshwantsho • Araba dipotso tse bonolo tsa molomo ka pale • Kenella padisong moo ho hlokehang ka mora hore a badiswe ka makgetlo • Qala ho ntshetsa pele tlotlontswe e bonwang ya mantswe a mmalwa a hlahellang kgafetsa ka mora ho re a fumane tlhahiso mongolong • Tshwantshisa pale • Taka ditshwantsho a totobatsa mohopolo wa sehlooho wa pale kapa tema eo e seng ya nnete	**Padisommoho** • Bala pale e kgutshwane ya boiqapelo e ngotsweng kapa tema eo e seng ya nnete le titjhere (Buka e Kgolo kapa tema e nngwe ya ditlhaku tse hodisitsweng) a sebedisa ditshwantsho ho ntshetsa pele tlotlontswe, sehlooho ho akanya le ho araba dipotso tsa molomo tse kgutshwane ka tema • Fumana moelelo wa tema e kgutshwane e ngotsweng e nang le ditshwantsho (mohl. ka ho hlahlamanya ditshwantsho kapa ho nyalanya dihlooho/dipolelo le ditshwantshong) • Amahanya tema e balwang boiphihlelo ba bophelo ba hae • Pheta hape karolo ya pale kapa a kgutsufatse tema ya nnete ka thuso ya titjhere (dipolelo tse 2-3) **Ho bala ka tataiso ya sehlopha** • Balla buka ya hae hodimo sehlopheng se tataiswang le titjhere k.h.r. sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang • Sebedisa mawa a ho bala a rutilweng Puong ya Lapeng ho fumana moelelo wa tema le ho itekola ha a bala (medumo, ditemoso tsa moelelo, tshekatsheko ya sebopeho, mantswe a hlahang kgafetsa) • Sebedisa didayakeramo le ditshwantsho tse temeng ho mo thusa ho e utlwisisa • Bala ka bokgeleke bo eketsehileng le maikutlo • Bontsha kutlwisiso ya matshwao a puo ha a balla hodimo • Tswela pele ho bopa tlotlontswe e hlahellang kgafetsa (mohl. bona, na le, bona, sona, jj) **Padiso ka bobedi/Padisonnotshi** • Bala mongolo wa hae le wa ba bang • Ipalla ka boyena dibuka tse badilweng ka nako ya padisotataiso le dibuka tsa ditshwantsho tse bonolo le dipale tsa ditshwantsho Puong ya Tlatsetso ya Pele sekgutlong sa ho bala se ka phaposing ya ho rutela • Sebedisa bukantswe ya ditshwantsho ya bana (ya puo e le nngwe le tse pedi) ho fumana moelelo wa mantswe a sa tsejweng	**Mongolo o tikolohong** • Bala diphoustara tse bonolo kapa dihlooho tsa diphoustara tikolohong **Padisommoho** • Bala ditema tseo e seng tsa nnete le tseo e leng tsa nnete le titjhere, a sebedisa ditshwantsho ho tshehetsa ntshetsopele ya tlotlontswe • Araba dipotso tse tobileng tse bonolo haholo tsa moelelo o patehileng tse tshehetsang ho utlwisiswa ha tema • Pheta pale hape kapa diketsahalo tse phetwang, a hlwaya ho hlahlamana ha diketsahalo • Kgutsufatsa tema eo e seng ya nnete (mohl. pehelo e fanang ka tsebo) **Ho bala ka tataiso ya sehlopha** • Bala a kgutsitse a balla buka ya hae hodimo sehlopheng se balang ka tataiso ya titjhere k.h.r. sehlopha kaofela se bala tema e tshwanang • Sebedisa mawa a ho bala a rutilweng Puong ya Lapeng ho fumana moelelo wa tema le ho itekola ha a bala (medumo, ditemoso tsa moelelo, tshekatsheko ya sebopeho le mantswe a hlahellang kgafetsa) • Sebedisa didayakeramo le ditshwantho tse temeng ho eketsa kutlwisiso • Balla hodimo ka lebelo le eketsehileng le bokgeleke, a sebedisa qapodiso e nepahetseng le totobatso • Bontsha kutlwisiso ya matshwao a puo bakeng sa puo sebui, ka ho fetola bophahamo ba lentswe ha a balla hodimo • Sebedisa mawa a ho itokisa le ho itshwaya diphoso **Padiso ka bobedi/Padisonnotshi** • Bala mongolo wa hae le wa ba bang • A balla hodimo a balla moithutimmoho • Ipalla dibuka tse bonolo tsa boiqapelo le tseo e seng tsa nnete, dibuka tse balwang ka nako ya padiso e tataiswang, le dimakasine tsa bana le dikhomiki • Sebedisa dibukantswe tsa ditshwantsho tsa bana (tsa puo e le nngwe le tse pedi) ho fumana moelelo wa mantswe a sa tsejweng

	KEREITE YA 1	KEREITE YA 2	KEREITE YA 3
HO NGOLAHO NGOLA	• Sebedisa bokgoni ba mongolo bo seng bo rutilwe Puong ya Lapeng • Taka le ho leibola ditshwantsho ka thuso ya titjhere. Bala hape se ngotsweng • Ngola manane a bobebe (mohl. manane a dintho tse ilo rekwa)	• Sebedisa bokgoni ba ho ngola bo seng bo rutilweng Puong ya Lapeng • Ngola manane ka dihlooho • Kgetha le ho kopisa sehlooho se hlalosang setshwantsho ka botlalo • Ngola sehlooho sa setshwantsho ka thuso, (mohl. Koloi e kgubedu e kgolo.) Bala hapese ngotsweng • Bapisa dipolelo ka ho tlatsa mantswe dikgeong • Ngola dipolelo a sebedisa foreimi (mohl. Ke rata _____. Ha ke rate _____.) • Ngola dipolelo a sebedisa mantswe a nang le medumo le mantswe a hlahang kgafetsa a seng a rutilwe • Ngola mantswe a tlwaelehileng le dipolelo tse bitsetswang • Beha dipolelo tse lobokantsweng ka tlhahlamano e nepahetseng ho etsa seratswana le ho se kopisa • Ngola seratswana sa bonnyane dipolelo tse 3 ka sehlooho se tlwaelehileng • Ngola ditema tse mmalwa tse bonolo tse seng di rutilwe Puong ya Lapeng mohl. molaetsa hodima karete ya ho hlaphohelwa • Sebedisa bokgoni bo rutilweng Puong ya Lapeng, ho hlophisa tsebo o e isa sebopehong sa kerafiki (mohl. tjhate kapa molanako) • Sebedisa mabitso le maemedi, ka thuso (nna, wena, yena, sona, tsona jj.) ka nepo mongolong • Ka thuso, qala ho sebedisa lekgathe lejwale, lejwale letswelli le lefetile ka nepo mongolong • Bopa bongata ba mantswe a tlwaelehileng, ka thuso • Ka thuso, peletsa mantswe a tlwaelehileng ka nepo • Ka thuso, peletsa mantswe a tlwaelehileng ka nepo. Sebedisa bukantswe ya bana moo ho hlokehang • Sebedisa matshwao a puo e seng e rutilwe Puong ya Lapeng • (ditlhaku tse kgolo le dikgutlo) • Bopa pokello ya mantswe a hae le bukantswe ya hae	• Sebedisa bokgoni ba ho ngola bo rutilweng Puong ya Lapeng • Ngola manane a raraneng a nang le dihlooho (mohl. dikokonyana: bohlwa, lephele, letsetse, tshintshi) • Ngola dipolelo tse bitsetswang • Ngola tema e bonolo (mohl. karete ya letsatsi la tswalo) • Ka tataiso, ngola ditaba tse phetwang hape ka yena ho tswa boiphihlelong ba hae a sebedisa foreimi (mohl. 'Maobane ke…., Yaba…, Ka mora moo…, qetellong…') • Ka tataiso, ngola ditaelo tse bonolo (mohl. rasepe) • Mmoho le titjhere, ngola pale e bonolo a bile a e kopisa (ngodisommoho) • Hlophisa tlhahisoleseding tjhateng, papetleng kapa kerafong ya bara • Ngola dipolelo ka sehlooho se tlwaelehileng (bonnyane dipolelo tse 6-8, diratswana tse pedi kapa tse tharo) • Sebedisa ho ngola ho tswellang (mokgwaritso, ho ngola, ho lokisa diphoso le ho phatlalatsa) • Sebedisa matshwao a puo a seng a rutilwe Puong ya Lapeng (dikgutlo, difeelwane, matshwao a potso, matshwao a makalo le ditsejana) • Peleta mantswe a tlwaelehileng ka nepo mme a leka ho peleta mantswe a sa tlwaelehang a sebedisa tsebo ya medumo • Sebedisa lekgathe lejwale, lefetile le letlang ka nepahalo e eketsehileng • Sebedisa mabitso, maetsi, le maemedi ka nepahalo e eketsehileng • Bopa pokello ya mantswe a hae le bukantswe ya hae • Sebedisa bukantswe ya bana (ya puo e le nngwe le tse pedi)

SEBOPEHO SA PUO LE TSHEBEDISO (E RUTWE MOELELONG)	KEREITE YA1	KEREITE YA 2	KEREITE YA 3
	• Qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le tsebo ya ho sebedisa dibopeho tsa puo maemong ao e sebediswang ho ona ka kutlwisiso • Utlwisisa ditaelo tse ding (mohl. O se mathe) • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa dipolelo tse ding ho lekgathe lejwale le bonolo (mohl. O rata sekolo.) lekgathe lejwale letswelli (O ntse a bala/ O sa bala/ O sa ntse a bala) • Utlwisisa sebopeho sa dipotso tse ding ('Eng…? Mang…? Ke tse kae…?') • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa dikao 'Nka/ka' (mohl. Nka tlola/ Re ka tlola) • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa dipolelo tse mmalwa di le tatolong (Ha a bale. Nka se tlole.) • Elellwa le ho qala ho sebedisa sebopeho sa bongata mabitsong a balehang (Mohl. buka/dibuka) • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa marui (mohl. ya ka, wa hae, tsa bona) • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa makgethi a mmalwa (mohl.kgolo, nyane, tenya) le mahlalosi (mohl. sekolong, ntlong) • Utlwisisa mantswe a 700 - 1,000 ha a sebedisitswe dipolelong ha selemo sa Kereite ya 1 se fihla pheletsong	• Qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa dibopeho tsa puo maemong ao e ngolwang le ho buuwa ho ona ka kutlwisiso • Qala ho sebedisa dibopeho tse ding tsa thutapuo tse hlahiswang Kereiteng ya 1 (lekgathe lejwale le lekgathe lejwale letswelli, dikao 'ka', tatolo le bongata, maemedi, makgethi le mahlalosi) • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa lekgathe lefetile le bonolo (mohl. Ke ne ke iphotla sefahleho) • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa mahlahlamanyi (mohl. Pele, ho latela, yaba) • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa dipolelo tse sebopehong sa potso (mohl. Ke mang ya…?) • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa maemedi a mmalwa (mohl. nna, yena, wena) • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa ho sebedisa makgethi le mahlalosi a mangata • Utlwisisa le ho qala ho sebedisa maemediqho (mohl. Yena lona, bona) • Utlwisisa mantswe a 1.000 - 2,000 ha a sebedisitswe dipolelong ha selemo sa Kereite ya 2 se fihla pheletsong	• Qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa dibopeho tsa puo maemong ao e ngolwang le ho buuwa ho ona ka kutlwisiso • Utlwisisa le ho sebedisa lejwale le bonolo, lejwale letswelli, lefetile le bonolo, le letlang • Utlwisisa le ho sebedisa mabitso a ka balwang (mohl. buka) le a ke keng a balwa (madi) • Utlwisisa le ho sebedisa marui (mohl. ya ka, wa hae, tsa bona) • Utlwisisa le ho sebedisa makgethi a ka bapisang (kgolo, kgolwanyane, kgolohadi) • Utlwisisa le ho sebedisa masupi: ena, eno, yane, tsena, tseno, tsane • Utlwisisa le a sebedisa mefuta e fapaneng ya dibopeho tsa dipotso (mohl. 'Hobaneng….?' ' Efe…?') • Utlwisisa mantswe a 1,500-2,500 ha.a.sebedisitswe dipolelong ha selemo sa Kereite ya 3 se fihla pheletsong

KEREITI YA 1 SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE DITLHOKO TSA KOTARA KA NNGWE	
KOTARA YA 1	
HO MAMELA LE HO BUA (MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Hora e le 1 metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme a rute mesebetsi e ka tlase.

Hlokomela hore meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meokotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba netefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/di-phoustara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng.

Ba leke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang bakeng sa Dibeke tsa 1-5.

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho tse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha kotara e fela.

Mesebetsi ya ka mehla (hora e le nngwe hang ka beke)

Mosebetsi o le mong kapa e fetang ho ena e latelang:

- Qala ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka 'Di-aparo tsa ka'
- Araba ditumediso tse bonolo, a sebedisa dipolelwana, mohlala, 'Dumela.' O phela jwang?' 'Ke phela hantle'
- Etsa dikopo tse bonolo, mohlala, 'Na nka ya ntlwaneng?'
- Supa dintho ka phaposing ya ho rutela kapa setshwantshong a araba ditaelo tsa titjhere, mohlala, 'Mpontshe ngwanana ya apereng mose o mofubedu.'
- Fana ka mabitso a dintho tse mmalwa setshwantshong kapa ka phaposing ya ho rutela a araba dipotso tsa titjhere, mohlala, 'Ke eng hona? Ke katiba.'
- Araba ka ho etsa ditaelo tse bonolo tsa molomo, mohlala, 'Hlobola jeresi ya hao.'
- Araba dipotso tse bonolo, mohlala, 'Mmala wa jeresi o jwang?' O mofubedu.'
- Utlwisisa le ho qala ho sebedisa sebopeho sa thutapuo se senyane moelelong, mohlala, bongata sa mabitso a dintho tse balwang jwalo ka 'kausu e le nngwe, dikausu tse pedi'
- Bina dipina tse bonolo mme a etsa diketsiso ka tataiso, mohlala, 'Senqanqane sa re mpepe, mpe, mpepe, sa re mpepe, mpepe, mpepe
- Ho kenella diraemeng le dipineng ba etsisa, mohlala, 'Diborele tsa nkgono ke tsena, Katiba ya nkgono ke ena'
- Bapala dipapadi tsa puo, mohlala Batla katiba - Titjhere o pata katiba ka phaposing ya ho rutela mme a botse dipotso a sebedisa diketsiso tse ngata. Katiba e kae? Na e ka tlasa tafole? Na e ka tlasa setulo? jj.

Mesebetsi ya ho mamela le ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 15 x 2 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang Bukeng e kgolo kapa diphoustareng tsa ditshwantsho moo baithuti bohle ba bonang ditshwantsho.

Titjhere o bala kapa o pheta pale, habedi ka beke. Dipale tse phetwang di ka tshwantshiswa ka ho sebedisa dik-etsiso ka ditho tsa mmele ho tshehetsa moelelo. Dipale tse balwang di lokela ho tswa dibukeng tse Kgolo kapa diphoustareng moo baithuti bohle ba ka bonang ditshwantsho.

- Mamela dipale tse kgutshwane kapa ditema tseo e seng tsa boiqapelo kapa tse balwang Bukeng e Kgolo kapa phoustareng ya ditshwantsho, mohlala, *Monnamoholo le katiba ya hae* ka thahasello mme a kenella mahlasong ka nako e nepahetseng
- Utlwisisa le ho araba dipotso tse kgutshwane, mohlala, 'Mmala wa katiba eo o jwang?' le ditaelo, mohlala, 'Mpontshe katiba ya ntatemoholo.'
- Fana ka mabitso a mmalwa a dintho tse ditshwantshong ho araba dipotso tsa titjhere, mohlala, 'Ke mang eo?' 'Ke ntatemoholo.'

Ntshetsa pele dikgopolokutlwisiso, tlotlontswe le dibopeho tsa puo

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, a kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, mohlala, mmala - bolou, kgubedu, tala
- qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa puo e bonolo ya dibopeho tsa puo moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, ditaelo tse ding jwalo ka 'Hlobola jeresi ya hao'; hlahisa lekgathe le tswellang jwalo ka 'Ke ntse ke apara jeresi'; marui jwalo ka 'jeresi ya ka; bongata ba mabitso a balwang jwalo ka kousu/dikousu'

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho mamela le ho bua: (ya molomo le/kapa e etswang)

Dibeke tsa 1 - 5

- Araba ka ho etsa ditaelo tse bonolo tsa molomo
- Supa dintho ka phaposing ya ho rutela kapa setshwantshong a araba ditaelo tsa titjhere.

Dibeke tsa 6-10

- Fana ka mabitso a dintho tse mmalwa ditshwantshong kapa ka phaposing ya ho rutela
- Araba dipotso tse bonolo

Mosebetsi wa Tekanyetso ya Semmuso wa 1:

Ho mamela le ho bua (tsa molomo le/kapa tse etswang)

- Araba dipotso tse bonolo
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe e mmalwa ya molomo ya motheo ka ho supa dintho tse ka phaposing kapa setshwantsho ho arabela ditaelo tsa titjhere, mohlala, 'Mpontshe jeresi e kgubedu/tala/tshehla'jj.

KOTARA YA 1	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: Metsotso e 30 Moedi wa nako : hora e le1metsotso e 15 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo (metsotso e 1-5 mosebetsi ka mong)

Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwane mme e kenyelletswe mesebetsing ya ho bua le ho mamala kapa Padisommoho

- Arola dipolelo tsa molomo ka mantswe a ikemetseng ka ho opa diatla lentsweng ka leng, mohlala, dipolelo tse tswang dipaleng
- Ka thuso ya titjhere, o hlwaya mantswe a mmalwa a nang le morethetho dipaleng, dipineng, diraemeng, mohlala, Fa o fa fi.
- Qala ho hlwaya medumo e qalang e sa tshwaneng mantsweng, mohlala, 'h' ho **h**ata, 'd' ho **d**ijo

Ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ha sethatho: (metsotso e 5-10 hang kapa habedi ka kotara)

Titjhere o tlisa diphuthelwana, diphoustara, jj. Ka phaposing ya ho rutela hore ho be le mongolo wa tikoloho diponts-hong tsa ka nako tsohle. Ha ba nka maeto ka sekolo, o supisa baithuti mongolo wa tikoloho.

- Ho hlokomela mantswe a mmalwa a bonolo tikolohong ya rona ya ka mehla (mohl. TSELA E TSWANG/KENANG, BUA)
- Ntshetsa pele bokgoni ba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ya sethatho, mohlala, kgopolo ya mongolo ka mesebetsi ya Padisommoho

Padisommoho (bonnyane metsotso e 30 mme o sa fete hore e le 1 metsotso e 15 ka beke)

Ha titjhere a sebedisa moedi wa nako bakeng sa Puo ya Tlatsetso ya Bobedi, o hlahisa Buka e Kgolo e ntjha (kapa phoustara kapa sebopeho se seng sa tema e hodisitsweng) bekeng ka nngwe mme a etsa mesebetsi letsatsing ka leng. Ha a sebedisa nako e ka tlasa moedi o balletsweng Puo ya Tlatsetso ya Pele, a pheta tema ka dibeke tse 2-3 mme a etsa mosebetsi hang kapa habedi ka beke. Titjhere o balla baithuti kaofela tema, a supa mantswe mme a buisana le baithuti ka ditshwantsho le tlhahlamano ya pale. O e bala hape hara beke, a kgothalletsa baithuti ho e kenella. Tema e sebediswa ho hlahisa tlotlontswe e ntjha.

- Mamela pale kapa tema eo e seng ya nnete ha a ntse a latela titjhere mme a sheba ditshwantsho
- Bua ka ditshwantsho a sebedisa Puo ya Lapeng moo ho hlokehang
- Hlwaya dintho ditshwantshong, mohlala, 'Mpontshe ntatemoholo.' 'Supa ntja.'
- Araba dipotso tse mmalwa ka thuso ya ditshwantsho, mohlala, 'Katiba e kae?'
- Ithuta tlotlontswe ya molomo e mmalwa, mohlala, katiba, ntjha, monna, moya, jj.
- Ka mora ho bala ho phetilweng, o kenella mahlasong moo ho hlokehang, mohlala, 'Sh, sh, thola o mamele!
- Tshwantshisa pale a sebedisa puisano e itseng
- Taka setshwantsho se bontshang mohopolo wa sehlooho wa pale

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo: (ya molomo le/kapa e etswang)

- Qala ho hlwaya mantswe a qalang a fapaneng mantsweng
- Hlwaya mantswe a mmalwa a nang le morethetho dipaleng, dipineng le diraemeng

Ho bala: (ya molomo le/kapa e etswang)

- Hlwaya batho ba itseng, diphoofolo le dintho ditshwantshong tse ka hara Dibuka tse Kgolo (kapa dibopeho tse ding tsa ditema tse hodisitsweng
- Araba dipotso tse mmalwa tsa molomo ka pale kapa tema eo e seng ya nnete
- Taka setshwantsho a bontsha mohopolo wa sehlooho wa pale kapa tema eo e seng ya nnete

Mosebetsi wa Tekanyetso ya Semmuso wa 1

Ho bala (wa molomo le/kapa o etswang)

- Araba dipotso tse mmalwa tse bonolo tsa molomo ka pale kapa tema eo e seng ya nnete
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe paleng ka ho supa dintho ditshwantshong a arabela ditaelong tsa titjhere, mohlala, Mpontshe ntatemoholo, katiba/molamu/baki ya ntatemoholo, jj.

KOTARA YA 1	
HO NGOLA	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako**:** ha e yo Moedi wa nako : metsotso e 15 ka beke
DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI **Ngodisommoho (moedi - hang ka beke)** **Ho ngolwa ha pele Puong ya Tlatsetso ya Pele ho lokela ho tshehetswa ke titjhere** • Ka thuso ya titjhere o ngola sehlooho sa setshwantsho sa hae mme a bale hape seo a se badileng	
TEKANYETSO **Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:** **Mongolo: (e ngotsweng)** • Kopisa sehlooho sa setshwantsho seo a se takileng mme a bala hape se ngotsweng	

KOTARA YA 2	
HO MAMELA LE HO BUA (TSA MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Hora e le1 metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme a rute mesebetsi e ka tlase. Hlokomela ho re meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meokotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba nnetefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/diphoustara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng

Matitjhere aleke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang bakeng sa Dibeke tsa 1-5.

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho tse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha korata e fela

Mesebetsi ya letsatsi ka leng (hora e le 1 ka beke)

E le nngwe kapa ho feta mesebetsing ena letsatsi ka leng:

- Qala ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka ‘dijo’
- Araba ditumediso tse bonolo, a sebedisa dipolelwana, mohlala, ‘Dumela.’ O phela jwang?’ ‘Ke phela hantle’
- Etsa dikopo tse bonolo, mohlala, ‘Na nka fumana apole?’
- Supa dintho ka phaposing ya ho rutela kapa setshwantshong a araba ditaelo tsa titjhere, mohlala, ‘Mpontshe apole, panana, lamunu.’ jj.
- Fana ka mabitso a dintho tse hlahellang setshwantshong kapa ka phaposing ya ho rutela ho ya ka taelo ya titjhere, mohlala, ‘Ke eng hona? Ke apole.’
- Araba ka ho etsa ditaelo tse bonolo tsa molomo, mohlala, ‘Nka apole. E behe hodima tafole’.
- Araba dipotso tse bonolo, mohlala, ‘Dilamunu tse moo di kae?’ ‘Di pedi.’
- Utlwisisa le ho qala ho sebedisa dibopeho tse bonolo tsa thutapuo moelelong, mohlala, lekgathe lejwale jwalo ka ‘Ke rata apole’ ‘Ha ke rate dipanana.’
- Bina dipina tse bonolo mme a etsa diketsiso, mohlala, ‘Ke rata ho ja, ho ja, ho, ja. Ke rata ho ja diapole le dipanana’
- Kenella diraemeng le dipineng ba etsisa, mohlala, *Nama hodima sejana*
- Bapala dipapadi tsa puo, mohlala, *Phupe ka lefe* - Titjhere o nka karete ya setshwantsho, ba bang ba lokela ho phopholetsa hore ke dijo dife tse setshwantshong, mohlala, ‘Na ke apole?

Mesebetsi ya ho mamela le ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 15 x 2 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang

Titjhere o bala kapa o pheta pale, habedi ka beke. Dipale tse phetwang di ka tshwantshiswa ka ho sebedisa diketsiso ka ditho tsa mmele ho tshehetsa moelelo. Dipale tse balwang di lokela ho tswa dibukeng tse Kgolo kapa diphoustareng moo baithuti bohle ba ka bonang ditshwantsho.

- Mamela ka thabo dipale tse kgutshwane kapa ditema tseo e seng tsa nnete tse balwang kapa tse balwang ho tswa Bukeng e Kgolo kapa phoustareng ya ditshwantsho, mme a kenella mahlasong ka nepo e loketseng - mohlala, Lefokolodi le lapileng haholo.
- Utlwisisa le ho arabela dipotsong tse bonolo le ditaelo, mohlala, ‘Mpontshe monokotshwai. Ho na le menokotshwai e mekae? ’

- Fana ka mabitso a mmalwa a dintho tse ditshwantshong mme a araba dipotso tsa titjhere, mohlala, 'Ke eng ena?' 'Ke monokotshwai.'

Ntshetsa pele dikgopolokutlwisiso, tlotlontswe le dibopeho tsa puo

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- Tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, a kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, mohlala, tlhahlamano - matsatsi a beke
- Qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa puo e bonolo ya dibopeho tsa puo moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, lekgthe lejwale - Ke rata apoleolo - 'Ha ke rate panana'

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho mamela le ho Bua: (ya molomo le/kapa e etswang)

Dibeke tsa 1-5

- Fana ka mabitso a dintho tse mmalwa tse amanang le mookotaba setshwantshong kapa ka phaposing ya ho rutela
- Araba dipotso tse kgutshwane

Dibeke tsa 6-10

- Araba dipotso tse bobebe
- Ikutlwahatsa ka tsela e bonolo a sebedisa dipolelwana tse kgutshwane, mohlala, 'Ke rata diapole. Ha ke rate dipanana

Mosebetsio sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 2:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le/kapa o etswang)

- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe e mmalwa ya motheo ka ho supa dintho tse ka phaposing ya ho rutela/setshwantsho kapa ho taka setshwantsho ho arabela ditaelong tsa titjhere, mohlala, 'Mpontshe apole/lamunu/morara, jj.'
- Araba dipotso tse bonolo (mohl. Ke diapole tse kae moo?) Ka dikarabo te kgutshwanyane.
- Ikutlwahatsa ka tsela e bonolo a sebedisa dipolelwana tse kgutshwane, mohlala, 'Ke rata dilamunu. Ha ke rate morara.'

KOTARA YA 2	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: metsotso e 30 ka beke Moedi wa nako: hora e le 1 metsotso e 15 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISOTABA/BOKGONI

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo (metsotso e 1-5 mosebetsing ka mong)

Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwane mme e kenyelletswe mesebetsing ya ho bua le ho mamela kapa Padisommoho

- Arola dipolelo tsa molomo ka mantswe a ikemetseng ka ho opa diatla lentsweng ka leng, mohlala, dipolelo tse tswang paleng
- Ho opa matsoho bakeng sa dinoko mantsweng a tlwaelehileng, mohlala, a-po-le
- Ka thuso ya titjhere, o hlwaya mantswe a mmalwa a nang le morethetho dipaleng, dipineng le diraemeng, mohlala, ‘eja’ le ‘maoto’
- Qala ho hlwaya medumo e fapaneng e qalang mantswe, mohlala, ‘l’ ho **l**amunu, ‘a’ ho **a**pole

Bokgoni ba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ba sethatho (metsotso e 5-10 hang kapa habedi ka kotara)

Titjhere o tlisa diphuthelwana, diphoustara, jj. Ka phaposing ya ho rutela ho re ho be le mongolo wa tikoloho dipontshong tsa ka nako tsohle. Ha ba nka maeto ka sekolo, o supisa baithuti mongolo wa tikoloho

- Elellwa mantswe a mmalwa a bonolo tikolohong ya rona ya ka mehla, mohlala, EMA, SEKOLO
- Ntshetsa pele bokgoni ba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ya sethatho, mohlala, kgopolo ya mongolo ka mesebetsi ya Padisommoho

Padisommoho (bonnyane metsotso e 25-30 ka beke mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15 ka beke)

Moo matitjhere asebedisa moedi wa nako bakeng sa Puo ya Tlatsetso ya Bobedi, ba hlahisa Buka e Kgolo e ntjha kapa dibopeho tse ding tsa tema e hodisitsweng ka beke mme ba etse mosebetsi letsatsi ka leng. Moo Matitjhere a sebedisang nako e ka tlasa moedi Puong ya Tlatsetso ya Pele, ba sebedisa tema ka nako ya dibeke tse 2 kapa tse 3 mme ba etse mosebetsi hang kapa habedi ka beke. Ba balla baithuti kaofela tema, ba supa mantswe mme ba busana ka ditshwantsho le mola wa pale.

Matitjhere a bala tema hape hara beke, ba kgothalletsa baithuti ho kenella temeng e balwang. Tema e sebediswa ho hlahisa tlotlontswe e ntjha.

- Mamela pale kapa tema eo e seng ya nnete ha a ntse a latela titjhere mme a shebile ditshwantsho
- Bua ka ditshwantsho a sebedisa puo ya lapeng moo ho hlokehang
- Hlwaya dintho tse ditshwantshong (mohl. Mpontshe jeli. Supa aesekirimi.)
- Araba dipotso tse mmalwa tse bonolo ka thuso ya ditshwantsho, mohlala, ‘Kuku e kae?’
- Ithuta tlotlontswe e mmalwa ya molomo, mohlala, jeli, aesekirimi, kuku
- Ka mora padiso tse phetilweng, o kenella mahlasong moo ho hlokehang
- Tshwantshisa pale a sebedisa puisano e kgutshwane
- Taka ditshwantsho a bontsha mohopolo wa sehlooho wa pale

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo (ya molomo le/kapa e etswang)

- Qala ho hlwaya mantswe a qalang a fapaneng mantsweng
- Opela dinoko mantsweng a tlwaelehileng

Ho bala (ya molomo le/kapa e etswang)

- hlwaya batho ba mmalwa, diphoofolo le dintho ditshwantshong tse Bukeng e Kgolo
- araba dipotso tse mmalwa tse bonono ka pale kapa tema eo e seng ya nnete
- Taka setshwantsho a bontsha mohopolo wa sehlooho wa pale kapa tema eo e seng ya nnete

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 2:

Ho bala (wa molomo le/kapa o etswang)

- Opa matsoho bakeng sa dinoko mantsweng a tlwaelehileng
- Araba dipotso tse mmalwa tsa molomo ka pale le tema eo e seng ya nnete
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe e mmalwa ya molomo ya motheo ka ho supa dintho tse ka phaposing kapa setshwantsho ho arabela ditaelo tsa titjhere, mohlala, ‘Mpontshe jeli/kuku/bohobe’jj

KOTARA YA 2	
HO NGOLA	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: ha bo teng Moedi wa nako: Metsotso e 15 ka beke
DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI **Ngodisommoho (moedi wa nako - hang ka beke)** **Qalo ya mongolo Puong ya Tlatsetso ya Pele e hloka ho tshehetswa ke titjhere** • Ka thuso ya titjhere o ngola sehlooho sa setshwantsho sa hae mme a bale hape se ngotsweng	
TEKANYETSO **Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:** **Mongolo (e ngotsweng)** • Kopisa sehlooho sa setshwantsho seo a se takileng mme a bala hape se ngotsweng	

KOTARA YA 3	
HO MAMELA LE HO BUA (MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Hora e le1 metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme a rute mesebetsi e ka tlase. Hlokomela ho re meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meokotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba nnetefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/diphoustara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng.

Matitjhere aleke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang bakeng sa Dibeke tsa 1-5.

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho tse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha kotara e fela.

Mesebetsi ya letsatsi ka leng (hora e le 1 ka beke)

E mmalwa ya mesebetsi e latelng letsatsing ka mehla ho latella nako e teng.

- Qala ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka 'diphoofolo'
- Araba ditumediso tse bonolo, a sebedisa dipolelwana, mohlala, 'Sala hantle'. 'Ke tla o bona hosane'.
- Etsa dikopo tse bonolo, mohlala, 'Na o ka nkadima pene?'
- Supa dintho ka phaposing ya ho rutela kapa setshwantshong a arabela ditaelong tsa titjhere, mohlala, 'Mpontshe kgomo'.
- Fana ka mabitso a dintho tse mmalwa setshwantshong kapa ka phaposing ha ho rutela a araba dipotso tsa titjhere, mohlala, 'Ke eng hona? Ke nku.'
- Araba ka ho etsa ditaelo tse bonolo tsa molomo, mohlala, 'Taka setshwantsho sa katse'.
- Arala dipotso tse bonolo tse botswang ke titjhere, mohlala, 'Mmala wa katse o jwang?' 'O motsho.'
- Utlwisisa mme a qala ho sebedisa dibopeho tse bonolo tsa thutapuo moelelong, mohlala, a qala ho sebedisa makgethi a mmalwa jwalo ka 'Kgomo e kgolo. Katse e nyane.'
- Hlwaya motho, phoofolo kapa ntho temeng e bonolo ya molomo e hlalosang, mohlala, 'Nna ke phoofolo e nyane. Ke na le maoto a mane le mohatla. Ke re nyao, nyao, nyao. Ke mang?
- Bina dipina tse bonolo mme a etsa diketsiso, mohlala, Sefate sa beha apole tse tenya
- Kenella diraemeng le dipineng ba etsisa, mohlala, Tlou ena e na le nko e telele hakaakang
- Bapala dipapadi tsa puo, mohlala, Phupe ka lefe - e mong wa baithuti o etsa modumo wa phoofolo, mme ba bang ba lokela ho phopholetsa ka Puo ya Tlatsetso ya Pele hore ke phoofolo efe

Mesebetsi ya ho mamela le ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 15 x 2 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang

Titjhere o bala kapa o pheta pale, habedi ka beke. Dipale tse phetwang di ka tshwantshiswa ka ho sebedisa diketsiso ka ditho tsa mmele ho tshehetsa moelelo. Dipale tse balwang di lokela ho tswa Dibukeng tse Kgolo kapa diphoustareng moo baithuti bohle ba ka bonang ditshwantsho.

- Mamela dipale tse kgutshwane kapa ditema tseo e seng tsa nnete kapa tse balwang Bukeng e Kgolo kapa phoustareng ya ditshwantsho, mme a kenella mahlasong ka nako e loketseng - mohlala, Tselane le Dimo, ka thahasello mme a kenella mahlaso ka nako e loketseng.
- Utlwisisa le ho araba ditaelo, mohlala, 'Mpontshe podi. Ho na le dipodi tse kae? '
- Fana ka ka mabitso a mmalwa a dintho tse ditshwantshong mme a araba dipotso tsa titjhere, mohlala, 'Ke eng hona?' 'Ke podi'.

Ntshetsa pele dikgopolokutlwisiso, tlotlontswe le dibopeho tsa puo

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- Tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, a kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, lenane le sebopeho
- Qala ho ntsehtsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa puo e bonolo ya dibopeho tsa puo moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, utlwisisa a qala ho sebedisa makgethi a mmalwa jwalo ka 'kgolo, nyane, hanyane'. Le mahlalosi a kang butle, kapele'.

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:

Ho mamela le ho bua: (ya molomo le/kapa e etswang)

Dibeke tsa 1-5

- Fana ka mabitso a dintho tse itseng tse amanang le mookotaba setshwantshong kapa ka phaposing ya ho rutela
- Araba dipotso tse kgutshwane, mohlala, 'Mmala wa kgomo o jwang?'

Dibeke tsa 6-10

- Ikutlwahatsa ka tsela e bonolo a sebedisa dipolelwana tse kgutshwane, mohlala, 'Kgomo e ntsho'.
- Hlwaya motho, phoofolo kapa dintho ditlhalosong tse bonolo tsa molomo, mohlala, 'Ke phoofolo e kgolo. Ke o fa lebese. Ke re muu, muu, muu. Ke mang?'

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 3:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le/kapa o etswang)

- Araba dipotso tse bonolo, mohlala, 'Ke dipodi tse kae tse setshwantshong?'
- Hlwaya motho, phoofolo kapa dintho ditlhalosong tse bonolo tsa molomo, mohlala, 'Ke phoofolo e kgolo. Ke o fa lebese. Ke re muu, muu, muu. Ke mang?'
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe e mmalwa ya motheo ka ho supa dintho tse ka phaposing ya ho rutela/setshwantsho kapa ho taka setshwantsho ho arabela ditaelong tsa titjhere, mohlala, 'Supa ntja, kgomo/katse/podi, jj.'

KOTARA YA 3	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: metsotso e 30 ka beke Moedi wa nako: hora e le 1 metsotso e 15 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo (metsotso e 1-5 mosebetsing ka mong)

Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwane mme e kenyelletswe mesebetsing ya ho bua le ho mamela le Padisommoho

- Ho opela dinoko diatla mantsweng a tlwaelehileng, mohlala, a-po-le, pho-o-fo-lo
- Ka thuso ya titjhere, o hlwaya mantswe a mmanwa a nang le morethetho dipaleng, dipineng le diraemeng, mohlala, 'bana ba bona kgomo e kgolo'
- Qala ho hlwaya medumo e fapaneng e qalang mantswe, mohlala, 'kg' ho **kg**omo, 'p' ho **p**odi
- Elellwa didumannotshi tse phahameng le tse tlase (ts**e**ba-ts**e**bisa, l**o**ma - l**o**misa)

Bokgoni ba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ba sethatho (metsotso e 5-10 hang kapa habedi ka kotara)

Titjhere o tlisa diphuthelwana, diphoustara, jj. Ka phaposing ya ho rutela ho re ho be le mongolo wa tikoloho dipontshong tsa ka nako tsohle. Ha ba nka maeto ka sekolo, o supisa baithuti mongolo wa tikoloho.

- Elellwa mantswe a mmalwa a bonolo tikolohong ya rona ya ka mehla, mohlala, matshwao a tsela, a mabenkele, mabitso a dihlahiswa jwalo ka Toyota, Jeep, BMW, Joko, Omo, Tastic, Nando's
- Ntshetsa pele bokgoni ba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ba sethatho, mohl. ka mesebetsi ya Padisommoho

Padisommoho (bonnyane metsotso e 25-30 ka beke mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15 ka beke)

Moo titjhere a sebedisang moedi wa nako bakeng sa Puo ya Tlatsetso ya Bobedi, o hlahisa Buka e Kgolo e ntjha kapa dibopeho tse ding tsa tema e mongolo o hodisitsweng ka beke mme a etse mosebetsi letsatsi ka leng. Moo titjhere a sebedisang nako e ka tlasa moedi Puong ya Tlatsetso ya Pele, o sebedisa tema ka nako ya dibeke tse 2 kapa tse 3 mme a etse mosebetsi hang kapa habedi ka beke. O balla baithuti kaofela tema, a supa mantswe mme ba buisana ka ditshwantsho le mola wa pale. O e bala hape hara beke, a kgothalletsa ho kenella padisong. Tema e sebediswa ho hlahisa tlotlontswe e ntjha.

- Mamela pale kapa tema eo e seng ya nnete ha a ntse a latela titjhere mme a shebile ditshwantsho
- Bua ka ditshwantsho a sebedisa puo ya lapeng moo ho hlokehang
- Hlwaya dintho ditshwantshong, mohlala, 'Mpontshe mmutla'. 'Supa mmutla.'
- Araba dipotso tse mmalwa tse bonolo ka thuso ya ditshwantsho, mohlala, 'Na mmutla o na le ditsebe tse telele kapa tse kgutshwane?'
- Ithuta tlotlontswe e mmalwa ya molomo, mohlala, phoofolo, mmutla, ditsebe, mohatla
- Ka mora padiso tse phetilweng, o kenella mahlasong moo ho hlokehang
- Tshwantshisa pale a sebedisa puisano e kgutshwane
- Taka ditshwantsho a bontsha mohopolo wa sehlooho wa pale

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo: (ya molomo le/kapa e etswang)

- Opela dinoko diatla mantsweng a tlwaelehileng
- Lemoha didumannotshi tse phahameng le tse tlase mantsweng, mohlala, b**o**pa-b**o**pile, ts**o**ma-ts**o**misa

Ho bala (ya molomo le/kapa e etswang)

- Hlwaya batho ba itseng, diphoofolo le dintho ditshwantshong tse ka hara Dibuka tse Kgolo (kapa dibopeho tse ding tsa ditema tse hodisitsweng
- Araba dipotso tse mmalwa tsa molomo ka pale kapa tema eo e seng ya nnete
- Taka setshwantsho a bontsha mohopolo wa sehlooho wa pale kapa tema eo e seng ya nnete

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 3:

Ho bala (wa molomo le/kapa o etswang)

- Temoho ya didumannotshi tse phahameng le tse tlase mantsweng, mohlala, bopa-bopile, tsoma-tsomisa
- Araba dipotso tse mmalwa tse bonolo tsa molomo ka pale a sebedisa dikarabo tse kgutshwane
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe paleng ka ho supa dintho ditshwantshong a araba ditaelo tsa titjhere, mohlala, Mpontshe mmutla, tlou, tshephe, jj.

KOTARA YA 3	
HO NGOLA	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: ha bo teng Moedi wa nako: metsotso e 15 ka beke
DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI **Ngodisommoho (moedi wa nako - hang ka beke)** **Ho ngolwa ha pele Puong ya Tlatsetso ya Pele ho lokela ho tshehetswa ke titjhere** • Ka thuso ya titjhere o ngola sehlooho sa setshwantsho sa hae mme a bale hape se ngotsweng • Ka thuso ya titjhere a ngole manane a bonolo a nang le dihlooho, mohlala, Diphoofolo: ntja, katse, kgomo, jj; Ditholwana: apole, lamumu, jj.	
TEKANYETSO **Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:** **Mongolo: (e ngotsweng)** • Kopisa sehlooho sa setshwantsho seo a se takileng mme a bala hape se ngotsweng • Ngola manane a bonolo a nang le dihlooho	

KOTARA YA 4	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: Metsotso e 30 ka beke Moedi wa nako: hora e le1 metsotso e 15 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo (metsotso e 1-5 mosebetsing ka mong)

Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwane mme e kenyelletswe mesebetsing ya Ho bua le ho mamela le Padisommoho

- Ho opela dinoko diatla mantsweng a tlwaelehileng, mohlala, pho-o-fo-lo, e-se-le
- Ka thuso ya titjhere, o hlwaya mantswe a mmalwa a nang le morethetho dipaleng, dipineng le diraemeng, mohlala, 'bana ba bona kgomo e kgolo'
- Qala ho hlwaya medumo e fapaneng e qalang mantswe, mohlala, 'm' ho matha, 'ts' ho tsamaya
- Temoho ya didumannotshi tse phahameng le tse tlase (ts**e**ba-ts**e**bisa, l**o**ma - l**o**misa)

Bokgoni ba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ba sethatho (metsotso e 5-10 hang kapa habedi ka kotara)

Titjhere o tlisa diphuthelwana, diphoustara, jj. Ka phaposing ya ho rutela ho re ho be le mongolo wa tikoloho dipontshong tsa ka nako tsohle. Ha ba nka maeto ka sekolo, o supisa baithuti mongolo wa tikoloho.

- Ho lemoha mantswe a mmalwa a bonolo tikolohong ya rona ya ka mehla, mohlala, matshwao a tsela, a mabenkele, mabitso a dihlahiswa jwalo ka Toyota, Jeep, BMW, Joko, Omo, Tastic, Nando's
- Ntshetsa pele bokgoni ba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ba sethatho, mohl. ka mesebetsi ya Padisommoho

Padisommoho (bonnyane metsotso e 25-30 ka beke mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15 ka beke)

Moo titjhere a sebedisang moedi wa nako bakeng sa Puo ya Tlatsetso ya Bobedi, o hlahisa Buka e Kgolo e ntjha kapa dibopeho tse ding tsa tema e hodisitsweng ka beke mme a etse mosebetsi letsatsi ka leng. Moo titjhere a sebedisang nako e ka tlasa moedi Puong ya Tlatsetso ya Pele, o sebedisa tema ka nako ya dibeke tse 2 kapa tse 3 mme a etse mosebetsi hang kapa habedi ka beke. O balla baithuti kaofela tema, a supa mantswe mme ba buisana ka ditshwantsho le mola wa pale. O e bala hape hara beke, a kgothalletsa baithuti ho kenella padisong. Tema e sebediswa ho hlahisa tlotlontswe e ntjha.

- Mamela pale kapa tema eo e seng ya nnete ha a ntse a latela titjhere mme a shebile ditshwantsho
- Bua ka ditshwantsho a sebedisa puo ya lapeng moo ho hlokehang
- Hlwaya dintho ditshwantshong, mohlala, 'Mpotshe nonyana'. 'Supa nonyana.'
- Araba dipotso tse mmalwa tse bonolo ka thuso ya ditshwantsho, mohlala, 'Na nonyana e ka fofa? Nonyana e na le mapheo a makae?'
- Ithuta tlotlontswe e mmalwa ya molomo, mohlala, ka, fofa, hodimo, nonyana, mankgane, serurubele
- Ka mora padiso tse phetilweng, o kenella mahlasong moo ho hlokehang
- Tshwantshisa pale a sebedisa puisano e kgutshwane
- Taka ditshwantsho a bontsha mohopolo wa sehlooho wa pale kapa tema eo e seng ya nnete

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo: (ya molomo le/kapa e etswang)

- Opela dinoko diatla mantsweng a tlwaelehileng
- Ho lemoha didumannotshi tse phahameng le tse tlase mantsweng, mohlala, bopa-bopile, koma-komisa

Ho bala (ya molomo le/kapa e etswang)

- Hlwaya batho ba itseng, diphoofolo le dintho ditshwantshong tse ka hara Dibuka tse Kgolo/diphoustara
- Araba dipotso bonolo tse tobileng ka pale a sebedisa dikarabo tse kgutshwane
- Taka setshwantsho a bonthsa mohopolo wa sehlooho wa pale kapa tema eo e seng ya nnete

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso wa Semmuso wa 4:

Ho bala (wa molomo le/kapa o etswang)

- Temoho ya didumannotshi tse phahameng le tse tlase mantsweng, mohlala, kopa-kopile, loma-lomisa
- Araba dipotso tse bonolo tsa molomo tse tobileng ka pale kapa tema eo e seng ya nnete a sebedisa dikarabo tse kgutshwane
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe paleng ka ho supa dintho ditshwantshong a araba ditaelo tsa titjhere, mohlala, Mpontshe serurubele, jj

KOTARA YA 4	
HO NGOLA	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: ha bo teng Moedi wa nako: metsotso e 15 ka beke
DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI **Ngodisommoho (moedi - hang ka beke)** **Ho ngolwa ha pele Puong ya Tlatsetso ya Pele ho lokela ho tshehetswa ke titjhere** • Ka thuso ya titjhere o ngola sehlooho sa setshwantsho sa hae mme a bale hape se ngotsweng • Ka thuso ya titjhere a ngole manane a bonolo a nang le dihlooho, mohlala, Dintho tse ka fofang: dinonyana, mankgane, serurubele, notshi, jj	
TEKANYETSO **Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:** **Mongolo: (e ngotsweng)** • Kopisa sehlooho sa setshwantsho seo a se takileng mme a bala hape se ngotsweng • Ngola manane a bonolo a nang le dihlooho	

DITEMA/MEHLODI E KGOTHALLETSWANG YA SELEMO

HO MAMELA LE HO BUA

- Dibuka tsa dipale (Dibuka tse Kgolo) le dipale tsa molomo
- Dibuka tse Kgolo tsa ditema tseo e seng tsa nnete
- Diphoustara le ditshwantsho tse tla tshehetsa thuto ya dipale le tlotlontswe
- Ditjhate tse mebala le ditjhate tsa dinomoro
- Dipina, diraeme tse tshwantshiswang le dithothokiso
- Dintho tse amanang le meokotaba le dihlooho
- Disebediswa tsa papadi ya kalaneng ho tshwantshisa dipale le bonketsisane, mohlala, 'di-mask', ho apara diphahlo, dintho
- Di-CD, DVD le mananeo a Thelevishene
- Phaphethe ho hlahisa Puo ya Tlatsetso ya Pele

HO BALA LE MEDUMO

- Ditshwantsho le Diphoustara
- Di-'logo' le mehlala e loketseng ya mengolo ya tikoloho, mohlala, mekotla e sebediswang ha ho rekwa, mabitso a dihlahiswa diphuthelwaneng jj.
- Dibuka tse kgolo (bonnyane mefuta e fapaneng ya dipale kapa ditema tseo e seng tsa boiqapelo ka kotara)
- Ditema tse ding tse hodisitsweng, mohlala, dipina, diraeme jj.
- Dikgetjhana tsa mantswe bakeng sa dintho tsa ka phaposing le diphatlalatso
- Dintho tse supang tse tla sebediswa ha ho balwa ditema tse hodisitsweng, dipale tsa maboteng, diphatlalatso

HO NGOLA LE MONGOLO

- Disebediswa tsa ho ngola (mohl. , pensele/potloloto, dipensele/dipotloloto tsa mebala, dikerayone tsa mafura, maqephe a sa ngollang a boholo bo fapaneng (A3, A4, A5), dipampiri tse sa ngollang
- Pampiri ya fliptjhate le dipene tse tenya tsa khokhi

KEREITI YA 2 SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE

DITLHOKO TSA KOTARA KA NNGWE

KOTARA YA 1

HO MAMELA LE HO BUA (TSA MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: metsotso e 45 ka beke Moedi wa nako: hora e le 1 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme a rute mesebetsi e ka tlase. Hlokomela ho re meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meokotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba nnetefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/diphoustara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng.

Matitjhere aleke ho ruta mesebetsi e mengata ka moo ba ka kgonang ka nako eo ba nang le yona. Ba lokela ho hlahisa mosebetsi o motjha - ho mamela le ho fana ka phetelo ya taba. Matitjhere a bontshe bana hore hona ho etswa jwang, (mohl. Ka seo a se entseng ka mafelo a beke). Ba lokela ho tshehetsa baithuti ha ba pheta ditaba tsa bona hape. Ba lokela ho fana ka mantswe a sebopeho ho thusa baithuti, mohlala, 'mafelong a beke e fetileng ke …yaba ke…ha latela… ka mora moo ka…'. Ba lokela ho boela ba thusa ka lekgathe lefetile. Baithuti ba tla lokela ho ikwetlisa ho mamela le ho pheta ditaba ho ya le selemo. Hona ho tla ba fa monyetla wa ho sebedisa lekgathe lefetile le mahlahlamanyi/mantswe a hokelang (pele, ha latela, yaba) moelelong. Bakeng sa tataiso sheba Karolo ya 4 qetellong ya tokomane ena.

Titjhere o lokela ho lekanyetsa baithuti a sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalleditsweng bakeng sa Dibeke tsa 1-5.

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho tse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle, ho feta hanngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha kotara e fela

Mesebetsi ya letsatsi (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsi e fapana ka bolelele. Titjhere a ka etsa mosebetsi o le mong o molelele kapa e mebedi ho isa borarong e mekgutshwane ka beke

- Tswela pele ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka 'Maikutlo'
- Latela tlhahlamano e kgutshwane ya ditaelo, mohlala, 'Taka sefahleho se thabileng. Jwale, taka sefahleho se hlonameng '
- Fana ka ditaelo tse bonolo, mohlala, 'Taka sefahleho se thabileng.'
- Utlwisisa le ho araba dipotso tse bonolo jwalo ka 'Efe…? Ya mang…?' (Ke buka ya mang ena?
- Etsa dikopo tse bonolo le dipehelo, mohlala, Ke nyorilwe. Na nka nwa kgalase ya metsi?'
- Hlwaya ntho tlhalosong e bonolo ya molomo, mohlala, 'Ngwanana o hloname. O a lla.' Baithuti ba lokela ho nyalanya tlhaloso ena le setshwantsho se nepahetseng.
- Bua ka dintho tse setshwantshong a arabelea ditaelong tsa titjhere, mohlala, 'O bona eng setshwantshong?' 'Mpolelle hore o bona eng setshwantshong.'
- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mohlala, titjhere a pheta se etsahetseng mafelong a beke e fetileng
- Ka thuso ya titjhere, fana ka diphetelo tse bonolo, mohlala, a bolele seo a se entseng mafelong a beke e fetileng

- Pheta ka hlooho mme a etsa dithothokiso tse bonolo, diraeme tsa diketsiso le dipina, mohlala, Ketlele, nna ke ketlele, hona ke mohele, hona ke molomo, ntshele hle, ntshele hle.
- Bapala dipapadi tsa puo, mohlala, phopholetsa hore e mong o ikutlwa jwang ha ho shejwa seo ba se etsang ka ditho tsa mmele

Mesebetsi ya ho mamela le ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 15 x 1 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang (padisommoho)

Hang kapa habedi ka beke, ho latela nako e teng, titjhere o pheta kapa o bala pale (kapa ditaba tse phetwang hape). Dipale tse phetwang di ka tshwantshiswa ka ho sebedisa ditho tsa mmele le disebediswa tsa ho tshwantshisa ho tshehetsa moelelo. Dipale di lokela ho balwa Dibukeng tse Kgolo kapa diphoustara tse nang le ditshwantsho moo baithuti bohle ba kgonang ho bona ditshwantsho.

- Mamela dipale tse kgutshwane kapa ditema tseo e seng tsa boiqapelo kapa tse balwang Bukeng e Kgolo kapa phoustareng ya ditshwantsho, mme a kenella mahlasong ka nako e loketseng - mohlala, Tselane le Dimo, ka thahasello mme a kenella mahlasong ka nako e loketseng.
- Utlwisisa le ho araba ditaelo, mohlala, 'Mpontshe letata le thabileng le sesang ka letamong.'
- Araba ka bokgutshwanyane dipotso tse tswang paleng, mohlala, 'Letata le Thabileng le sesa kae? Letata le Thabileng le rat ho ja eng?'
- Fana ka ka mabitso a mmalwa a dintho tse ditshwantshong mme a arabela dipotsong tsa titjhere, mohlala, 'Ke eng ena?' 'Ke tlhapi.'
- Tshwantshisa pale, a sebedisa puisano e itseng

Ntshetsa pele dikgopolokutlwisiso, tlotlontswe le dibopeho tsa puo

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- Tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, a kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, mohlala, utlwahatsa maikutlo ka diketso
- Qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa puo e bonolo ya dibopeho tsa puo moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, utlwisisa a qala ho sebedisa lekgathe lefetile jwalo ka 'Ke ne ke eta; maarohanyi a hokelang nako jwalo ka 'pele', ha latela', 'yaba'

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho mamela le ho Bua: (ya molomo le/kapa e etswang)

Dibeke tsa 1-5

- Hlawaya setshwantsho tlhalosong e bonolo ya molomo, mohlala, 'Moshemane o thabile, o a bonya'
- Mamela diphetelo tse bonolo mme a arabe dipotso tse bonolo ka tsona, mohlala, 'Mandi o entse eng pele? O ile a latela ka ho etsa eng? jj.

Dibeke tsa 6-10

- Latela tlhahlamano e kgutshwane ya ditaelo, mohlala, 'Taka sefahleho se thabileng. Jwale taka sefahleho se kgenneng '
- Fana ka diphetelo tsa molomo tse bonolo: Ka Sontaha, ke tsohile ka hora ya 8. Ka hlapa. Ka mora moo ka apara diaparo. Yaba ke ya kerekeng.

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 1:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le/kapa o etswang)

- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mme a arabe dipotso tse bonolo ka tsona, mohlala, 'Mosadimoholo o entse eng pele? O ile a latela ka ho etsa eng? jj.'
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe e mmalwa ya motheo ka ho supa batho ba ditshwantshong kapa ba etsang ketso e itseng ba araba ditaelo tsa titjhere mohlala, Iketse e ka o hloname/thabile/kgenne/kgathetse, jj. Supa setshwantsho sa ngwanana ya hlonameng/thabileng/kgenneng/kgathetseng jj.

KOTARA YA 1	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane: metsotso e 45 ka beke Moedi wa nako: hora e le 1 hour metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo (metsotso e 15 ka beke)

Botitjhere bao boelletsa medumo ya ditlhaku tse ikemetseng, ba qala ka kamano ya modumo le tlhaku tse tshwanang Puong ya Lapeng mme e le bohlokwa Sesothong. Ba bopa mantswe a makgutshwane a tlwaelehileng ba sebedisa medumo e seng e tsejwa ke baithuti ka Puo ya Lapeng ya bona. Ba hlahisa kamano pakeng tsa modumo le mopeleto e fapaneng le e Puong ya Lapeng le Puo ya Tlatsetso ka hanyane (mohl. Qaqa Sesothong le Senyesemaneng). Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwane (metsotso e 5-10)

E ka boela ya kenyelletswa mesebetsing ya ho mamela le ya ho bua le ya ho bala.

- Etsa phapano ya kutlo pakeng tsa medumo e ka tarakanyang hangata (mohl. ‘o’ le ‘u’ ho l**o**kisa)
- Hlwaya kamano pakeng tsa tlhaku le modumo ditlhakung tse ngata tse ikemelang (mohl, a, b, c, d, e, f, g, h, i, l, m, n, o, p, r, s, t, v, w, y)
- Bopa le ho arola mantswe a nang le ditlhaku tse tharo a sebedisa medumo e rutilweng (mohl. ema, eta, ala, una, aka, eka)

Padisommoho (nako e kenyelleditswe ka tlasa ho mamela le ho bua)

Padisommoho ke mosebetsi wa ho bala le ho mamela; e boetse e kenyelletsa ho bua hobane baithuti ba bua ka tema le titjhere wa bona. Kereiteng ya 2, Padisommoho e tla tswela pele, empa e le karolo ya Ho mamela le Ho bua Ho bala ka tataiso ya sehlopha (bonnyane metsotso e 30 mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15)

Matitjhere ahlahise Padisotataiso ya dihlopha kotareng ena. Matitjhere a sebedisang moedi wa nako Puong ya Tlatsetso ya Pele ba lokela ho arola baithuti ka dihlopha tse hlano tsa mefuta ya baithuti ba nang le bokgoni bo lekanang ba ho bala mme ba sebetse le sehlopha ka mehla metsotso e 15. Ha titjhere a ntse a sebetsa le sehlopha sena dihlopha tse ding di tla ipalla kapa di bale ka bobedi, di sebedisa tema e bonolo e tlwaelehileng kapa di etsa mesebetsi e amanang le tema. Dibuka di lokela ho ba bonolo ka sebopeho sa phetapheto le tlotlontswe le ditshwantsho ho tshehetsa tema. Baithuti ba se ba entse Padisotataiso Puong ya Lapeng ya bona ho tloha maqalong a selemo sa Kereite ya 1, ka baka leo ba lokela ho tlwaela mokgwa ona.

Matitjhere a sebedisang bonnyane ba nako Puong ya Tlatsetso ya Pele moo ho nang le metsotso e 30 ba lokela ho etsa mesebetsi ya Padisotataiso ya baithuti bohle ka phaposing ya ho rutela habedi ka beke.

- Balla hodimo buka ya hae sehlopheng sa padisotataiso le titjhere. Sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang kapa tema eo e seng ya nnete le titjhere
- Sebedisa mawa a ho bala a rutilweng Puong ya Lapeng ho fana ka moelelo mme a itekole ha a bala (medumo, ditemoso tsa moelelo, tshekatsheko ya sebopeho, mantswe a hlahang kgafetsa)
- Bala ka bokgeleke bo eketsehileng
- Bontsha kutlwisiso ya matshwao a puo ha a balla hodimo
- Qala ho bopa tlotlontswe e hlahang kgafetsa ho padisotataiso, padisommoho le padisonnotshi

Padisonnotshi (ka nako e lokolohileng sekolong le lapeng)

Baithuti ba lokela ho kgothalletswa ho etsa padisonnotshi Puong ya Pele ya Tlatsetso ha ba na le nako e ka thoko ka phaposing (mohl. Ha ba qetile ho etsa mosebetsi pele nako e fela) le lapeng (mohl. Bakeng sa mosebetsi wa lapeng). Ho bohlokwa hore monyetla o bang teng ka phaposing o sebediswe ho ntshetsa pele padiso.

- Bala mongolo wa hae le wa ba bang
- Bala ka boyena dibuka tse badilweng ka nako ya Padisotataiso le dibuka tsa dihlooho tse bonolo le dibuka tsa dipale tse nang le ditshwantsho Puong ya Tlatsetso ya Pele tse behilweng sekgutlwaneng sa ho bala ka phaposing ya ho rutela
- Sebedisa dibukantswe tsa bana tse nang le ditshwantsho (tsa puo e le nngwe le tse pedi) ho fumana moelelo wa mantswe a sa tsejweng

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Medumo (ya molomo le/kapa e etswang le/kapa se ngolwang)

- Bopa le ho arola mantswe a nang le ditlhaku tse tharo a sebedisa medumo eo a ithutileng yona. (mohl. a-n-a, a-na, ana, e-ma, e-m-a, ema)

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso

Medumo (ya molomo le/kapa e etswang le/kapa e ngolwang)

- Hlwaya kamano ya tlhaku le modumo ya ditlhaku tse ngata tse ikementseng (e.g. a, b, c, d, e, f, g, h, i, l, m, n, o, p, r, s, t, v, w, y

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho bala (ya molomo le/ kapa e ngolwang)

- Bala ka bokgeleke bo eketsehileng le maikutlo
- Bontsha kutlwisiso ya matshwao a puo ha a balla hodimo

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 1:

Ho bala (wa molomo le/kapa o ngolwang)

- Bala tema e kgutshwane e ngotsweng (polelo e le 1ho isa ho tse 2 leqephe ka leng) le titjhere, ba latela sesebediswa sa titjhere sa ho supa

KOTARA YA 1	
HO NGOLA	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Metsotso e 30 ka beke
DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI **Mesebetsi e ngolwang (habedi ka beke)** • Sebedisa bokgoni ba mongolo bo rutilweng Puong ya Lapeng • Ngola manane a nang le dihlooho • Kgetha le ho kopisa dihlooho a di nyalanya le ditshwantsho • Ka thuso o ngola sehlooho sa setshwantsho • Qetella dipolelo ka ho tlatsa dikgeo tse siilweng ka mantswe	
TEKANYETSO **Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:** **Mongolo: (e ngotsweng)** **Dibeke tsa 1-5** • O ngola sehlooho sa setshwantsho ka thuso ya titjhere **Dibeke tsa 6-10** • Qetella dipolelo tse 3 ka ho tlatsa dikgeo tse siilweng ka mantswe **Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 1:** **Ho bala: (o ngotsweng)** • Qetella dipolelo tse 3 ka ho tlatsa dikgeo tse siilweng ka mantswe	

KOTARA YA 2	
HO MAMELA LE HO BUA (MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: metsotso e 45 ka beke Moedi wa nako: hora e 1 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme a rute mesebetsi e ka tlase. Hlokomela ho re meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meokotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba nnetefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/diphoustara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng

Matitjhere aleke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang bakeng sa Dibeke tsa 1-5*.*

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho tse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha kotara e fela

Mesebetsi ya letsatsi ka leng (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsi e a fapana ka bolelele. Titjhere a ka etsa mosebetsi o le mong o molelele kapa e mmedi kapa e meraro e mekgutshwane hang ka beke.

- Tswela pele ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka 'Boemo ba lehodimo'
- Latela tlhahlamano e kgutshwane ya ditaelo, mohlala, 'Ema. Leba monyako o o bule'
- Fana ka ditaelo tse bonolo, mohlala, 'Bula monyako.' 'Kwala monyako.'
- Utlwisisa mme a araba dipotso tse bonolo jwalo ka 'Efe…? Ya mang…?' (Ke sekgele sa mang sena?
- Etsa dikopo tse bonolo le dipehelo, mohlala, Ho a bata. Na nka apara jeresi?'
- Hlwaya ntho tlhalosong e bonolo ya molomo, mohlala, 'Ho na le maru.' *Baithuti ba lokela ho nyalanya tlhaloso ena le setshwantsho se nepahetseng*.
- Bua ka dintho tse setshwantshong a arabela ditaelong tsa titjhere, mohlala, 'O bona eng setshwantshong?' 'Mpolelle hore o bona eng setshwantshong'.
- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mohlala, titjhere a pheta ka leeto la ho ya letamong la ho sesa ka letsatsi le tjhesang
- Ka thuso ya titjhere, fana ka diphetelo tse bonolo, mohlala, a bolele ka leeto leo a le nkileng
- Pheta ka hlooho mme a etsa dithothokiso tse bonolo, diraeme tsa diketsiso le dipina, mohlala, Nkgono mmakalana, a wela ka pitseng, a tswa, a tswa a ketoha
- Bapala dipapadi tsa puo, mohlala, ba sebetsa ka dihlopha - ba lokela ho nahana ka mabitso a diphahlo tseo o di aparang ha ho tjhesa/ho bata. Sehlopha se hlolang ke se nang le mantswe a mangata

Mesebetsi ya ho mamela le ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 15 x 1 ka beke; moedi metsotso e 15 x 2 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang (padisommoho)

Hang kapa habedi ka beke, ho latela nako e teng, titjhere o pheta kapa o bala pale (kapa ditaba tse phetwang hape). Dipale tse phetwang ka tshwantshiswa ka ho sebedisa ditho tsa mmele le disebediswa tsa ho tshwantshisa ho tshehetsa moelelo. Dipale di lokela ho balwa Dibukeng tse Kgolo kapa diphoustara tse nang le ditshwantsho moo baithuti bohle ba kgonang ho bona ditshwantsho.

- Mamela dipale tse kgutshwane kapa ditema tseo e seng tsa boiqapelo kapa tse balwang Bukeng e Kgolo kapa phoustareng ya ditshwantsho, mme a kenella mahlasong ka napo e loketseng - mohlala, *Taumoholo le Mmutlanyana,* ka thahasello mme a kenella mahlasong ka nako e loketseng.
- Utlwisisa le ho araba ditaelo, mohlala, 'Mpontshe maru. Mpontshe sepakapaka. Bala marothodi a pula. A makae?'
- Araba dipotso tse bonolo tse tswang paleng, mohlala,'Marothodi a pula a tsebile jwang hore sekgohola se a tla?'
- Fana ka ka mabitso a mmalwa a dintho tse ditshwantshong mme a arabela dipotsong tsa titjhere, mohlala, 'Ke eng ena?' 'Ke marothodi a pula.'
- Tshwantshisa pale, a sebedisa puisano e itseng
- Ka thuso ya titjhere, o pheta pale

Ntshetsopele ya dikgopolokutlwisiso, tlotlontswe le dibopeho tsa puo

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, a kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, mohlala, boemo ba lehodimo
- qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa puo e bonolo ya dibopeho tsa puo moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, utlwisisa a qala ho sebedisa leba; 'Dijo di monate', makgethi a batlang a le mangata: kgolo, nyane, tenya, sesane

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho mamela le ho bua: (ya molomo le/kapa e etswang)

Dibeke tsa 1-5

- Hlwaya setshwantsho tlhalosong e bonolo ya molomo, mohlala, 'Pula e a na'
- Mamela di diphetelo tse bonolo mme a arabe dipotso tse bonolo ka tsona, mohlala, 'Modise o entse eng pele? O ile a latela ka ho etsa eng? jj.'

Dibeke tsa 6-10

- Araba dipotso tse kgutshwane, mohlala, 'Boemo ba lehodimo bo jwang kajeno?'
- Fana ka diphetelo tsa molomo tse bonolo: Ka Sontaha, ke tsohile ka hora ya 8. Ka hlapa. Ka mora moo ka apara diaparo. Yaba ke ya kerekeng.

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 2:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le/kapa o etswang)

- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mme a arabe dipotso tse bonolo ka tsona, mohlala, 'Mpho o tsohile ka nako mang? Boemo ba lehodimo bo ne bo le jwang? O ile a etsa eng pele? A latela ka ho etsa eng? A qetella ka ho etsa eng?'
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe e mmalwa ya motheo ka ho supa batho ba ditshwantshong kapa ba etsang ketso e itseng ba arabela ditaelong tsa titjhere mohlala, 'Mpontshe sekgele. Mmala wa sona o jwang? jj'.

KOTARA YA 2	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane: Metsotso e 45 Moedi wa nako: Hora e le 1 metsotso e 30

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo (metsotso e 15 ka beke)

Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwane (metsotso e 5-10) mme e alwe ka nako ya beke. E ka boela ya hokahanngwa le ho mamela le ho bua, le mesebetsi ya ho bala

- Hlwaya kamano ya tlhaku le medumo ya ditlhaku tse ikemetseng
- Ho lemoha diqetello tse tshwanang mantsweng (mohl. ng)
- Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka didumammoho tse ikemetseng (mohl. t-aka, b-ina, h-ema) le ditlhakung tse ikemetseng (mohl. t-a-k-a, b-i-n-a, h-e-m-a)
- Fapanya ka kutlo pakeng tsa didumannotsi tse phahameng le tse tlase (mohl. ‘e’ ho ke tsh**e**la noka le ke tsh**e**la metsi le ‘o’ ho Ke mo **o**ma ka koto le Diaparo di a **o**ma’)

Padisommoho (nako e kenyelleditswe ka tlasa ho mamela le ho bua)

Padisommoho ke mosebetsi wa Ho bala le Ho mamela; e boetse e kenyelletsa ho bua hobane baithuti ba bua ka tema le titjhere wa bona. Kereiting ya 2, Padisommoho e tla tswela pele, empa e le karolo ya ho mamela le ho bua

Ho bala ka tataiso ya sehlopha (bonnyane metsotso e 30 mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15)

Matitjhere a hlahise Padisotataiso ya dihlopha kotareng ena. Matitjhere a sebedisang moedi wa nako Puong ya Tlatsetso ya Pele ba lokela ho arola baithuti ka dihlopha tse hlano tsa mefuta ya baithuti ba nang le bokgoni bo lekanang ba ho bala mme ba sebetse le sehlopha ka mehla metsotso e 15. Ha titjhere a ntse a sebetsa le sehlopha sena dihlopha tse ding di tla ipalla kapa di bale ka bobedi, di sebedisa tema e bonolo e tlwaelehileng kapa di etsa mesebetsi e amanang le tema. Dibuka di lokela ho ba bonolo ka sebopeho sa phetapheto le tlotlontswe le ditshwantho ho tshehetsa tema.

Matitjhere a sebedisang bonnyane ba nako Puong ya Tlatsetso ya Pele moo ho nang le metsotso e 30 ba lokela ho etsa mesebetsi ya Padisotataiso ya baithuti bohle ka phaposing ya ho rutela habedi ka beke.

- Balla hodimo buka ya hae sehlopheng sa padisotataiso le titjhere. Sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang kapa tema eo e seng ya nnete le titjhere
- Sebedisa mawa a ho bala a rutilweng Puong ya Lapeng ho fana ka moelelo mme a itekole ha o bala (medumo, ditemoso tsa moelelo, tshekatsheko ya sebopeho, mantswe a hlahang kgafetsa)
- Bala ka bokgeleke bo eketsehileng le maikutlo
- Bontsha kutlwisiso ya matshwao a puo ha a balla hodimo
- Tswela pele ho bopa tlotlontswe e hlahang kgafetsa padisotataisong, padisommohong le padisonnotshing

Padisonnotshi (ka nako e lokolohileng sekolong le lapeng)

Baithuti ba lokela ho kgothalletswa ho etsa padisonnotshi Puong ya Pele ya Tlatsetso ha ba na le nako e ka thoko ka phaposing (mohl. Ha ba qetile ho etsa mosebetsi pele nako e fela) le lapeng (mohl. Bakeng sa mosebetsi wa lapeng). Ho bohlokwa hore monyetla o bang teng ka phaposing o sebediswe ho ntshetsa pele padiso.

- Bala mongolo wa hae le wa ba bang
- Bala ka boyena dibuka tse badilweng ka nako ya Padisotataiso le dibuka tsa dihlooho tse bonolo le dibuka tsa dipale tse nang le ditshwantsho Puong ya Tlatsetso ya Pele tse behilweng sekgutlwaneng sa ho bala ka phaposing ya ho rutela
- Sebedisa dibukantswe tsa bana tse nang le ditshwantsho (dibukantswe tsa puo e le nngwe le tsa tse pedi) ho fumana moelelo wa mantswe a sa tsejweng

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Medumo (ya molomo le/kapa e etswang)

- Phapang ya medumo pakeng tsa didumannotsi tse qapodiso e telele le e kgutshwane (mohl. bo ‘e’ ho ke feela le fela)

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso

Medumo (ya molomo le/kapa e etswang)

- Hlwaya kamano ya tlhaku le modumo ya ditlhaku tse ngata tse ikementseng
- Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka didumammoho tse ikemetseng (mohl. t-aka, b-ina, h-ema) le ditlhakung tse ikemetseng (mohl. t-a-k-a, b-i-n-a, h-e-m-a)

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho bala: (ya molomo le/kapa e etswang)

- Balla buka ya hae hodimo sehlopheng se tataiswang ke titjhere k.h.r. sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 2:

Ho bala (wa molomo le/kapa o ngotsweng)

- Bala Dibuka tse Kgolo kapa ditema tse ding tsa ditlhaku tse hodisitsweng le titjhere, ba latela sesebediswa se supang ha ho balwa, a bile a sebedisa ditshwantsho ho thusa kutlwisisong
- Bontsha kutlwisiso ya pale e kgutshwane e ngotsweng, mohlala, nyalanya dihlooho/dipolelo le ditshwantsho kapa a araba dipotso

KOTARA YA 2	
HO NGOLA	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Mesebetsi e ngolwang (ha 2-3 ka beke)

Matitjhere a kgethe ho tse latelang: ba lokela ho leka ho etsa mosebetsi o mongata ho e latelang kamoo ba ka kgonang ka nako eo ba nang le yona.

- Sebedisa bokgoni ba mongolo bo rutilweng Puong ya Lapeng
- Kgetha mme a kopisa sehlooho a se nyalanya le setshwantsho
- Ka thuso o ngola sehlooho sa setshwantsho
- Qetella dipolelo ka ho tlatsa mantswe dikgeong
- Ngola dipolelo a sebedisa mantswe a nang le medumo le mantswe a tlwaelehileng a hlahellang kgafetsa a seng a rutilwe
- Sebedisa matshwao a puo a seng a rutilwe Puong ya Lapeng (ditlhaku tse kgolo le dikgutlo)
- Bopa pokello ya hae ya mantswe le bukantswe eo a iketsetsang yona

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:

Mongolo: (e ngotsweng)

Dibeke tsa 1-5

- Qetella dipolelo tse 3 ka ho tlatsa dikgeo tse siilweng ka mantswe

Dibeke tsa 6-10

- Ngola dipolelo a sebedisa mantswe a nang le medumo le mantswe a tlwaelehileng a hlahellang kgafetsa a seng a rutilwe
- Sebedisa matshwao a puo a seng a rutilwe Puong ya Lapeng (ditlhaku tse kgolo le dikgutlo)

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso ya 2:

Ho bala: (o ngotsweng)

- Ngola dipolelo a sebedisa mantswe a nang le medumo le mantswe a tlwaelehileng a hlahellang kgafetsa a seng a rutilwe
- Sebedisa matshwao a puo a seng a rutilwe Puong ya Lapeng (ditlhaku tse kgolo le dikgutlo)

KOTARA YA 3	
HO MAMELA LE HO BUA (MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: Metsotso e 45 ka beke Moedi wa nako: Hora e le 1 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme a rute mesebetsi e ka tlase. Hlokomela ho re meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meokotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba nnetefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/diphoustara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng

Matitjhere aleke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang bakeng sa Dibeke tsa 1-5.

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho tse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle,ho feta hanngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha kotara e fela

Mesebetsi ya letsatsi ka leng (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsi e a fapana ka bolelele. Titjhere a ka etsa mosebetso o le mong o molelele kapa e mmedi kapa e meraro e mekgutshwane.

- Tswela pele ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka 'Dipapadi'
- Latela tlhahlamano e kgutshwane ya ditaelo, mohlala, 'Nka tjhoko mme o ngole lebitso la hao letlapeng. Jwale nka lesela le phumolang o phumole letlapa'.
- Fana ka ditaelo tse bonolo, mohlala, 'Raha bolo.'
- Utlwisisa le ho araba dipotso tse bonolo jwalo ka 'Efe…? Ya mang…?' (Ke papadi efe eo o e ratang? Ya bolo ya maoto)
- Etsa dikopo tse bonolo le dipehelo, mohlala, 'Na nka ya bapala ka ntle, hle?'
- Hlwaya ntho tlhalosong e bonolo ya molomo, mohlala, 'Moshanyana o raha bolo.' *Baithuti ba lokela ho nyalanya tlhaloso ena le setshwantsho se nepahetseng*
- Bua ka dintho tse setshwantshong a arabela ditaelong tsa titjhere, mohlala, 'O bona eng setshwantshong?' 'Mpolelle hore o bona eng setshwantshong.'
- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mohlala, titjhere o pheta ka papadi ya bolo ya maoto'
- Ka thuso ya titjhere, fana ka diphetelo tse bonolo, mohlala, a bolele ka papadi ya bolo ya maoto eo a ileng a e shebella
- Pheta ka hlooho mme a etsa dithothokiso tse bonolo, diraeme tsa diketsiso le dipina, mohlala, Nkgono mmakalana, a wela ka pitseng, a tswa, a tswa a ketoha
- Bapala dipapadi tsa puo ka ntle ho phaposi ya ho rutela, mohlala,'Simone o re tsamaya ka potlako. Simone o re tsamaya butle. Tsamaya ka potlako! Sheba ho le letona. Sheba ho le letshehadi! jj

Mesebetsi ya ho mamela le ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 15 x 1 ka beke; moedi metsotso e 15 x 2 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang (padisommoho)

Hang kapa habedi ka beke, ho latela nako e teng, titjhere o pheta kapa o bala pale (kapa ditaba tse phetwang hape). Dipale tse phetwang di ka tshwantshiswa ka ho sebedisa ditho tsa mmele le disebediswa tsa ho tshwantshisa ho tshehetsa moelelo. Dipale di lokela ho balwa Dibukeng tse Kgolo kapa diphoustara tse nang le ditshwantsho moo baithuti bohle ba kgonang ho bona ditshwantsho.

- Mamela dipale tse kgutshwane kapa ditema tseo e seng tsa nnete kapa tse balwang Bukeng e Kgolo kapa phousetareng (mohl. Papadi ya bolo ya maoto ,mme a kenella mahlasong ka nako e loketseng
- Utlwisisa le ho araba ditaelo, mohlala, 'Mpontshe lebala, Mpontshe mekwallo. Mpontshe sethibathibane. Bala palo ya dibapadi. Di kae ka palo?'
- Araba dipotso tse bonolo tse tobileng ka tema a sebedisa dikarabo tse kgutshwanyane, mohlala, "Ke mang ya hlabileng ntlha?'
- Fana ka mabitso a mmalwa a dintho tse ditshwantshong mme a araba dipotso tsa titjhere, mohlala, 'Ke eng ena?' 'Ke mokwallo.'
- Ha e le pale, e tshwantshise o sebedisa puisano e kgutshwane
- Ka thuso ya titjhere, o pheta pale kapa o fana ka kgutsufatso e bonolo ka tema

Ntshetsa pele dikgopolokutlwisiso, tlotlontswe le dibopeho tsa puo

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- Tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, a kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, mohlala, ditshupiso - le letshehadi/le letona
- Qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa puo e bonolo ya dibopeho tsa puo moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, lekgathe lejwale letswelli: 'O ntse a raha bolo', mahlalosi a eketsehileng: kapele, 'butle'

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho mamela le ho bua: (ya molomo le/kapa e etswang)

Dibeke tsa 1 - 5

- Araba dipotso tse bonolo tse tobileng ka tema/pale
- Pheta pale hape/kgutsufatsa tema ka molomo (dipolelo tse 3 kapa tse 4)

Dibeke tsa 6-10

- Araba tse ding tsa dipotso tse bonolo, mohlala, 'Ke papadi efe eo o e ratang haholo?'
- Hlwaya ditshwantsho tse 3 ditlhalosong tse bonolo, mohlala, Monna o bapala bolo/Monna o bapala tenese/Monna o bapala kerikete

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 3:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le/kapa o etswang)

- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mme a arabe dipotso tse bonolo ka tsona, mohlala, 'Ke sehlopha sefe se kentseng ntlha ya pele? Ke sehlopha sefe se kentseng ntlha ya boraro? Ke sehlopha sefe se hlotseng?'
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe e mmalwa ya motheo ka ho supa dintho tse ka phaposing ya ho rutela kapa tse ditshwantshong kapa ba etsa ketso e itseng ba arabela ditaelong tsa titjhere mohlala, 'Mpontshe moetapele wa sehlopha.' Supa sethibathibane.'

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 4:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le/kapa o etswang)

- Fana ka diphetelo hape tsa molomo, mohlala, pehelo ya se etsahetseng papading ya bolo ya maoto
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe e mmalwa ya motheo ka ho supa dintho tse ka phaposing ya ho rutela kapa tse ditshwantshong kapa ba etsa ketso e itseng ba araba ditaelo tsa titjhere mohlala, 'Mpontshe moetapele wa sehlopha.' Supa sethibathibane.

KOTARA YA 3	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: Metsotso e 45 ka beke Moedi wa nako: Hora e le 1 metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo (metsotso e 15 ka beke)

Matitjhere atswela pele ho bopa mantswe a makgutshwane, a tlwaelehileng. Ba hlahisa medumo e tswakilweng ya didumammoho, ba qala ka e hlahang qalong ya mantswe ho latele e qetellong ya mantswe. Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwane (metsotso e 5-10) mme e alwe ka nako ya beke.

E ka hokahanngwa le ho mamela le ho bua, le mesebetsi ya ho bala

- Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka didumammoho tse ikemetseng (mohl. t-aka, b-ina, h-ema) le ditlhakung tse ikemetseng (mohl. t-a-k-a, b-i-n-a, h-e-m-a)
- Kgobokanya mantswe a bonolo ka mantswe a leloko (mohl: ina, ana, una)
- Hlokomela diqetello tse tshwanang mantsweng ‘ng’
- Hlokomela didumammoho tse tswakilweng (mohl. sh, kg, ng, ts, hl) qalong le qetellong ya mantswe

Padisommoho (nako e kenyelleditswe ka tlasa Ho mamela le Ho bua)

Padisommoho ke mosebetsi wa ho bala le ho mamela; e boetse e kenyelletsa ho bua hobane baithuti ba bua ka tema le titjhere wa bona. Kereiteng ya 2, Padisommoho e tla tswela pele, empa e le karolo ya Ho mamela le Ho bua

Ho bala ka tataiso ya sehlopha (bonnyane metsotso e 30 mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15)

Matitjhere ahlahise Padisotataiso ya dihlopha kotareng ena. Matitjhere a sebedisang moedi wa nako Puong ya Tlatsetso ya Pele ba lokela ho arola baithuti ka dihlopha tse hlano tsa mefuta ya baithuti ba nang le bokgoni bo lekanang ba ho bala mme ba sebetse le sehlopha ka mehla metsotso e 15. Ha titjhere a ntse a sebetsa le sehlopha sena dihlopha tse ding di tla ipalla kapa di bale ka bobedi, di sebedisa tema e bonolo e tlwaelehileng kapa di etsa mesebetsi e amanang le tema. Dibuka di lokela ho ba bonolo ka sebopeho sa phetapheto le tlotlontswe le ditshwantsho ho tshehetsa tema.

Matitjhere a sebedisang bonnyane ba nako Puong ya Tlatsetso ya Pele moo ho nang le metsotso e 30 ba lokela ho etsa mesebetsi ya Padisotataiso ya baithuti bohle ka phaposing ya ho rutela habedi ka beke.

- Balla hodimo buka ya hae sehlopheng sa padisotataiso le titjhere. Sehopha kaofela se bala pale e tshwanang kapa tema eo e seng ya nnete le titjhere
- Sebedisa mawa a ho bala a rutilweng Puong ya Lapeng ho fana ka moelelo mme a itekole ha a bala (medumo, ditemoso tsa moelelo, tshekatsheko ya sebopeho, mantswe a hlahang kgafetsa)
- Bala ka bokgeleke bo eketsehileng le maikutlo
- Bontsha kutlwisiso ya matshwao a puo ha a balla hodimo
- Tswela pele ho bopa tlotlontswe e hlahang kgafetsa padisotataisong, padisommohong le padisonnotshing

Padisonnotshi (ka nako ya baithuti ya bolokolohi sekolong le lapeng)

Baithuti ba lokela ho kgothalletswa ho etsa padisonnotshi Puong ya Pele ya Tlatsetso ha ba na le nako e ka thoko ka phaposing (mohl. Ha ba qetile ho etsa mosebetsi pele nako e fela) le lapeng (mohl. Bakeng sa mosebetsi wa lapeng). Ho bohlokwa hore monyetla o bang teng ka phaposing o sebediswe ho ntshetsa pele padiso.

- Bala mongolo wa hae le wa ba bang
- Bala ka boyena dibuka tse badilweng ka nako ya Padisotataiso le dibuka tsa dihlooho tse bonolo le dibuka tsa dipale tse nang le ditshwantsho Puong ya Tlatsetso ya Pele tse behilweng sekgutlwaneng sa ho bala ka phaposing ya ho rutela
- Sebedisa dibukantswe tsa bana tse nang le ditshwantsho (dibukantswe tsa puo e le nngwe le tsa dipuo tse pedi) ho fumana moelelo wa mantswe a sa tsejweng

TEKANYETSO

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 3:

Medumo (wa molomo le/kapa o etswang le/kapa o ngolwang)

- Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka didumammoho tse ikemetseng (mohl. t-aka, b-ina, h-ema) le ditlhakung tse ikemetseng (mohl. t-a-k-a, b-i-n-a, h-e-m-a)
- Bokelletsa mantswe a tshwanang ho ya ka leloko (mohl, tsohle, bohle, hohle)
- Elellwa diqetello tse tshwanang mantsweng ‘ng’

Ho bala: (wa molomo le/kapa o etswang)

- Balla buka ya hae hodimo sehlopheng se tataiswang ke titjhere. Sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang
- Bontsha kutlwisiso ya pale e kgutshwane e ngotsweng, mohlala, a hlahlamanya ditshwantsho, a nyalanya dihlooho/dipolelo le ditshwantsho

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 4:

Medumo (wa molomo le/kapa o etswang le/kapa o ngolwang)

- Elellwa didumammoho tse tswakilweng (mohl. sh, kg, ng, ts, hl) qalong le qetellong ya mantswe

Ho bala (wa molomo le/kapa o ngotsweng)

- Bala tema e kgutshwane e ngotsweng le titjhere mme a araba dipotso tse kgutshwane, tsa molomo ka pale

KOTARA YA 3	
HO NGOLA	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Mesebetsi ya ho ngola (ha 2 kapa 3 ka beke)

Titjhere o lokela ho leka ho etsa e mengata ka moo a ka kgonang e meng ya mesebetsi ena ka nako eo a nang le yona:

- Sebedisa bokgoni ba mongolo bo rutilweng Puong ya Lapeng
- Ngola sehlooho sa setshwantsho
- Qetella dipolelo ka ho tlatsa dikgeo tse siilweng ka mantswe
- Ngola dipolelo a sebedisa mantswe a nang le medumo le mantswe a hlahang kgafetsa a seng a rutilwe
- Ngola dipolelo a sebedisa foreimi, mohlala, Ke rata _____. Ha ke rate _____.
- Ngola mantswe a tlwaelehileng le dipolelo tse bitsetswang
- Ngola tse mmalwa tsa ditema tse bonolo tse seng di rutilwe Puong ya Lapeng, mohlala, molaetsa kareteng ya takaletso ya ho hlaphohelwa ho kuleng
- Sebedisa mabitso le maemedi a mmalwa (nna, yena, sona, bona, lona, wena)ha a ngola
- Peleta mantswe ka nepo ho tswa mohopolong, mohlala, bapala, koloi, bana, kapa a sebedisa tsebo ya modumo, mohlala, epa, aba, ina, opa, una
- Sebedisa bukantswe ya bana moo ho hlokehang
- Sebedisa matshwao a puo a seng a rutilwe Puong ya Lapeng (ditlhaku tse kgolo, dikgutlo)
- Bopa pokello ya hae ya mantswe le bukantswe eo a iketseditseng yona

TEKANYETSO

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 3:

Ho ngola: (o ngotsweng)

- Ngola sehlooho sa setshwantsho, mohlala, Kgomo e ja jwang.
- Ngola polelo a sebedisa foreimi, mohlala, Ke rata _____. Ha ke rate _____

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 4:

Ho ngola: (o ngotsweng)

- Ngola dipolelo tsa pitsetso; ngola matshwao a puo dipolelong
- Ngola le ho etsetsa dikarete tsa ditakalletso tsa tlhaphohelo ditshwantsho

KOTARA YA 4	
HO MAMELA LE HO BUA (TSA MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: Metsotso e 45 ka beke Moedi wa nako: Hora e le 1 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme ba rute mesebetsi e lokodisitsweng ka tlase. Hlokomela ho re meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meokotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba nnetefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/diphoustara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng. Ba leke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang o le mong ha ho kgoneha.Matitjhere aleke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang bonngwe ha ho kgonahala.

Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang bakeng sa Dibeke tsa 1-5.

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho tse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha kotara e fela.

Mesebetsi ya letsatsi ka leng (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsi e fapana ka bolelele. Titjhere a ka etsa mosebetsi o le mong o molelele kapa e mmedi kapa e meraro e mekgutshwane.

- Tswela pele ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka 'Dihla'
- Latela tlhahlamano e kgutshwane ya ditaelo, mohlala, 'Tlo dule ka pele phaposing ya ho rutela'.
- Fana ka ditaelo tse bonolo, mohlala, 'Opa diatla.'
- Utlwisisa mme a araba dipotso tse bonolo jwalo ka 'Sefe…? Ya mang…?' (Ke sehla sefe seo o se ratang haholo? Lehlabula.)
- Etsa dikopo tse bonolo le dipehelo, mohlala, 'Na nka bokella dibuka tsa ka?'
- Hlwaya ntho tlhalosong e bonolo ya molomo, mohlala, 'Ke lehlabula. Letsatsi le tjhabile, Dipalesa di thuntse. Bana ba apere marukgwe a makgutshwane le meqathatso. *Baithuti ba lokela ho nyalanya tlhaloso ena le setshwantsho se nepahetseng*
- Bua ka dintho tse setshwantshong a arabela ditaelong tsa titjhere, mohlala, ('O bona eng setshwantshong?' 'Mpolelle hore o bona eng setshwantshong.')
- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mohlala, titjhere a pheta ka seo a se entseng mabenkeleng'
- Ka thuso ya titjhere, fana ka diphetelo tse bonolo, mohlala, baithuti ba bolella titjhere ka ho hong hoo ba ho entseng
- Pheta ka hlooho mme a etsa dithothokiso tse bonolo, diraeme tsa diketsiso le dipina, mohlala, Nkgono mmakalana, a wela ka pitseng, a tswa, a tswa a ketoha
- Bapala dipapadi tsa puo, mohlala,'Ke sehlwela sa puo, fana ka lentswe le qalang ka…….

Mesebetsi ya Ho mamela le Ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 15 x 1 ka beke; moedi metsotso e 15 x 2 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang (padisommoho)

Hang kapa habedi ka beke, ho latela nako e teng, titjhere o pheta kapa o bala pale (kapa ditaba tse phetwang hape). Dipale tse phetwang di ka tshwantshiswa ka ho sebedisa ditho tsa mmele le disebediswa tsa ho tshwantshisa ho tshehetsa moelelo. Dipale di lokela ho balwa Dibukeng tse Kgolo kapa diphoustara tse nang le ditshwantsho moo baithuti bohle ba kgonang ho bona ditshwantsho.

- Mamela dipale tse kgutshwane kapa ditema tseo e seng tsa boiqapelo kapa tse balwang Bukeng e Kgolo kapa phosetareng (mohlala, mariha, mme a kenella mahlasong ka nako e loketseng
- Utlwisisa le ho araba ditaelo, mohlala, 'Mpontshe difate. Na di na le mahlaku? Ke nako efe ya selemo ee?'
- Araba dipotso tse bonolo tse tobileng ka tema a sebedisa dikarabo tse kgutshwanyane, mohlala, "Ho etsahala eng ka difate mariha?'
- Fana ka mabitso a mmalwa a dintho tse ditshwantshong mme a araba dipotso tsa titjhere, mohlala, 'Ke eng ena?' 'Ke lehlwa.'
- Ha e le pale, e tshwantshise o sebedisa puisano e kgutshwane
- Ka thuso ya titjhere, o pheta pale kapa o fana ka kgutsufatso e bonolo ka tema

Ntshetsa pele dikgopolokutlwisiso, tlotlontswe le dibopeho tsa puo

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- Tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, a kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, mohlala, phetoho - dihla
- Qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa puo e bonolo ya dibopeho tsa puo moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, utlwisisa mme a qala ho sebedisa leba: Ke hlabula; makgethi a eketsehileng: sesane, ntle, mpe, tharo le mahlalosi: selemong, hlabuleng, mariheng

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso
Ho mamela le ho bua: (ya molomo le/kapa e etswang)
Dibeke tsa 1 - 5

- Araba dipotso tse bonolo tse tobileng ka tema/pale
- Pheta pale hape/kgutsufatsa tema ka molomo (dipolelo tse 3 kapa tse 4)

Dibeke tsa 6-10

- Araba tse ding tsa dipotso tse bonolo, mohlala, 'Ke sehla sefe seo o se ratang?'
- Hlwaya ditshwantsho tse tharo ditlhalosong tse bonolo tsa molomo, mohlala, 'Ke lehlabula, letsatsi le tjhabile./Ke mariha. Ha ho mahlaku difateng./Ke selemo. Nonyana e aha sehlaha sa yona.'

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 5:
Ho mamela le Ho bua (wa molomo le/kapa o etswang)

- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mohlala, Matsatsi a ka a phomolo lehlabula, mme a arabe dipotso tse bonolo ka tsona, jwalo ka Dineo o ile kae ka matsatsi a hae a phomolo? O entse eng ha a fihla moo? O entse eng ka mora moo? jj
- Ka tshebediso ya foreime, fana ka ka dipolelo tse 3 ho ya ho tse 4 ho bontsha kutlwisiso.
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe e mmalwa ya motheo ka ho supa dintho tse ka phaposing ya ho rutela kapa tse ditshwantshong kapa ba etsa ketso e itseng ba arabela ditaelong tsa titjhere mohlala, 'Mpontshe bolo/rakete/bolo ya bolo ya maoto, jj
- Utlwisisa bonnyane mantswe a 500 ha nako ya Puo ya Tlatsetso ya bobedi e balletsweng e sebedisitswe, le ho fihla ho mantswe a 1000 moo nako ya moedi wa nako ya Puo ya Tlatsetso ya Pele e sebediswang (sebedisa lenane la mantswe le Karolong ya 3 bakeng sa tataiso)

KOTARA YA 4	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: Metsotso e 45 ka beke Moedi wa nako: Hora e le 1 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Temoho ya phetoho ya medumo le medumo (metsotso e 15 ka beke)

Matitjhere atswela pele ho bopa mantswe a makgutshwane, a tlwaelehileng. Ba hlahisa medumo e tswakilweng ya didumammoho, ba qala ka e hlahang qalong ya mantswe ho latele e qetellong ya mantswe. Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwane (metsotso e 5-10) mme e alwe ka nako ya beke.

E ka hokahanngwa le ho mamela le ho bua, le mesebetsi ya ho bala

- Kgobokanya mantswe a tlwaelehileng a leloko (mohl. hata, bata, kata, rata)
- Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka didumannotshi tse hlahlamanang (mohl. nt-a, mp-e, nk-u)
- Elellwa didumannotshi tse tswakilweng (mohl. oo ho hl**oo**ho, ee ho f**ee**la)
- Kgetholla ka kutlo medumo e ka ferekanyang ha bonolo (mohl. e ho ts**e**ba - ts**e**bisa)

Padisommoho (nako e kenyelleditswe ka tlasa ho mamela le ho bua)

Padisommoho ke mosebetsi wa ho bala le ho mamela; e boetse e kenyelletsa ho bua hobane baithuti ba bua ka tema le titjhere wa bona. Kereiting ya 2, Padisommoho e tla tswela pele, empa e le karolo ya ho mamela le ho bua

Ho bala ka tataiso ya sehlopha (bonnyane metsotso e 30 mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15)

Matitjhere ahlahise Padisotataiso ya dihlopha kotareng ena. Matitjhere a sebedisang moedi wa nako Puong ya Tlatsetso ya Pele ba lokela ho arola baithuti ka dihlopha tse hlano tsa mefuta ya baithuti ba nang le bokgoni bo lekanang ba ho bala mme ba sebetse le sehlopha ka mehla metsotso e 15. Ha titjhere a ntse a sebetsa le sehlopha sena dihlopha tse ding di tla ipalla kapa di bale ka bobedi, di sebedisa tema e bonolo e tlwaelehileng kapa di etsa mesebetsi e amanang le tema. Dibuka di lokela ho ba bonolo ka sebopeho sa phetapheto le tlotlontswe le ditshwantho ho tshehetsa tema.

Matitjhere a sebedisang bonnyane ba nako Puong ya Tlatsetso ya Pele moo ho nang le metsotso e 30 ba lokela ho etsa mesebetsi ya Padisotataiso ya baithuti bohle ka phaposing ya ho rutela habedi ka beke.

- Balla hodimo buka ya hae sehlopheng sa padisotataiso le titjhere. Sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang kapa tema eo e seng ya nnete le titjhere
- Sebedisa mawa a ho bala a rutilweng Puong ya Lapeng ho fana ka moelelo mme a itekole ha a bala (medumo, ditemoso tsa moelelo, tshekatsheko ya sebopeho, mantswe a hlahang kgafetsa)
- Bala ka bokgeleke bo eketsehileng le maikutlo
- Bontsha kutlwisiso ya matshwao a puo ha a balla hodimo
- Tswela pele ho bopa tlotlontswe e hlahang kgafetsa padisotataisong, padisommohong le padisonnotshing

Padisonnotshi (ka nako e lokolohileng sekolong le lapeng)

Baithuti ba lokela ho kgothalletswa ho etsa padisonnotshi Puong ya Pele ya Tlatsetso ha ba na le nako e ka thoko ka phaposing (mohl. Ha ba qetile ho etsa mosebetsi pele nako e fela) le lapeng (mohl. Bakeng sa mosebetsi wa lapeng). Ho bohlokwa hore monyetla o bang teng ka phaposing o sebediswe ho ntshetsa pele padiso.

- Bala mongolo wa hae le wa ba bang
- Bala ka boyena dibuka tse badilweng ka nako ya Padisotataiso le dibuka tsa dihlooho tse bonolo le dibuka tsa dipale tse nang le ditshwantsho Puong ya Tlatsetso ya Pele tse behilweng sekgutlwaneng sa ho bala ka phaposing ya ho rutela
- Sebedisa dibukantswe tsa bana tse nang le ditshwantsho (tsa puo e le nngwe le tse pedi) ho fumana moelelo wa mantswe a sa tsejweng

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso:

Medumo (ya molomo le/kapa e etswang le/kapa e ngolwang)

- Kgobokanya mantswe a tlwaelehileng ka mantswe a leloko (mohl. hata, bata, kata, rata)
- Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka didumannotshi tse hlahlamanang (mohl. nt-a, mp-e, nk-u)
- Elellwa didumannotshi tse tswakilweng (mohl. oo ho hl**oo**ho, ee ho f**eel**a)

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:

Ho bala: (ya molomo le/kapa e etswang)

- Pheta hape karolo ya pale ka thuso ya titjhere (dipolelo tse 2-3)

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 5:

Medumo (wa molomo le/kapa o etswang le/kapa o ngolwang)

- Iketsetsa moelelo wa dipale tse kguthwane tse ngotsweng tse nang le ditshwantsho, mohlala,ka ho hlahlamanya ditshwantsho kapa a nyalanya sehlooho/polelo le setshwantsho
- Bala tema e kgutshwane e ngotsweng (Buka e Kgolo kapa tema e hodisitsweng) le titjhere, a sebedisa sehlooho ho akanya le ho araba dipotso tse kgutshwane, tsa molomo ka pale
- Balla buka ya hae hodimo sehlopheng se balang ka ho tataiswa ke titjhere. Sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang

KOTARA YA 4	
HO NGOLA	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Mesebetsi e ngolwang (ha 2 kapa 3 ka beke)

Titjhere o lokela ho leka ho ruta mesebetsi e mengata ka moo a ka kgonang ho e latelang nakong eo a nang le yona:

- Sebedisa bokgoni ba ho ngola bo rutilweng Puong ya Lapeng
- Ngola dipolelo a sebedisa mantswe a nang le medumo le mantswe a hlahellang kgafetsa a seng a rutilwe
- Ngola mantswe a tlwaelehileng le dipolelo tse bitsetswang
- Beha dipolelo tse lobokaneng ka tatellano e nepahetseng ho etsa seratswana le ho se kopisa
- Ngola polelo ya bonnyane dipolelo tse tharo ka dihlooho tse tlwaelehileng
- Sebedisa bokgoni bo rutilweng Puong ya Lapeng, hlophisa tlhahisoleseding ka sebopeho se bonolo sa dikerafiki (tjhate kapa molanako)
- Sebedisa mabitso le maetsi a mmalwa (nna, wena, yena, yona jj.) ha a ngola
- Sebedisa lekgathe lejwale, lekgathe lejwale letswelli le lekgathe lefetile ha a ngola
- Sebedisa bongata ba mantswe a mmalwa a tlwaelehileng ha a ngola
- Peleta mantswe ka nepo ho tswa mohopolong, mohlala, ya, bapala, koloi, kapa a sebedisa tsebo ya medumo, mohlala, ema, ina, oma, uta
- Sebedisa bukantswe ya bana moo ho hlokehang
- Sebedisa matshwao a puo a seng a rutilwe Puong ya Lapeng (ditlhaku tse kgolo le dikgutlo)
- Bopa pokello ya hae ya mantswe le bukantswe eo a iketseditseng yona

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:

Ho ngola: (e ngotsweng)

- Ngola dipolelo tse hlano tse bitsetswang mme a sebedise matshwao a puo ka nepo
- Beha dipolelo tse lobokaneng ka tatellano e nepahetseng ho etsa seratswana le ho se kopisa

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 5:

Ho ngola: (o ngotsweng)

- Ngola seratswana sa dipolelo tse tharo ka sehlooho se tlwaelehileng
- Hlophisa tlhahisoleseding ka dibopeho tse bonolo, mohlala, tjhate kapa molanako

DITEMA/MEHLODI TSE KGOTHALLETSWANG BAKENG SA SELEMO

HO MAMELA LE HO BUA

- Ditshwantsho le diphoustara
- Dintho tse amanang le meokotaba le dihlooho, diphaphete, dimaseke jj
- Ditshwantsho tse tla hlahlamanywa
- Diaparo tse iketseditsweng bakeng sa bonketsisane le ho tshwantshisa dipale
- CD kapa dihatisamantswe tse nang le dipale (tse balwag kapa tse phetwang, dithothokiso, diraeme le dipina, dibapadisa di-CD kapa theipi e hatisang mantswe, thelevishene le video theipi/di-DVD)
- Dibuka tsa dipale le dipale tsa molomo
- Dithothokiso, dipina, diraeme
- Dipapadi tsa puo (molomo)

HO BALA LE MEDUMO

- Ditshwantsho le diphoustara
- Dibuka tse Kgolo - tsa nnete le tseo e seng tsa boiqapelo
- Dikema tsa ho bala tse kgothalleditsweng (dipale tse 7-10)
- Ditema tse ding tse hodisitsweng (dithothokiso, dipina, diraeme jj)
- Dibuka tsa ditshwantsho tse nang le dihlooho
- Dibuka tse kgutshwane tsa ‘boithabiso’ tsa dipolelo tse 1-2 leqepheng bakeng sa sekgutlo sa ho bala
- Dikgetjhana tsa dikarete bakeng sa dintho tsa ka phaposing, diphatlalatsi le bakeng sa mantswe a hlahang kgafetsa
- Ditjhate tsa nteterwane/ alfabete
- Dintho tse sebediswang ho supa ha ho balwa ditema tse hodisitsweng, dipale tsa leboteng, diphatlalatsi
- Dibukantswe tsa bana tse nang le ditshwantsho (tsa puo e le nngwe le tse pedi)

HO NGOLA LE MONGOLO

- Disebediswa tsa ho ngola tse kang pensele, dipensele tsa mmala, dikerayone tsa mafura, dipampiri tse sa ngollang tsa boholo bo fapaneng (A3, A4, A5) rula, raba, dipampiri tse sa ngolang
- Pampiri ya fliptjhate le dipene tse tenya tsa khokhi

KEREITI YA 3 SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE

DITLHOKO TSA KOTARA KA NNGWE

KOTARA YA 1

HO MAMELA LE HO BUA (MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Hora e le 1 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme a rute mesebetsi e lokodisitsweng ka tlase. Hlokomela ho re meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meokotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba nnetefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/diphoustara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng. Ba leke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang o le mong ha ho kgoneha.

Matitjhere aleke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang bakeng sa Dibeke tsa 1-5.

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho stse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha kotara e fela.

Mesebetsi ya letsatsi ka leng (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsi e fapana ka bolelele. Titjhere a ka etsa mosebetsi o le mong o molelele kapa e mmedi kapa e meraro e mekgutshwane.

- Tswela pele ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka 'Diphoofolo tse hlaha'
- Latela tlhahlamano e kgutshwane ya ditaelo, mohlala, 'Ntshang di buka tsa lona tse ngollang le dipensele. Ngola mohla hodimom ka letsohong le letona'.
- Fana ka ditaelo tse bonolo, mohlala, 'Ntshware ka letsoho.'
- Utlwisisa le ho araba dipotso tse bonolo jwalo ka 'Sefe…? Ya mang…?' (O e bone kae qwaha? O e bone neng? Ke e bone morung. Selemo se fetileng.)
- Botsa bakeng sa tlhakisetso, mohlala, 'Ha ke utlwisisi. Ako phete hape.'
- Araba le ho etsa dikopo, mohlala, 'Na nka sebedisa bukantswe, hle?'
- Ba le seabo puisanong e kgutshwane ya sehlooho se tlwaelehileng, mohlala, boemo ba lehodimo, lelapa leso
- Hlwaya ntho ho tswa tlhalosong e bonolo ya molomo, mohlala, 'Ke phoofolo e kgolo haholo. Ke moputswa. Letlalo la ka le mahwasha, ke na le lenaka le motsu le tswang molomong le mokadi o molelele. Ke mang?'
- Bua ka dintho tse setshwantshong kapa senepeng a arabela ditaelong tsa titjhere, mohlala, ('O bona eng senepeng?' 'Mpolelle hore o bona eng senepeng.')
- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mohlala, titjhere a pheta ka ho etela kampong ya diphoofolo/zoo'
- Ka thuso ya titjhere, fana ka diphetelo tse bonolo, mohlala, moithuti o bolella titjhere ka ho hong hoo a ho entseng
- Utlwisisa le ho sebedisa sebopeho sa puo moelelong, mohlala, lekgathe lefetile "Ke ne ke bona thuhlo.'
- Pheta ka hlooho mme a etsa dithothokiso tse bonolo, diraeme tsa diketsiso le dipina, mohlala, Diphoofolo tsa kena ka bobedi-ka bobedi

- Bapala dipapadi tsa puo, mohlala,'Phopholetsa hore ke mang……

Mesebetsi ya ho mamela le ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 30 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang (padisommoho)

Habedi ka beke, titjhere o pheta kapa o bala pale (kapa ditaba tse phetwang hape). Dipale tse phetwang di ka tshwantshiswa ka ho sebedisa ditho tsa mmele le disebediswa tsa ho tshwantshisa ho tshehetsa moelelo. Dipale di lokela ho balwa Dibukeng tse Kgolo kapa diphoustara tse nang le ditshwantsho moo baithuti bohle ba kgonang ho bona ditshwantsho.

- Mamela dipale tse kgutshwane ditaba tse phetwang hape ka bona (mohlala, ditaba tse phetwang hape tsa nnete, ditaelo, dipehelo tsa tlhahisoleseding) tse phetwang kapa tse balwang Bukeng e Kgolo kapa phoustareng bakeng sa boithabiso
- Mamela dipale, mohlala Thuhlo e fumane molala wa yona o molelele jwang?, le ditaba tse phetwang hape ka yena mme a araba dipotso tse hlokang kutlwisiso jwalo ka 'Thuhlo e fumane molala wa yona o molelele jwang?'
- Akanya hore ho tla etsahala eng hape paleng kapa ditaba tse phetwang hape ka yena (O nahana hore ho tla etsahala eng ka thuhlo jwale?)
- Ntsha maikutlo ka pale (Na o ratile pale? Hobaneng?)
- Pheta pale hape
- Mamela ditema tseo e seng tsa nnete jwalo ka ditaba tsa nnete tse phetwang hape kapa dipehelo tsa tlhahisoleseding ka ditlou mme a arabe dipotso tse hlokang kutlwisiso, mohlala, Tlou e ja eng? E sebediseta mokadi wa yona eng?
- Ka thuso ya titjhere, o fana ka kgutsufatso e bonolo ya tema eo e seng ya nnete

Ntshetsapele dikgopolokutlwisiso, tlotlontswe le dibopeho tsa puo

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- Tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, a kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, mohlala, phetoho - dihla
- Qala ho ntsetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa puo e bonolo ya dibopeho tsa puo moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, mabitso a dintho tse ka balwang le tse ke keng tsa balwa jwalo ka 'ditlou'/metsi; mahokamoetsi: 'o' 'e' 'di'; lekgathe lejwale:'Letlalo la ka le mahwashe '; lekgathe lefetile: "Ke ne ke bona thuhlo

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho mamela le ho bala (ya molomo le /kapa e etswang)

Dibeke tsa 1 - 5

- Ho utlwisisa le ho araba dipotso tse kgutshwane tse bonolo jwalo ka, mohlala 'Neng…?'Hobaneng…?
- Ho hlwaya ntho ho tlhaloso e bonolo ya molomo, mohlala, 'Ke phoofolo e kgolo. Ke molala o molelele**.** Ke fihlella makala sefateng hodimodimo. Nna ke mang?'

Dibeke tsa 6 - 10

- Pheta hape pale ya molomo.
- Eba le seabo puisanong ka sehlooho se tlwaelehileng.

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 1:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le /kapa o etswang).

- Ho mamela dipale tseo e seng tsa nnete tse jwalo ka dipale tse phetwang tse nang le dintlha kapa dipehelo tsa tlhahisoleseding mme a araba dipotso tsa kutlwisiso ka molomo
- Fana ka kgutsufatso e bonolo ya molomo ya dipolelo tse ka bang 3 kapa 4 tsa ditema tseo e seng tsa nnete
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe ya molomo ka ho supa dintho tse ka phaposing kapa tse setshwantshong ho araba potso/ ditaelo tsa titjhere, mohlala, 'Ke eng hona?' Supa lenaka la tlou'.

KOTARA YA 1	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako : Hora e le 1 Moedi wa nako: hora e le 1 le metsotso e 30

DIKAHARE /KGOPOLOTABA/BOKGONI

Medumo (Metsotso e 15 ka beke)

Titjherere o boeletsa ho ruta tlhaku ka nngwe le didumammoho tse ding tse tswakilweng a sebedisa mantswe ao baithuti ba seng ba a tseba kapa a hlahellang kgafetsa. Ha a ruta lentswe a nnetefatse hore bana ba utlwisisa moelelo mme ba kgona ho le sebedisa polelong. O nehelana ka mesebetsi ya kutlo e tla etsa hore baithuti ba kgone ho elellwa medumo ya Puo ya Tlatsetso ya Pele mantsweng ao ba a tsebang. Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwane (metsotso e 5 - 10) mme e etswe ka beke. Di ka momahanngwa mesebetsing ya ho mamela le ho bua, le ho bala

Dibeke tsa 1 - 5.

Hlwaya kamano ya medumo le ditlhaku ya medumo kaofela e ikemetseng, a elellwa phapano ya qapodiso dipakeng tsa Puo ya Lapeng le Puo ya Tlatsetso ya Pele.

- Temoho ya didumamoho tse tswakilweng (‘sh’, ‘ts’, ‘hl’, ‘ng’) qalong ya lentswe (mohl. sh-apa, ts-oma, hl-aha, ma-ng)
- Etsa phapano ya dipakeng tsa didumannotshi tse phahameng le tse tlase (mohl. ‘o’ h’o n**o**ka e tletse le n**o**ka ke setho sa mmele, le ‘e’ ho Ke tsh**e**la noka le Ke tsh**e**la metsi
- Bopa le ho qapodisa mantswe a makgutshwane (a ditlhaku tse 3-4) a sebedisa medumo eo a ithutileng yona

Beke ya 6 - 10

- Temoho ya medumo ya didumammoho e tswakilweng (‘sh’, ‘tl’, ‘ts’) mantsweng (mohl. sh-eba, tl-ala, ts-ela)
- ETemoho ya didumannotshi tse tswakilweng (mohl. ‘oo’ ho hlooho le ‘ee’ ho feela)
- Bopa mmle ho qapodisa mantswe a makgutshwane (a ditlhaku tse 3-4) a sebedisa medumo eo a ithutileng yona

Padisommoho (nako e kenyelleditswe ka tlasa ho mamela le ho bua)

Padisommoho ke mosebetsi wa ho bala le ho mamela; e boetse e kenyelletsa ho bua hobane baithuti ba bua ka tema le titjhere wa bona. Kereiting ya 3, Padisommoho e tla tswela pele, empa e le karolo ya ho mamela le ho bua

- Bala tema e kgutshwane e ngotsweng (Buka e Kgolo kapa tema eo mongolo o hodisitsweng) le titjhere, a sebedisa sehlooho ho akanya le ho araba dipotso tse kgutshwane, tsa molomo ka pale
- Araba dipotso tse bonolo tse tobileng ka tema/pale
- Hlalosa ka moo pale e entseng hore a ikutlwe, ho fetohela puong e nngwe ha ho hlokahala

Ho bala ka tataiso ya sehlopha (bonnyane metsotso e 45 mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15)

Matitjhere ahlahise Padisotataiso ya dihlopha kotareng ena. Matitjhere a sebedisang moedi wa nako Puong ya Tlatsetso ya Pele ba lokela ho arola baithuti ka dihlopha tse hlano tsa mefuta ya baithuti ba nang le bokgoni bo lekanang ba ho bala (ho elellwa medumo ho pakeng tsa 90% le 95% ya tsebo ya ho bala) mme ba sebetse le sehlopha ka mehla metsotso e 15. Ha titjhere a ntse a sebetsa le sehlopha sena dihlopha tse ding di tla ipalla kapa di bale ka bobedi, di sebedisa tema e bonolo e tlwaelehileng kapa di etsa mesebetsi e amanang le tema. Dibuka di lokela ho ba bonolo ka sebopeho sa phetapheto le tlotlontswe le ditshwantsho ho tshehetsa tema.

- Ipalla hodimo ka boyena buka ya hae sehlopheng sa padisotataiso le titjhere. Hona ho bolela hore sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang kapa tema eo e seng ya nnete le titjhere
- Sebedisa mawa a ho bala a rutilweng Puong ya Lapeng ho fumana moelelo mme a itekola ha a bala (medumo, ditemoso tsa moelelo, tshekatsheko ya sebopeho, mantswe a hlahellang kgafetsa)
- Bala ka bokgeleke bo eketsehileng le maikutlo
- Bontsha kutlwisiso ya matshwao a puo ha a balla hodimo
- Tswela pele ho bopa tlotlontswe e hlahellang kgafetsa ho tswa padisotataisong, padisommohong le padisonnotshing

Padisonnotshi (ka nako e lokolohileng sekolong le lapeng)

Baithuti ba lokela ho kgothalletswa ho etsa padisonnotshi Puong ya Pele ya Tlatsetso ha ba na le nako e ka thoko ka phaposing (mohl. Ha ba qetile ho etsa mosebetsi pele nako e fela) le lapeng (mohl. Bakeng sa mosebetsi wa lapeng). Ho bohlokwa hore monyetla o bang teng ka phaposing o sebediswe ho ntshetsa pele padiso.

- Bala mongolo wa hae le wa ba bang
- Bala ka boyena dibuka tse badilweng ka nako ya Padisotataiso le dibuka tsa dihlooho tse bonolo le dibuka tsa dipale tse nang le ditshwantsho Puong ya Tlatsetso ya Pele tse behilweng sekgutlwaneng sa ho bala ka phaposing ya ho rutela
- Bala dithothokiso le diraeme tse tlwaelehileng
- Sebedisa dibukantswe tsa bana tse nang le ditshwantsho (tsa puo e le nngwe le tse pedi) ho fumana moelelo wa mantswe a sa tsejweng

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Medumo (ya molomo le /kapa e etswang/le e ngolwang)

- Bopa le ho bitsa mantswe a makgutshwane (ditlhaku tse 3 kapa 4) mantsweng a sebedisa medumo eo a ithutileng yona

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 1:

Medumo (wa molomo le/kapa o etswang le/kapa o ngolwang)

- Hlwaya kamano ya tlhaku le medumo kaofela e ikemetseng, a elellwa diphapano tsa qapodiso ya mantswe dipakeng tsa Puo ya Lapeng le Puo ya Tlatsetso ya Pele
- Elellwa didumammoho tse tswakilweng (‘sh’, ts, ph, kg) qalong ya mantswe
- Elellwa didumammoho tse tswakilweng (‘ng’) qetellong ya mantswe (mohl. ma-ng, kga-ng)

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:

Ho bala (ya molomo le/kapa e etswang)

Padisommoho

- Bala pale e kgutshwane (Buka e Kgolo kapa tema e nngwe e hodisitsweng) le titjhere, a sebedisa sehlooho bakeng sa ho noha
- Araba dipotso tse tobileng ka pale, mohlala, ‘Ho etsahetse eng ha Thuhlo a qala ho nwa?’

Padisotataiso ya sehlopha

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala boemong ba hae le titjhere

Padisonnotshi

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala a le mong

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 1:

Ho bala (wa molomo le/kapa o etswang)

Padisommoho

- Pheta pale hape mme o kgutsufatse tema eo e seng ya nnete

Padisotataiso ya sehlopha

- Bala pale sehlopheng sa padisotataiso boemong ba moithtuit le titjhere. Sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang.
- Sebedisa mantswe a hlahang kgafetsa, medumo le bokgoni ba kutlwisiso ho fumana moelelo.

KOTARA YA 1	
HO NGOLA **TSHEBEDISO YA PUO**	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** **Ho ngola:** Bonnyane ba nako: Metsotso e 30 ka beke Moedi wa nako: hora e le 1 ka beke. **Tshebediso ya puo: Metsotso e 30 ka beke**

DIKAHARE / DIKGOPOLOKUTLWISISO/ BOKGONI

Mesebetsi e ngolwang (bonnyane metsotso e 30, moedi wa nako hora e le 1 ka beke)

O le mong kapa e mebedi ya mesebetsi ya ho ngola e ka sehloohong moo moedi wa nako o sebedisitsweng mme mosebetsi o le mong moo bonnyane ba nako bo sebediswang

- Sebedisa bokgoni ba ho ngola bo rutilweng Puong ya Lapeng
- Ngola manane a rarahaneng ka ho eketseha a nang le dihlooho, mohlala, Diphoofolo tse hlaha: ditlou, dithuhlo, ditau, diqwaha
- Ngola ditema tse bonolo, mohlala, karete ya letsatsi la tswalo
- Ka thuso, a ngole ditaelo tse bonolo, mohlala, rasepe
- Ngola seratswana sa dipolelo tse 4-6 ka sehlooho se tlwaelehileng
- Sebedisa ho ngola ho tswellang (mokgwaritso, ho ngola, ho lokisa diphoso le ho phatlalatsa)
- Sebedisa matshwao a puo a seng a rutilwe Puong ya Lapeng (dikgutlo, difeelwane, matshwao a potso, matshwao a makalo le ditsejana/maqotsi)
- Peleta mantswe a tlwaelehileng ka nepo mme a leka ho peleta mantswe a sa tlwaelehang a sebedisa tsebo ya medumo
- Bopa pokello ya hae ya mantswe le bukantswe eo a iketseditseng yona
- Sebedisa bukantswe ya bana (bukantswe ya puo e le nngwe le dipuo tse pedi)

Mesebetsi ya Tshebediso ya Puo (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsing ena baithuti ba tla qala ho tsepama tshebedisong ya puo. Thutapuo e lokela ho rutwa moelelong o utlwahalang

- Utlwisisale ho sebedisa lekgathe lejwale
- Utlwisisa le ho sebedisa, mohlala, Buka e hodima tafole.
- Utlwisisa le ho sebedisa marui, mohlala, ngwana wa ka
- Boelletsa thutapuo e itseng e rutilweng e seng semmusong Kereiting tsa R ho fihla ho 2

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso :

Ho ngola (e ngolwang)

- Ka tataiso, ngola ditaelo tse bonolo

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 1:

Ho ngola (o ngolwang)

- Ngola seratswana sa mela e 4 - 6 ka sehlooho se tlwaelehileng

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso :

Ho ngola (e ngolwang)

- Ngola dihlooho tse nang le moelelo ka ditshwantsho a sebedisa diforeimi: Ho na le____ Ho na le di ____
- Ngola dipolelo tse nang le moelelo a sebedisa sebopeho sa marui ka mabitso ka nepo

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 1:

Ho ngola (o ngolwang)

- Ngola dipolelo tse nang le moelelo ka lekgathe lejwale ka nepahalo

KOTARA YA 2	
HO MAMELA LE HO BUA (TSA MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Hora e le 1 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme a rute mesebetsi e lokodisitsweng ka tlase. Hlokomela ho re meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meokotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba nnetefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/diphoustara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng. Ba leke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang o le mong ha ho kgoneha.

Matitjhere aleke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang bakeng sa Beke ya 1 - 5.

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho stse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha kotara e fela.

Mesebetsi ya letsatsi ka leng (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsi e fapana ka bolelele. Titjhere a ka etsa mosebetsi o le mong o molelele kapa e mmedi kapa e meraro e mekgutshwane.

- Tswela pele ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka ‘Ho lema dintho;
- Latela ditaelo, mohlala, ‘Tshela mobu ka pitseng. Kenya peo ka hara pitsa. Kwahela peo ka mobunyana. Qetella ka ho nosetsa peo’.
- Fana ka ditaelo tse bonolo, mohlala, ‘Jwale nosetsa peo.’
- Utlwisisa le ho araba dipotso tse bonolo jwalo ka ‘Neng…? Hobaneng...?Ya mang…?’ (O nahana hore peo e tla hola e be eng?)
- Botsa bakeng sa tlhakisetso, mohlala, ‘Ha ke utlwisise. Ako hlalose hape.’
- Araba le ho etsa dikopo, mohlala, ‘Na nka sebedisa bukantswe, hle?’
- Ba le seabo puisanong e kgutshwane ya sehlooho se tlwaelehileng, mohlala, boemo ba lehodimo, lelapa leso
- Hlwaya ntho ho tswa tlhalosong e bonolo ya molomo, mohlala, ‘Ke monyane ebile ke thata. Ha o mpha mobu le metsi, ke hola ke be semela. Ke mang?’
- Bua ka dintho tse setshwantshong kapa senepeng a arabela ditaelong tsa titjhere, mohlala, (‘O bona eng senepeng?’ ‘Mpolelle hore o bona eng senepeng.’)
- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mohlala, titjhere a pheta ka ho lema dimela. ‘Ke qala ka ho tshela mobunyana ka pitseng. Ebe ke kenya peo ka hara pitsa mme ke e kwahele ka mobu. Ka mora moo ke nosetsa peo. Ebe ke lebella ha semela se hola.
- Fana ka diphetelo tse bonolo tsa molomo, mohlala, pheta ka ho lema peo le ho lema semela
- Utlwisisa le ho sebedisa sebopeho sa puo moelelong, mohlala, lekgathe lefetile “Ke ne ke nosetsa peo; Lehlalosi: Ka kenya peo ka hara pitsa.’
- Pheta ka hlooho mme a etsa dithothokiso tse bonolo, diraeme tsa diketsiso le dipina, mohlala, Diphoofolo tsa kena ka bobedi ka bobedi

- Bapala dipapadi tsa puo, mohlala,'Ke etsa bohlwela ka leihlo…..……

Mesebetsi ya ho mamela le ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 30 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang (padisommoho)

Habedi ka beke, titjhere o pheta kapa o bala pale (kapa ditaba tse phetwang hape). Dipale tse phetwang di ka tshwantshiswa ka ho sebedisa ditho tsa mmele le disebediswa tsa ho tshwantshisa ho tshehetsa moelelo. Dipale di lokela ho balwa Dibukeng tse Kgolo kapa diphoustara tse nang le ditshwantsho moo baithuti bohle ba kgonang ho bona ditshwantsho.

- Mamela dipale tse kgutshwane ,ditaba tse phetwang hape kapa ditema tseo e seng tsa nnete, (mohlala, ditaelo, dipehelo tsa tlhahisoleseding) tse phetwang kapa tse balwang Bukeng e Kgolo kapa phoustareng bakeng sa boithabiso
- Mamela dipale, mohlala, (Palesa e makatsang), le ditaba tse phetwang hape ka yena mme a araba dipotso tse hlokang kutlwisiso jwalo ka 'Ba tsomutse palesa jwang mobung?'
- Akanya hore ho tla etsahala eng hape paleng kapa ditaba tse phetwang hape ka yena (O nahana hore ho tla etsahala eng jwale?)
- Ntsha maikutlo ka pale (Na o ratile pale? Hobaneng?)
- Pheta pale hape
- Mamela ditema tseo e seng tsa boiqapelo jwalo ka ditaba tsa nnete tse phetwang hape kapa dipehelo tsa tlhahisoleseding mohlala, Ho lema dimela, le ho araba dipotso tsa kutlwisiso, mohlala, O hloka eng ho lema semela?
- Ka thuso ya titjhere, o fana ka kgutsufatso e bonolo ya tema eo e seng ya nnete

Ntshetsapele dikgopolokutlwisiso, tlotlontswe le dibopeho tsa puo:

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- Tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, a kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, mohlala, ho hlalosa mokgwa wa ketsahalo, mohlala -saekele ya bophelo
- Qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa puo e bonolo ya dibopeho tsa puo moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, mabitso a dintho tse ka balwang le tse ke keng tsa balwa jwalo ka 'semela/dimela; mahokamoetsi 'o' 'e' 'di'; lekgathe lejwale 'Ke lema dijalo, 'lekgathe lefetile Ke ne ke lema dijalo'

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso eo e seng ya Semmuso

Ho mamela le ho bua (tsa molomo le /kapa tse etswang)

Dibeke tsa 1 - 5

- Bua ka setshwantsho kapa senepe
- Nka seabo dipuisanong tse kgutshwane ka sehlooho se tlwaelehileng

Dibeke tsa 6-10

- Mamela phetelo e bonolo ya molomo
- Fana ka phetelo e bonolo ya molomo

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 2:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le /kapa o etswang)

- Mamela ditema tseo e seng tsa nnete mme ba arabe dipotso tsa kutlwisiso ka molomo
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe ya molomo ka ho supa dintho tse ka phaposing kapa tse setshwantshong ho araba potso/ditaelo tsa titjhere, mohlala, 'Ke eng hona?' Supa metso.

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 3:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le /kapa o etswang)

- Mamela pale mme a e phete hape
- Bontsha kutlwisiso ya tlotlontswe ya molomo ka ho supa dintho tse ka phaposing kapa tse setshwantshong ho araba potso/ ditaelo tsa ho titjhere, mohlala, 'Ke eng hona?' Supa metso.

KOTARA YA 2	
HO BALA LE MEDUMO	NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA Bonnyane ba nako: Hora e le 1 ka beke Moedi wa nako: hora e le1 metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Medumo (metsotso e 15 ka beke)

Titjhere e hlahisa ho baithuti metswako ya didumannotshi tse tlwaelehileng, metswako ya ditlhaku le modumo wa 'e', a sebedisa mantswe ao baithuti ba a tsebang a sebediswang kgafetsa. Ha o tsebisa bathuti lentswe le letjha titjhere e netefatsa hore baithuti ba utlwisisa, le ho tseba moelelo le ho le sebedisa polelong. Titjhere e fana ka mesebetsi ya tsa molomo e tla etsa hore baithuti ba lemohe morethetho wa mantswe. Mesebetsi ena e ka etswa (metsotso e 5 - 10) letsatsi le letsatsi ka beke. E ka kennyelletswa ho ho mamela le ho bua.

Dibeke tsa 1-5

- Elellwa bonnyane metswako ya didumannotshi (mohl. 'oo' ho boomo le 'ee' ho feela)
- Elellwa didumannotshi tse phahamisitsweng le tse fatshe (mohl. 'e' ho lema - lemisa, le 'o' ho loka - lokisa
- Bopa mme a bitsa medumo a sebedisa medumo eo a ithutileng yona

Dibeke tsa 6 - 10

Etsa phapano ya dipakeng tsa didumannotshi tse phahameng le tse tlase (mohl. 'o' h'o noka e tletse le noka ke setho sa mmele, le 'e' ho Ke tshela noka le Ke tshela metsi

- Elellwa medumo ya didumammoho e tswakilweng ('sh', 'tl', 'ts') mantsweng (mohl. sh-eba, tl-ala, ts-ela)
- Elellwa didumannotshi tse tswakilweng (mohl. 'oo' ho hlooho le 'ee' ho feela)
- Bopa le ho qapodisa mantswe a makgutshwane (a ditlhaku tse 3-4) a sebedisa medumo eo a ithutileng yona
- Bopa le ho qapodisa medumo a sebedisa medumo eo a ithutileng yona

Padisommoho (Nako e lekantsweng e kenyeleditswe ho,ho ho mamela le ho bua)

Ho bala ka kopanelo ke tlhakiso ya ho bala le ho mamela, hape ke kenyelletsa Puo hobane barutwana ba a bua le titjhere ka tema.Kereiting ya 3 barutwana ba tla tswela pele ka padiso kopanelo e le karolo ya Ho mamela le Ho bua.

- Bala temana e kgutshwane (Bukeng e Kgolo kapa tema e mongolo o moholo) le titjhere o sebedisa dihloho tse o tla kgona ho nahana.
- Araba dipotso tse itshetlehileng hodima pale, mohlala, Ke mang ya lemmeng mokopu o moholo.
- Hlalosa ka moo pale e o ammeng kateng.o sebedisa puo e nngwe ha ho hlokahala

Ho bala ka tataiso ya sehlopha (bonnyane metsotso e 45 mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15)

Matitjhere ahlahise Padisotataiso ya dihlopha kotareng ena. Matitjhere a sebedisang moedi wa nako Puong ya Tlatsetso ya Pele ba lokela ho arola baithuti ka dihlopha tse hlano tsa mefuta ya baithuti ba nang le bokgoni bo lekanang ba ho bala (ho elellwa medumo ho pakeng tsa 90% le 95% ya tsebo ya ho bala) mme ba sebetse le sehlopha ka mehla metsotso e 15. Ha titjhere a ntse a sebetsa le sehlopha sena dihlopha tse ding di tla ipalla kapa di bale ka bobedi, di sebedisa tema e bonolo e tlwaelehileng kapa di etsa mesebetsi e amanang le tema. Dibuka di lokela ho ba bonolo ka sebopeho sa phetapheto le tlotlontswe le ditshwantsho ho tshehetsa tema.

- Balla hodimo sehlopheng ka tataiso ya titjhere ,ho bolelang hore bana ba bala pale e tshwanang kapa tema ho tse kgolwehang tsa bophelo ka tataiso ya titjhere
- Sebedisa mekgwa e rutilwengPuong ya Lapeng ho etsa moelelo le ho itekola ka boyena ha a bala (medumo, maemo a tse rutwang, ho seka seka ho latela sebopeho se itseng, le mantswe a hlahang kgafetsa.)
- Bala ka bokgeleke bo eketsehileng le maikutlo
- Bontsha tsebo ya matshwao a ho bala a balla hodimo.
- Tswella pele ka ho aha tlotlontswe ka mantswe a hlaellang hangata ho padiso tataiso, padiso kopanelo le ho ipalla o le mong.

Padisonnotshi (ka nako e lokolohileng sekolong le lapeng)

Baithuti ba lokela ho kgothalletswa ho etsa padisonnotshi Puong ya Pele ya Tlatsetso ha ba na le nako e ka thoko ka phaposing (mohl. Ha ba qetile ho etsa mosebetsi pele nako e fela) le lapeng (mohl. Bakeng sa mosebetsi wa lapeng). Ho bohlokwa hore monyetla o bang teng ka phaposing o sebediswe ho ntshetsa pele padiso.

- Bala mongolo wa hae le wa ba bang
- Bala ka boyena dibuka tse badilweng ka nako ya Padisotataiso le dibuk tsa dihlooho tse bonolo le dibuka tsa dipale tse nang le ditshwantsho Puong ya Tlatsetso ya Pele tse behilweng sekgutlwaneng sa ho bala ka phaposing ya ho rutela
- Bala dithothokiso tse tlwaelehileng le diraeme
- Sebedisa dibukantswe tsa bana tse nang le ditshwantsho (tsa puo e le nngwe le tse pedi) ho fumana moelelo wa mantswe a sa tsejweng

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Medumo (ya molomo le /kapa e etswang/le e ngolwang)

- Temoho ya didumannotshi tse tswakilweng (mohl. ‘oo’ ho hlooho le ‘ee’ ho feela)

Mosebetsi o sisintweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 2:

Medumo (wa molomo le/kapa o etswang le/kapa o ngolwang)

- Elellwa medumo ya didumammoho e tswakilweng (‘sh’, ‘tl’, ‘ts’) mantsweng (mohl. sh-eba, tl-ala, ts-ela)
- Elellwa didumannotshi tse tswakilweng (mohl. ‘oo’ ho hlooho le ‘ee’ ho feela)

Mosebetsi os isintweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 3:

Medumo (wa molomo le/kapa o etswang le/kapa o ngolwang)

- Elellwa didumammoho tse tswakilweng (‘ng’) qetellong ya mantswe (mohl. ma-ng, kga-ng)
- Bopa mme a bitsa mantswe a sebedisa medumo eo a ithutileng yona

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:

Ho bala (ya molomo le/kapa e etswang)

Padisommoho

- Araba dipotso tse kgutshwane tsa molomo ka pale
- Pheta hape karolo ya pale ka thuso ya titjhere

Padisotataiso ya sehlopha

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala boemong ba hae le titjhere

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso

Ho bala (wa molomo le/kapa o etswang)

Padisommoho

- Araba dipotso tse tswang temeng e seng ya boiqapelo, mohlala, “Ke eng ntho ya pele e etsahallang peo ya dinawa ha e hola?”

Padisotatatiso ya sehlopha

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala boemong ba hae a bala le titjhere

Padisonnothi/ka bobedi

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala a le mong

KOTARA YA 2	
HO NGOLA **TSHEBEDISO YA PUO**	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA HO NGOLA:** Bonnyane ba nako: Metsotso e 30 ka beke Moedi wa nako: Hora e le 1 ka beke. **Tshebediso ya puo: Metsotso e 30 ka beke**.

DIKAHARE /DIKGOPOLOKUTLWISISO / BOKGONI

Mesebetsi tse ngolwang (bonnyane metsotso e 30, moedi wa nako hora e le 1 ka beke)

O le mong kapa e mebedi ya mesebetsi ya ho ngola e ka sehloohong moo moedi wa nako o sebedisitsweng mme mosebetsi o le mong moo bonnyane ba nako bo sebediswang

- Sebedisa bokgoni ba ho ngola bo rutilweng Puong ya Lapeng
- Ngola manane a rarahaneng ka ho eketseha a nang le dihlooho, mohlala, Dintho tse hlokwang ke dimela: metsi, mobu, moya, kganya ya letsatsi
- Ka thuso, a ngole ditaelo tse bonolo, mohlala, Semela se lengwa jwang
- Ngola seratswana sa dipolelo tse 4-6 ka sehlooho se tlwaelehileng
- Hlophisa tlhahisoleseding tjhateng, tafoleng kapa kerafong ya boloko, mohlala, saekele ya bophelo ba semela
- Sebedisa mehato ya ho ngola (mokgwaritso, ho ngola, ho lokisa diphoso le ho phatlalatsa)
- Sebedisa matshwao a puo a seng a rutilwe Puong ya Lapeng (dikgutlo, difeelwane, matshwao a potso, matshwao a makalo le ditsejana)
- Peleta mantswe a tlwaelehileng ka nepo mme a leka ho peleta mantswe a sa tlwaelehang a sebedisa tsebo ya medumo
- Bopa pokello ya hae ya mantswe le bukantswe eo a iketseditseng yona
- Sebedisa bukantswe ya bana (bukantswe ya puo e le nngwe le dipuo tse pedi)

Mesebetsi ya Tshebediso ya Puo (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsing ena baithuti ba tla qala ho tsepamisa maikutlo tshebedisong ya puo. Thutapuo e lokela ho rutwa moelelong o utlwahalang

- Utlwisisa le ho sebedisa lekgathe lejwale, mohlala, ‘Re lema peo’.
- Mabitso a dintho tse ka balwang le tse ke keng tsa balwa, mohlala, dibotlolo/metsi
- Boelletsa thutapuo e nngwe e sa rutwang ka tsela ya semmuso Kereiting ya R ho isa ho 2

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho ngola (e ngolwang)

- Hlophisa tlhahisoleseding tjhateng, papetla, kapa kerafong ya “bar”

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 2:

Ho ngola (o ngolwang)

- Ngola seratswana se mela e 6 - 8 ka sehlooho se tlwaelehileng

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 3:

Ho ngola (o ngolwang)

- Ka thuso, a ngole ditaelo tse bonolo, mohlala, resepe

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho ngola (e ngolwang)

- Ngola dipolelo tse nang le moelelo a sebedisa mabitso a dintho tse balwang le tse ke keng tsa balwa ka nepahalo e itseng

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 2:

Tshebediso ya puo (o ngolwang)

- Qetella dipolelo a sebedisa lekgathe lejwale letswelli

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 3:

Tshebediso ya puo (o ngolwang)

- Ngola dipolelo tse nang le moelelo a sebedisa lekgathe lejwale letswelli ka nepahalo e itseng

KOTARA YA 3	
HO MAMELA LE HO BUA (KA MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTWA** Hora e le 1 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme ba rute mesebetsi e loko-disitsweng ka tlase. Hlokomela hore meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meo-kotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba nnetefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/ diphoustara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng. Ba leke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang o le mong ha ho kgoneha.

Matitjhere aleke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang bakeng sa Dibeke tsa 1-5.

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe mokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho tse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele.

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha kotara fela.

Mesebetsi ya letsatsi ka leng (Metsotso e 30 ka beke)

- Tswela pele ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka ‘Ho etsa dintho’
- Latela ditaelo, mohlala, ‘O tla hloka ntho tse latelang, pampiri, pene tsa ho taka, sekere le thapo ya ho tlama. Qala ka ho thala seo o tlo se etsa, tswela pele… jj.’
- Fana ka ditaelo tse bonolo, mohlala, ‘Taka ka mmala o mosehla’
- Utlwisisa le ho araba dipotso tse bonolo jwalo ka ‘Hobaneng…? Neng…? Eng…? Botsa dipotso tse batlang hlakiso jwalo ka “O etsa jwang sefahlehong se tshosang ka di-mask”
- Botsa dipotso bakeng sa tlhakisetso, mohlala, ‘Ke a utlwisisa. Na o ka nthusa hle?’
- Araba mme o etse dikopo, mohlala ‘Na nka sebedisa bukantswe, hle?’
- Ba le seabo puisanong e kgutshwanyane ka sehlooho se tlwaelehileng, mohlala, ho etsahalang baahisaneng.
- Hlwaya ntho tlhalosong e bonolo ya molomo, mohlala, ‘*Bua* ka dintho tse setshwantshong o ipapisitse dipotsong tsa titjhere, jwalo ka ‘O bona eng setshwantshong?’
- Bua ka dintho tse setshwantshong a arabela ditaelong tsa titjhere, mohlala, (‘O bona eng setshwantshong?’ ‘Mpolelle hore o bona eng setshwantshong.’)
- Mamela ditaba tse bonolo tse phetwang hape, mohlala, titjhere a pheta ka seo a se entseng mabenkeleng’
- Ka thuso ya titjhere, fana ka diphetelo tse bonolo, mohlala, baithuti ba bolella titjhere ka ho hong hoo ba ho entseng
- Utlwisisa, le ho sebedisa dibopeho tse bonolo tsa thutapuo moelelong, mohlala, Bua ka dintho tse setshwantshong o ipapisitse dipotsong tsa titjhere, jwalo ka ‘O bona eng setshwantshong?
- Tshwarella ka hlooho mme pheta dithothokiso tse bonolo, diraeme le dipina, mohlala, ‘Ho na le sethotsela ka tlong’
- Bapala dipapadi tsa puo, mohlala, Phupe ka lefe - Titjhere o nka karete ya setshwantsho, ba bang ba lokela ho phopholetsa hore ke eng e setshwantshong, mohlala, ‘Na ke Tlou?

Mesebetsi ya ho mamela le ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 30 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang (Padiso e kopanetsweng)

Titjhere o bala kapa o pheta pale, habedi ka beke. Dipale tse phetwang di ka tshwantshiswa ka ho sebedisa diketsiso ka ditho tsa mmele ho tshehetsa moelelo. Dipale tse balwang di lokela ho tswa dibukeng tse Kgolo kapa diphoustareng moo baithuti bohle ba ka bonang ditshwantsho.

- Mamela ka thahasello dipale tse kgutshwane kapa ditema tseo e seng tsa boiqapelo kapa tse balwang Bukeng e Kgolo kapa phoustareng ya ditshwantsho, - mohlala, (pale e phetwang e nang le dintlha, ditaelo, ditlaleho tsa tlhahisoleseding)
- Mamela dipale (mohl. Sethotsela se nang le setswalle) hammoho le ho phetwa ha dipale le ho araba dipotso tsa kutlwisiso, mohlala, Na batho ba ka bona sethotsela se nang le setswalle?'
- Lepa se tla etsahala paleng e latelang kapa ho pheta pale e phetwang (O nahana hore ho tla etsahalang)
- Fana ka maikutlo ka pale (Na o ratile pale? Hobaneng? Ha o a e rata hobaneng?)
- Pheta pale hape
- Mamela ditema tseo e seng tsa nnete jwalo ka ditema tsa tsamaiso, mohlala o ka etsa maske mme o arabe dipotso tsa kutlwisiso (O hlokang ho etsa maske?)
- Ka thuso ya titjhere fana ka kgutsufatso e bonolo ya tema eo e seng ya nnete

Ntshetsopele ya dikgopolokutlwisiso le tlotlontswe

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, o kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, mohlala, hlalosa tsela eo o etsang dintho ka yona
- qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa dibopeho tsa puo tse bonolo maemong a puo e buuwang mohlala, lekgathe lejwale moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, lekgathe lefetileng le dintho tse nang le mabitso a dintho tse balehang le tse sa baleheng, mohlala, pampiri, metsi, dibotlolo, pene .

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho mamela le ho bua (ya molomo le/kapa e etswang)

Dibeke tsa 1 - 5

- Latela le ho fana ka ditaelo

Dibeke tsa 6 - 10

- Mamela pale e phetwang ka molomo e kgutshwanyane
- Nehelana ka pale e phetwang ka molomo e kgutshwanyane

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 4

Ho mamela le ho bua (wa molomo le/kapa o etswang)

- Mamela pale le dikarabo tse itshetlehileng temeng ya molomo.
- Pheta pale hape
- Bontsha kutlwisiso ka tlotlontswe ya puo ka ho supa dintho tse ka phaposing, kapa setshwantshong o araba dipotso/ditaelo tse tswang ho titjhere mohlala,'ke eng hona? Supa dintho tse ka phaposing.

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 5:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le/kapa o etswang)

- Fana ka pale tse phetwang hape tsa ketsahalo tse sa tswa etsahala.

KOTARA YA 3	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: Hora e le 1 ka beke Moedi wa nako: hora e le 1 metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/KGOPOLOTABA/BOKGONI

Medumo (metsotso e 15 ka beke)

Titjhere e ruta didumannotshi tse ntjha le didumammoho tse tswakilweng, a sebedisa mantswe ao baithuti ba a tsebang kapa a sebediswang kgafetsa. Ha o ruta lentswe le letjha o etsa bonnete ba hore baithuti ba utlwisisa moelelo mme ba ka e sebedisa polelong. O fana ka mesebetsi ya molomo e hlokang baithuti ba elellwe phapano pakeng tsa modumo/mopeleto puong ya bona ya Lapeng le ya Tlatsetso. Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwanyane (metsotso e 5 ho isa ho e 10) mme e alwe beke. Mesebetsi ena e ka momahangwa le Ho Mamela le Ho Bua; le Ho Bala.

Dibeke tsa 1 - 5

- Hlwaya kamano ya tlhaku le medumo ya ditlhaku tse ikemetseng
- Elellwa diqetello tse tshwanang mantsweng (mohl. ng)
- Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka didumammoho tse ikemetseng (mohl. t-aka, b-ina, h-ema) le ditlhakung tse ikemetseng (mohl. t-a-k-a, b-i-n-a, h-e-m-a)
- Fapanya ka kutlo pakeng tsa didumannotsi tse phahameng le tse tlase (mohl. ‘e’ ho ke tsh**e**la noka le ke tsh**e**la metsi le ‘o’ ho Ke mo **o**ma ka koto le Diaparo di a **o**ma’)

Dibeke tsa 6 - 10

- Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka didumammoho tse ikemetseng (mohl. t-aka, b-ina, h-ema) le ditlhakung tse ikemetseng (mohl. t-a-k-a, b-i-n-a, h-e-m-a)
- Kgobokanya mantswe a bonolo ka mantswe a leloko (mohl: ina, ana, una)
- Elellwa diqetello tse tshwanang mantsweng ‘ng’
- Elellwa didumammoho tse tswakilweng (mohl. sh, kg, ng, ts, hl) qalong le qetellong ya mantswe
- Bopa mantswe ka medumo eo ba ithutileng yona

Padisommoho (nako e kenyelleditswe ka tlasa Ho mamela le Ho bua)

Padisommoho ke mosebetsi wa ho bala le ho mamela; e boetse e kenyelletsa ho bua hobane baithuti ba bua ka tema le titjhere wa bona. Kereiteng ya 3, Padisommoho e tla tswela pele, empa e le karolo ya Ho mamela le Ho bua

- Bala pale e kgutshwanyane e ngotsweng (Buka e Kgolo/ kapa tema tse ding tse hodisitsweng) hammoho le titjhere, ba sebedisa sehlooho bakeng sa ho noha/akanya
- Araba dipotso tse tobileng ka pale, mohlala, Na o ka bona sepoko se nang le setswalle?’
- Hlalosa kamoo pale e mo etsang hore a ikutlwe kateng, a sebedisa puo e nngwe ha ho kgoneha

Ho bala ka tataiso ya sehlopha (bonnyane metsotso e 45 mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15)

Matitjhere ahlahise Padisotataiso ya dihlopha kotareng ena. Matitjhere a sebedisang moedi wa nako Puong ya Tlatsetso ya Pele ba lokela ho arola baithuti ka dihlopha tsa hlano tsa mefuta ya baithuti ba nang le bokgoni bo lekanang ba ho bala mme ba sebetse le sehlopha ka mehla metsotso e 15. (ho elellwa mantswe pakeng tsa 90% - 95% ka nepo). Ha titjhere a ntse a sebetsa le sehlopha sena dihlopha tse ding di tla ipalla kapa di bale ka bobedi, di sebedisa tema e bonolo e tlwaelehileng kapa di etsa mesebetsi e amanang le tema. Dibuka di lokela ho ba bonolo ka sebopeho sa phetapheto le tlotlontswe le ditshwantsho ho tshehetsa tema.

Matitjhere a sebedisang bonnyane ba nako Puong ya Tlatsetso ya Pele moo ba lokelang ho etsa mesebetsi ya Padisotataiso ya baithuti bohle ka phaposing ya ho rutela hararo ka beke.

- Balla hodimo buka ya hae sehlopheng sa padisotataiso le titjhere. Sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang kapa tema eo e seng ya nnete le titjhere

- Sebedisa mawa a ho bala a rutilweng Puong ya Lapeng ho fana ka moelelo mme a itekole ha a bala (medumo, ditemoso tsa moelelo, tshekatsheko ya sebopeho, mantswe a hlahang kgafetsa)
- Bala ka bokgeleke bo eketsehileng le maikutlo
- Bontsha kutlwisiso ya matshwao a puo ha a balla hodimo
- Tswela pele ho bopa tlotlontswe e hlahang kgafetsa padisotataisong, padisommohong le padisonnotshing

Padisonnotshi (ka nako e lokolohileng sekolong le lapeng)

Baithuti ba lokela ho kgothalletswa ho etsa padisonnotshi Puong ya Pele ya Tlatsetso ha ba na le nako e ka thoko ka phaposing (mohl. Ha ba qetile ho etsa mosebetsi pele nako e fela) le lapeng (mohl. Bakeng sa mosebetsi wa lapeng). Ho bohlokwa hore monyetla o bang teng ka phaposing o sebediswe ho ntshetsa pele padiso.

- Bala mongolo wa hae le wa ba bang
- Bala ka boyena dibuka tse badilweng ka nako ya Padisotataiso le dibuka tsa dihlooho tse bonolo le dibuka tsa dipale tse nang le ditshwantsho Puong ya Tlatsetso ya Pele tse behilweng sekgutlwaneng sa ho bala ka phaposing ya ho rutela
- Bala dithothokiso le diraeme tse tlwaelehileng
- Sebedisa dibukantswe tsa bana tse nang le ditshwantsho (dibukantswe tsa puo e le nngwe le tse pedi) ho fumana moelelo wa mantswe a sa tsejweng

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Medumo (ya molomo le /kapa e etswang/le e ngolwang)

- Ellellwa diphapano tse mmalwa dipakeng kamano ya modumo/mopeleto Puong ya Lapeng le Puong ya Tlatsetso ya Pele, mohlala, ‘that’ le ‘thata’

Mosebetsi o sisintsweng ya Tekanyetso ya Semmuso wa 4:

Medumo (wa molomo le/kapa o etswang le/kapa o ngolwang)

- Elellwa didumannotshi tse tswakilweng (mohl. ‘oo’ ho hlooho le ‘ee’ ho feela)
- Elellwa didumanntshi tse phahameng le tse fatshe mantsweng, mohlala, ‘e’ ho leka - lekile, ‘o’ ho botsa - botsitse

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 5:

Medumo (wa molomo le /kapa o etswang/le tse ngolwang)

- Elellwa didumammoho tse tharo tse kopaneng qalong ya mantswe (mohl. mph- ho mph-o, ntj- ho ntj-a, ntjh- ntjh-apa)
- Elellwa didumammoho tse tswakilweng (‘sh’, ts, ph, kg) qalong ya mantswe
- Bopa mme a bitsa mantswe a sebedisa medumo eo a ithutileng yona

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho bala (ya molomo le/kapa e etswang)

Padisommoho

- Araba dipotso tse kgutshwane tsa molomo ka tema
- Pheta hape dikarolo tsa pale ka thuso ya titjhere

Padisotataiso ya sehlopha

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala boemong ba hae le titjhere

Mesebetsi e sisintsweng ya Tekanyetso ya Semmuso ya 4 le 5:

Ho bala (ya molomo/ekapa e etswang)

Padisommoho

- Araba dipotso tse tobileng ka pale kapa tema eo e seng ya nnete, mohlala, ‘Na batho ba ne ba kgona ho bona sethotsela se nang le setswalle?’ ‘Hobaneng ba sa kgona ho bona sethotsela se nang le setswalle?’

Padisotataiso ya sehlopha

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala boemong ba hae le titjhere

Padisonnotshi/ka bobedi

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala boemong ba hae a le mong

KOTARA YA 3	
HO NGOLA **TSHEBEDISO YA PUO**	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA HO NGOLA:** Bonnyane ba nako: metsotso e 30 ka beke Moedi wa nako: hora e le 1 ka beke. **Tshebediso ya Puo**: metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE / DIKGOPOLOKUTLWISISO / BOKGONI

Ditlhakiso tse Ngolwang (Bonnyane metsotso e 30, moedi wa nako hora e le 1 ka beke)

O le mong kapa e mebedi ya mesebetsi ya ho ngolwa e ka sehloohong moo moedi wa nako o sebedisitsweng le mosebetsi o le mong moo bonnyane ba nako bo sebediswang

- Sebedisa bokgoni ba ho ngola bo rutilweng Puong ya Lapeng
- Ngola manane a rarahaneng ka ho eketseha a nang le dihlooho, mohlala, Dintho tse hlokwang ho etsa maseke, pampiri, dipene tsa khokhi , sekere, kgwele
- Ngola seratswana sa dipolelo tse 4-6 ka sehlooho se tlwaelehileng
- Hlophisa tlhahisoleseding tjhateng, papetleng kapa kerafong ya “bar”, mohlala, boto ya pale ya ho etsa maseke
- Ka thuso, a ngole diphetelo hape ka boiphihlelo ba hae, mohlala, ‘Maobane ke entse maseke. Ke qadile ka… Yaba ke …… Ha latela …. Qetellong …..’
- Sebedisa mehato ya ho ngola (mokgwaritso, ho ngola, ho lokisa diphoso le ho phatlalatsa)
- Sebedisa matshwao a puo a seng a rutilwe Puong ya Lapeng (dikgutlo, difeelwane, matshwao a potso, matshwao a makalo le ditsejana)
- Peleta mantswe a tlwaelehileng ka nepo mme a leka ho peleta mantswe a sa tlwaelehang a sebedisa tsebo ya medumo
- Sebedisa lekgathe lefetile ka nepahalo e eketsehileng
- Bopa pokello ya hae ya mantswe le bukantswe eo a iketseditseng yona
- Sebedisa bukantswe ya bana (bukantswe ya puo e e nngwe le dipuo tse pedi)

Mesebetsi ya Tshebediso ya Puo (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsing ena baithuti ba tla qala ho tsepamisa maikutlo tshebedisong ya puo. Thutapuo e lokela ho rutwa moelelong o utlwahalang

- Utlwisisa le ho sebedisa lekgathe lefetile, mohlala, ‘Maobane ke ne ke etsa maseke’.
- Utlwisisa le ho sebedisa mabitso a dintho tse balwang le tse ke keng tsa balwa (poelletso)
- Utlwisisa le ho sebedisa mahokamoetsi, mohlala. Bana ba nwa metsi
- Boelletsa thutapuo e nngwe e sa rutwang ka tsela ya semmuso Kereiting ya R ho isa ho 2

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho ngola (e ngolwang)

- Hlophisa tlhahisoleseding tjhateng, papetleng kapa kerafong ya “bar”, mohlala, boto ya pale ya ho etsa maseke

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 4:

Ho ngola (o ngolwang)

- Ngola seratswana se mela e 4 - 6 ka sehlooho se tlwaellehileng

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 5

- Ngola pehelo e phetwang ka yena

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Tshebediso ya puo (e ngolwang)

- Ngola dipolelo tse nang le moelelo a sebedisa mabitso a dintho tse balwang le tse ke keng tsa balwa ka nepo e itseng

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 4:

Tshebediso ya puo (o ngolwang)

- Qetella dipolelo a sebedisa lekgathe lefetile

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 5:

Tshebediso ya puo (o ngolwang)

- Ngola dipolelo tse nang le moelelo a sebedisa lekgathe lefetile ka nepahalo e itseng

KOTARA YA 4	
HO MAMELA LE HO BUA (MOLOMO)	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Hora e le 1 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Dibeke tsa 1-5

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e tla ba thusa ho hlahisa tlotlontswe le ho e pheta, mme a rute mesebetsi e lokodisitsweng ka tlase. Hlokomela hore meokotaba/dihlooho tse sisintsweng di mpa di sisintswe feela. Matitjhere a kgethe meokotaba ya bona e dumellanang le moelelo le mehlodi e teng ya disebediswa. Ba nnetefatse hore ba na le Dibuka tse Kgolo/diphousetara, diraeme, dipina, dipapadi le dintho tsa nnete tse hlokahalang bakeng sa mookotaba oo ba o kgethileng. Ba leke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang o le mong ha ho kgoneha.

Matitjhere aleke ho ruta mesebetsi kaofela, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso e kgothalletswang bakeng sa Dibeke tsa 1-5.

Dibeke tsa 6-10

Matitjhere a kgethe meokotaba e mmedi e metjha e tla ba thusa ho bopella hodima seo ba se entseng dibekeng tsa pele tse hlano. Meokotaba e lokela ho dumella titjhere ho hlahisa tlotlontswe e ntjha le ho momahanya tlotlontswe e seng e rutilwe. E lokela ho dumella titjhere ho pheta botjha dibopeho tse bonolo, tsa motheo tsa thutapuo ha a ntse a buisana le baithutii ka Puo ya Tlatsetso ya Pele..

Matitjhere a lokela ho leka ho ruta mesebetsi yohle, e fetang bonngwe ha ho kgonahala. Ba lokela ho lekanyetsa baithuti ba bona ba sebedisa Mesebetsi ya Tekolo e seng ya Semmuso e kgothalletswang Dibekeng tsa 6-10. Matitjhere a etse Mesebetsi ya Tekanyetso ya Semmuso ha kotara e fela.

Mesebetsi ya letsatsi ka leng (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsi e fapana ka bolelele. Titjhere a ka etsa mosebetsi o le mong o molelele kapa e mmedi kapa e meraro e mekgutshwane ka beke.

- Tswela pele ho ntshetsa pele tlotlontswe ya molomo (ho mamela le ho bua) a sebedisa meokotaba kapa dihlooho jwalo ka ‘Dipalangwang;
- Latela mme a fana ka ditaelo
- Utlwisisa le ho araba dipotso tse bonolo jwalo ka ‘Jwang…? Ya mang…?’ (‘O tsamaya jwang ha o ya sekolong?’)
- Botsa bakeng sa tlhakisetso, mohlala, ‘Sepalangwang se bolela eng?’
- Araba le ho etsa dikopo, mohlala, ‘Na nka kadima rula, hle?’
- Ba le seabo puisanong e kgutshwane ya sehlooho se tlwaelehileng, mohlala, Leeto la ho ya sekolong
- Hlwaya ntho ho tswa tlhalosong e bonolo ya molomo, mohlala, ‘Ke koloi. E kgolo ebile e telele. E tsamaisa dintho ho tloha femeng ho ya lebekeleng. Ke eng?’
- Bua ka dintho tse setshwantshong kapa senepeng a araba ditaelo tsa titjhere, mohlala, ‘Na o bona terene senepeng?’ ‘Mpolelle hore o bona eng senepeng.’)
- Mamela mme a fana ka phetelo hape ya molomo, mohlala, Leeto la ho ya sekolong hoseng
- Utlwisisa le ho sebedisa sebopeho sa puo moelelong
- Pheta ka hlooho mme a etsa dithothokiso tse bonolo, diraeme tsa diketsiso le dipina, mohlala, Mabidi a bese a a potoloha
- Bapala dipapadi tsa puo, mohlala, dilotho - Titjhere o re ho moithuti, “Ka o lotha”, jwale moithuti o arabela ka ho re: “Kang?” j.j.

Mesebetsi ya ho mamela le ho bua e tsepamisitsweng (Metsotso e 30 ka beke)

Mamela dipale tse phetwang le tse balwang (padisommoho)

Habedi ka beke, titjhere o pheta kapa o bala pale (kapa ditaba tse phetwang hape). Dipale tse phetwang di ka tshwantshiswa ka ho sebedisa ditho tsa mmele le disebediswa tsa ho tshwantshisa ho tshehetsa moelelo. Dipale di lokela ho balwa Dibukeng tse Kgolo kapa diphosetara tse nang le ditshwantsho moo baithuti bohle ba kgonang ho bona ditshwantsho.

- Mamela dipale tse kgutshwane ditaba tse phetwang hape ka bona (mohlala, ditaba tse phetwang hape tsa nnete, ditaelo, dipehelo tsa tlhahisoleseding) tse phetwang kapa tse balwang Bukeng e Kgolo kapa phousetareng bakeng sa boithabiso

- Mamela dipale, mohlala, (Motjhini wa dikolo), le ditaba tse phetwang hape ka yena mme a araba dipotse tse hlokang kutlwisiso jwalo ka 'Mosebetsi wa motjhini e ne e le ofe?'
- Akanya hore ho tla etsahala eng hape paleng kapa ditaba tse phetwang hape ka yena (O nahana hore ho tla etsahala eng jwale?)
- Ntsha maikutlo ka pale (Na o ratile pale? Hobaneng?)
- Pheta pale hape
- Mamela ditema tseo e seng tsa boiqapelo (mohl. Dipalangwang) a arabe dipotso tse hlokang kutlwisiso, mohlala, 'Bolela mefuta e meraro ya dipalangwang.'
- Ka thuso ya titjhere, o fana ka kgutsufatso e bonolo ya tema eo e seng ya nnete

Ntshetsapele dikgopolokutlwisiso, tlotlontswe le dibopeho tsa puo:

Ka ho ba le seabo mesebetsing e ka hodimo:

- Tswela pele ho bopa tlotlontswe ya molomo, a kenyelletsa le tlotlontswe ya kgopolo, mohlala, ho bapisa
- Qala ho ntshetsa pele kutlwisiso le bokgoni ba ho sebedisa puo e bonolo ya dibopeho tsa puo moelelong wa puo e buuwang e nang le moelelo, mohlala, lekgathe lejwale le lekgathe lefetile; mabitso a dintho tse balwang le tse sa balweng; 'dikoloi/metsi; mahokamoetsi 'o' 'e' 'di'; makgethi a bapiswang: kgolo, kgolwanyane, kgolohadi

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso:

Ho mamela le ho bua (ya molomo le/kapa e etswang)

Dibeke tsa 1 - 5

- Bua ka setshwantsho kapa ka senepe
- Ba le seabo dipuisanong tse kgutshwane ka sehlooho se tlwaelehileng

Dibeke tsa 6 le 10

- Mamela pale e phetwang ka molomo mme a arabe ka molomo dipotso tse batlang kutlwisiso
- Pheta pale hape

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 6:

Ho mamela le ho bua (wa molomo le/kapa o etswang)

- Mamela ditema tseo e seng tsa nnete mme a arabe ka molomo dipotso tse batlang kutlwisiso
- Fana ka kgutsufatso e bonolo ya tema
- Bontsha kutlwisiso ka tlotlontswe ya puo ka ho supa dintho tse ka phaposing, kapa setshwantshong o araba dipotso/ditaelo tse tswang ho titjhere mohlala,'ke eng hona? Supa terene

KOTARA YA 4	
HO BALA LE MEDUMO	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA** Bonnyane ba nako: Hora e le 1 ka beke Moedi wa nako: hora e le 1 metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Medumo (metsotso e 15 ka beke)

Titjhere e ruta didumannotshi tse ntjha le didumammoho se tswakilweng, a sebedisa mantswe ao baithuti ba a tsebang kapa a sebediswang kgafetsa. Ha o ruta lentswe le letjha o etsabonnete bah ore baithuti ba utlwisisa moelelo mma eba ka le sebedisa polelong. O fana ka mesebetsi ya molomo e hlokang baithuti ba elellwe phapano pakeng tsa modumo/mopeleto puong ya bona ya lapeng le ya ya Tlatsetso. Mesebetsi ena e lokela ho ba mekgutshwanyane (metsotso e 5 ho isa ho e 10) mme e alwe beke. Mesebetsi ena e ka momahangwa le ho hamela le ho bua, le ho bala.

Dibeke tsa 1 - 5

- Elellwa diqetello tse tshwanang mantsweng (mohl. ng)
- Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka didumammoho tse ikemetseng (mohl. t-aka, b-ina, h-ema) le ditlhakung tse ikemetseng (mohl. t-a-k-a, b-i-n-a, h-e-m-a)
- Bopa mantswe ka medumo eo ba ithutileng yona

Dibeke tsa 6 - 10.

- Bopa le ho arola mantswe a bonolo a qalang ka didumammoho tse ikemetseng (mohl. t-aka, b-ina, h-ema) le ditlhakung tse ikemetseng (mohl. t-a-k-a, b-i-n-a, h-e-m-a)
- Elellwa diqetello tse tshwanang mantsweng ‘ng’
- Bopa mantswe ka medumo eo ba ithutileng yona

Padisommoho (nako e kenyelleditswe ka tlasa ho mamela le ho bua)

Padisommoho ke mosebetsi wa ho bala le ho mamela; e boetse e kenyelletsa ho bua hobane baithuti ba bua ka tema le titjhere wa bona. Kereiteng ya 3, Padisommoho e tla tswela pele, empa e le karolo ya ho mamela le ho bua

- Bala pale e kgutshwanyane e ngotsweng (Buka e Kgolo/ kapa tema tse ding tsa ditlhaku tse hodisitsweng) hammoho le titjhere, ba sebedisa sehlooho bakeng sa ho noha/akanya
- Araba dipotso tse tobileng ka pale, mohlala, Motjhini o ne o e na le mmala o jwang?’
- Hlalosa kamoo pale e mo etsang hore a ikutlwe kateng, sebedisa puo e nngwe ha ho kgoneha

Ho bala ka tataiso ya sehlopha (bonnyane metsotso e 45 mme o sa fete hora e le 1 metsotso e 15)

Matitjhere ahlahise Padisotataiso ya dihlopha kotareng ena. Matitjhere a sebedisang moedi wa nako Puong ya Tlatsetso ya Pele ba lokela ho arola baithuti ka dihlopha tsa hlano tsa mefuta ya baithuti ba nang le bokgoni bo lekanang ba ho bala mme ba sebetse le sehlopha ka mehla metsotso e 15. (ho elellwa mantswe pakeng tsa 90% - 95% ka nepo). Ha titjhere a ntse a sebetsa le sehlopha sena dihlopha tse ding di tla ipalla kapa di bale ka bobedi, di sebedisa tema e bonolo e tlwaelehileng kapa di etsa mesebetsi e amanang le tema. Dibuka di lokela ho ba bonolo ka sebopeho sa phetapheto le tlotlontswe le ditshwantsho ho tshehetsa tema.

Moo Matitjhere a sebedisang bonnyane ba nako Puong ya Tlatsetso ya Pele moo ba lokelang ho etsa mesebetsi ya Padisotataiso ya baithuti bohle ka phaposing ya ho rutela hararo ka beke.

- Balla hodimo buka ya hae sehlopheng sa padisotataiso le titjhere. Sehlopha kaofela se bala pale e tshwanang kapa tema eo e seng ya nnete le titjhere
- Sebedisa mawa a ho bala a rutilweng Puong ya Lapeng ho fana ka moelelo mme a itekole ha a bala (medumo, ditemoso tsa moelelo, tshekatsheko ya sebopeho, mantswe a hlahang kgafetsa)
- Bala ka bokgeleke bo eketsehileng le maikutlo
- Bontsha kutlwisiso ya matshwao a puo ha a balla hodimo
- Tswela pele ho bopa tlotlontswe e tswang padisotataisong, padisommohong le padisonnotshing

Padisonnotshi (ka nako e lokolohileng sekolong le lapeng)

Baithuti ba lokela ho kgothalletswa ho etsa padisonnotshi Puong ya Pele ya Tlatsetso ha ba na le nako e ka thoko ka phaposing (mohl. Ha ba qetile ho etsa mosebetsi pele nako e fela) le lapeng (mohl. Bakeng sa mosebetsi wa lapeng). Ho bohlokwa hore monyetla o bang teng ka phaposing o sebediswe ho ntshetsa pele padiso.

- Bala mongolo wa hae le wa ba bang
- Bala ka boyena dibuka tse badilweng ka nako ya Padisotataiso le dibuka tsa dihlooho tse bonolo le dibuka tsa dipale tse nang le ditshwantsho Puong ya Tlatsetso ya Pele tse behilweng sekgutlwaneng sa ho bala ka phaposing ya ho rutela
- Bala dithothokiso le diraeme tse tlwaelehileng
- Sebedisa dibukantswe tsa bana tse nang le ditshwantsho (dibukantswe tsa puo e le nngwe le tse pedi) ho fumana moelelo wa mantswe a sa tsejweng

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Medumo (ya molomo le /kapa e etswang/le e ngolwang)

- Ellellwa diphapano tse mmalwa dipakeng tsa modumo/mopeleto Puong ya Lapeng le Puong ya Tlatsetso ya Pele, mohlala, ‘that’ le ‘thata’

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 4:

Medumo (wa molomo le/kapa o etswang le/kapa o ngolwang)

- Elellwa didumannotshi tse tswakilweng (mohl. ‘oo’ ho hlooho le ‘ee’ ho feela)
- Elellwa didumanntshi tse phahameng le tse fatshe mantsweng, mohlala, ‘e’ ho leka - lekile, ‘o’ ho botsa - botsitse

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 5:

Medumo (wa molomo le /kappa o etswang/le o ngolwang)

- Elellwa didumammoho tse tharo tse kopaneng qalong ya mantswe (mohl. mph- ho mph-o, ntj- ho ntj-a, ntjh- ntjh-apa)
- Elellwa didumammoho tse tswakilweng (‘sh’, ts, ph, kg) qalong ya mantswe
- Bopa mme a bitsa mantswe a sebedisa medumo eo a ithutileng yona

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Ho bala (ya molomo le/kapa e etswang)

Padisommoho

- Araba dipotso tse kgutshwane tsa molomo ka tema
- Pheta hape dikarolo tsa pale ka thuso ya titjhere

Padisotataiso ya sehlopha

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala boemong ba hae le titjhere

Mesebetsi e sisintsweng ya Tekanyetso ya Semmuso ya 4 le 5

Padisommoho

- Araba dipotso tse tobileng ka pale kapa tema eo e seng ya nnete, mohlala, ‘Na batho ba ne ba kgona ho bona sethotsela se nang le setswalle?’ ‘Hobaneng ba sa kgona ho bona sethotsela se nang le setswalle?’
- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala a le mong

Padisotataiso ya sehlopha

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala boemong ba hae le titjhere

Padisonnotshi/ka bobedi

- Bontsha kutlwisiso le bokgeleke ha a bala boemong ba hae a le mong

KOTARA YA 4	
HO NGOLA **TSHEBEDISO YA PUO**	**NAKO E SISINTSWENG YA HO RUTA MONGOLO** Bonnyane ba nako: Metsotso e 30 ka beke Moedi wa nako: Hora e le 1 hour metsotso e 30 ka beke **Tshebediso ya puo**: metsotso e 30 ka beke

DIKAHARE/DIKGOPOLOKUTLWISISO/BOKGONI

Mesebetsi ya ho ngola (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsi ya ho ngola o le mong kapa e mmedi ya bohlokwa ka beke moo moedi wa nako e sebedisitsweng, hammoho le mosebetsi o le mong moo bonnyane ba nako bo sebedisitsweng. Titjhere o tla hloka ho ruta mofuta wa tema e ntjha - ho ngola pale. Baithuti ba tla hloka tshehetso e ngata mme titjhere o lokela ho qala ho ngola pale hammoho le baithuti. Pele, titjhere o qala ka ho qoqa ka pale e bonolo eo baithuti ba e tsebang. Ebe titjhere o botsa baithuti hore baphetwa ke bomang, pale e etsahetseng tikolohong efe ebile ho etsahetse eng. O botsha hore o sebedisitse lekgathe lefe ho pheteng pale. O kopa baithuti ho nahana ka baphetwa paleng tsa bona, le ho etsa qeto ya hore na pale e etsahetse tikolohong efe le teng ho etsahetse eng. Baithuti ba qapa pale hammoho le titjhere, moo a ngolang ditaba tlapangollong. Ha titjhere e qetile, o kopa baithuti ba fapaneng ho balla pale hodimo. Ba ka kopitsa pale eo ba e ngola dibukeng tsa bona tsa tlhakiso.

- Sebedisa bokgoni ba mongolo bo rutilweng Puong ya Lapeng.
- Ngola lenane la dihlooho tse rarahaneng ka ho eketseha, mohlala, Mefuta e mengata ya dipalangwang: baesekele, koloi, terene, bese, sekepe, sefofane, jj
- Ngola seratswana sa dipolelo tse 6 - 8 ka sehlooho se tlwaelehileng
- Hlophisa tlhahisoleseding tjhateng, papetleng kapa kerafo ya “bar” ka mora ho etsa dipatlisiso tsa mefuta ya dipalangwang tse sebediswang ho tla sekolong
- Ngola pale hape ka boiphihlelo ka wena, mohlala, ‘Beke e fetileng ke ….. Pele ke ….jj.’
- Mmoho le titjhere , ngola pale e bonolo mme le e kopitse (Ngodisommoho)
- Sebedisa mehato ya ho ngola (mokgwaritso, mongolo, ho hlaola diphoso le phatlalatso)
- Sebedisa matshwao a puo ao a seng a rutilwe Puong ya Lapeng (kgutlo, matshwao a potso, matshwao a makalo le diabulwadiakwala/maqotsi)
- Peleta mantswe a tlwaelehileng ka nepo mme leka ho peleta mantswe a sa tlwaelehang o sebedisa tsebo ya modumo
- Sebedisa lekgathe lefetile ka ho eketseha ho nepahetseng
- Aha pokello ya hao ya mantswe le bukantswe ya hao
- Sebedisa dibukantswe ya bana (bukantswe ya puo e le nngwe le ya puo tse pedi)

Mesebetsi ya Tshebediso ya puo (metsotso e 30 ka beke)

Mesebetsing ena baithuti ba tla qala ho tsepama tshebedisong ya thutapuo. Thutapuo e lokelwa ho rutwa maemong a utlwisisehang.

- Utlwisisa le ho sebedisa lekgathe letlang, mohlala, Ke tla ya toropong hosane
- Utlwisisa le ho sebedisa makgethi a bontshang papiso, mohlala, Koloi e lebelo ho feta baeselele. Sefofane ke sepalangwang se potlakang.
- Boeletsa karolo e nngwe ya thutapuo tse rutilweng Kereiteng ya R ho isa ho ya 2 ka tsela e seng ya Semmuso

TEKANYETSO

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Mongolo (e ngolwang)

- Ngola pale e bonolo ka tshehetso ya titjhere
- Sebedisa mehato ya ho ngola (mokgwaritso, mongolo, ho hlaola diphoso le phatlalatso)

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 6:

Mongolo (o ngolwang)

- Ngola seratswana sa dipolelo tse 4 - 6 ka sehlooho se tlwaelehileng

Ditshisinyo bakeng sa Mesebetsi ya Tekanyetso e seng ya Semmuso

Tshebediso ya puo (e ngolwang)

- Qetella dipolelo o sebedisa makgethi a papiso

Mosebetsi o sisintsweng wa Tekanyetso ya Semmuso wa 6:

Tshebediso ya puo (o ngolwang)

- Ngola dipolelo tse utlwahalang o sebedisa makgethi a papiso

DITEMA/MEHLODI E KGOTHALLETSWANG YA SELEMO

HO MAMELA LE HO BUA

- Ditshwantsho le diphoustara
- Disebediswa tsa nnete tse amanang le meokotaba le dihlooho, diphaphethe, dimaseke
- Ditshwantsho ka tatelano
- Lokisa diaparo tsa dipapadi tsa dikalaneng le ho ba le seabo paleng
- Di-CD kapa ditheipe tse mamelwang tsa dipale (tse balwang kapa tse phetilweng), dithothokiso, diraeme le dipina, sebapalwa CD kapa sehatisamantswe, thelevishene le ditheipe tsa vidiyo/di-DVD
- Dibuka tsa dipale le tsa dipale tse phetwang
- Dithothokiso, dipina le diraeme
- Dipapadi tsa puo (tsa molomol)

HO BALA LE MEDUMO

- Ditshwantsho le diphoustara
- Dibuka tse Kgolo - tsa dipale tsa nnete le tseo e seng tsa nnete
- Moralo o kgothalletswang wa ho bala (bonnyane dipale/dibuka tse leshome ka kotara)
- Ditema tse ding tsa ditlhaku tse hodisitsweng, dithothokiso, dipina, diraeme (tse etswang lapeng kapa tse hlahisitsweng ke ba kgwebo)
- Dibuka tse ‘qabolang’ ka polelo e le 1 ho isa ho tse 2 leqepheng bakeng sa padiso ya sekgutlwaneng ya ka phaposing
- Dileibole tsa dikgetjhana bakeng sa dintho, tse manehwang le bakeng sa mantswe a mang
- Tjhate ya nteterwane/alfabete
- Tshupane e sebediswa ha ho balwa ditema tsa ditlhaku tse hodisitsweng, dipale tsa leboteng, le tse bapaditsweng
- Dibukantswe tsa ditshwantsho tsa bana (bukantswe ya puo e le nngwe le bukantswe ya puo tse pedi)

HO NGOLA LE MONGOLO

- Disebediswa tse ngolang tse jwalo ka dipensele/dipotloloto, dipensele/dipotloloto tsa mmala, dikerayone tse mafura, pampiri e sa ngolwang ya boholo (A3, A4, A5), rula, raba, le dipampiri tse sa ngollwang
- Pampiri ya fliptjhate le dipene tsa khokhi
- Dibukantswe tsa ditshwantsho tsa bana (bukantswe ya puo e le nngwe le bukantswe ya puo tse pedi)

KAROLO YA 4

MANTSWE A HLAHELLANG KGAFETSA

Ka tlase ho na le lenane la mantswe a 100 a tlwaelehileng a fumanwang dibukeng tsa Sesotho tsa dipale tsa bana. Mantswe a mang a bontsha dihlooho tse fumanwang dibukeng tsa bana (mohl. 'ramalepa' 'ledimo') jwalo ka mantswe a kang 'mme' a hlahang. Hobane dipale ho phetwa tsa nako e fetileng, maetsi a tla hlahella kgafetsa a le ho lekgathe lefetile.

Lenane ke ho fa matitjhere mohopolo feela wa tlotlontswe ya mantlha eo baithuti ba tla e fumana bakeng sa puo ya tlatsetso. Ba tla fumana sena ka ho mamela le ho bala Sesotho, mme ba tla etsa karolo ya bona ya tlotlontswe ka ho a bua le ho a ngola. Mantswe ana ha a lokelwa ho rutwa ka ntle ho maemo a ditaba.

Mantswe ao baithuti ba ithutang Puong ya Tlatsetso ya Pele ka phaposing ha a no tshwana hantle le a lenaneng le ka tlase. Mantswe ao ba ithutang a itshetlehile hodima meokotaba eo titjhere a e sebedisang le dibuka tseo a di ballang baithuti. Hobane puo ya tlatsetso e ithuta ka ho mamela le ho bala, re tla lebella ho bona ho sebediswa lekgathe lejwale haholo.

Mantswe a 100 a hlahellang kgafetsa

1. hammoho le	21. hore	41.lenane	61. se ke	81. beha
2. le	22.mamela	42. ngola	62. etlo	82. bula
3. ekasitana le	23. bua	43. nehelana	63. tswa	83. ntlo
4. ho	24. rona	44. fa	64. ngola	84. moholo
5. realo	25. nka	45. hanyane	65. mongolo	85. dumela
6. ka hara	26. re	46. jwalo ka	66. ka morao	86. o
7. yena	27. hodimo	47. mme	67. ho tswa ho	87. letsatsi
8. wena	28. wa hae	48. nngwe	68. bana	88.kae
9. ya	29. ya ka	49. moithuti	69. him	89. nako
10. e	30. efe	50. baithuti	70. Monghadi	90. ke
11. e ne	31. eng	51. etsa	71 fumana	91.nna
12.bona	32. mona	52. nna	72. feela	92. thusa
13. tsona	33. ka ntle	53. ruta	73. hona jwale	93. mofumahadi
14. hodima	34. sena	54. ntate	74. tlile	94. bitsa
15. bana	35. o na le	55. kgolo	75. halala	95. mona
16.ngwana	36. tsamaile	56.neng	76. o bua ka	96. botsa
17.ntja r	37. be	57. ke	77. o fumane	97. lebitso
18. haeba	38. jwalo	58. bona	78. tsa bona	98. bona
19. ka	39. tse ding	59. sheba	79 batho	99.etsa
20. empa	40. tse	60. haholo	80.tsa hao	100. hape

Leqepheng le latelang ke mantswe a hlahang kgafetsa ho fihlela mantsweng a tlwaelehileng a 3000. Haeba o batla ho bona mantswe a tlwaelehileng a Senyesemane o ka sheba websaeteng ya: www.essex.ac.uk/psychology/cpwd

Lenane lena le kenyeleditswe feela jwalo ka tataiso. Matitjhere ka bobona a hloka ho boloka rekoto ya mantswe ao baithuti ba a utlwang le ho a bala. Hang ha baithuti ba qeta ho bala puo ya bona ya tlatsetso, titjhere a ka qala ka Lebota la Mantswe a Sesotho ka phaposing, ebile a ka kgothalletsa baithuti ho sebedisa dibukantswe /dikshenare tse bonolo tsa bana (kapa buka ya tlotlontswe). Titjhere a ka fa baithuti tlotlontswe ya ka mehla le dipapadi tsa mopeleto.

Mantswea a 100 a tlwaelehileng

101. metsi	121. nahana	141. fumana	161.tsena	181phela
102. hole	122. nke ke ka	142. hape	162. qadile	182. bolella
103. hantle	123.boela	143. Ke tla	163.moshamane	183. kapele
104. batla	124. katse	144. sedikadikwe	164. diphoofolo	184.bosiu
105. e fetile	125. telelel	145.sefate	165.le kgale	185. mopheti
106. jwang	126.dintho	146. rametlae	166.e mong hape	186. nyane
107. e etsahetse	127. ntjha	147. halefela	167. pele	187. koloi
108. monna	128. ka mora	148. rona	168. mosebetsi	188.e k eke ya
109.ho ya	129. batluwa	149. ba bang	169. ngata	189. tharo
110. kae	130. ja	150. dijo	170. hlokeho	190. hlooho
111. tla	131. motho e mong le e mong	151. phokojwe	171. nako e nngwe le e nngwe	191 ka nako e itseng
112. kapa	132. rona	152. ho ya ka	172. lesea	192.toropo
113 nka	133. pedi	153. tsela	173. tlhapi	193. ke ile ka
114. sekolo	134. o na le	154. ke bile ka	174. fane	194. morena
115. nahana	135. e	155. emisa	175. tweba	195. ntho eo
116. lapeng	136. bapala	156. lokela	176. ntho e nngwe	196. tshimo
117. mang	137.nka	157. kgubedu	177. bethe	197. ka potlako
118. ha ke a	138. monahano	158. lemati	178. nka	198. feela
119. mathile	139. ntja	159. nepahalo	179. e ntse	199. bongata
120. tseba	140. hantle	160. lewatle	180.fumanwe	200. tsheha

Mantswe a 100 a tlwaelehileng

201. ha re	221. boithabiso	241. wele	261. molemo	281. phetse
202. haholo	222. sebaka	242. ka tlasa	262. tjhesa	282. dinonyana
203. tshohanyetso	223. mme	243. katiba	263. letsatsi	283. letata
204. bolelletswe	224. dutse	244. lehlwa	264. ka nqane	284. pere
205. hape	225. sekepe	245. moya	265. tsamaile	285. mmutlanyana
206. hantle	226. fenstere	246. difate	266. thata	286. tshweu
207. hobaneng	227. robala	247. hampe	267. a e temeka	287. ho tla
208. llile	228. maoto	248. tee	268. a ke nnete	288. o
209. boloka	229. hoseng	249. hodimo	269. moya	289. noka
210. kamore	230.mofumahadi	250. mahlo	270. labalebela	290. ratile
211. ya ho qetela	231. e mong le e mong	251. e nngwe le e nngwe	271. mahe	291. ledimo/kgolo
212. tlotse	232. buka	252. metswalle	272. hang	292. shebahala
213. hobane	233. ke	253. lebokoso	273. ka kopo	293. sebedisa
214. le ha	234. tlala	254. sootho	274. ntho	294. mabapa le
215. ke	235. fapaneng	255. ntatemoholo	275. emisitswe	295. dimela
216. pele	236. ha ho be	256. ho e na le	276. e le jwalo	296. tlhware
217. nkgono	237. ngwanana	257. shebang	277. hlolohella	297. hutse
218. diaparo	238. efe	258. qetelo	278.haholo	298. re ne re
219. bolella	239. ka hare	259.hoena le	279. bata	299. fofa
220. senotlolo	240. matha	260. e potlakile	280. paka koloi	300. hola

MEFUTA YA DITEMA TSE SHEBILWENG MOKGAHLELONG WA MOTHEO

Mokgahlelong wa Motheo, baithuti ba tla **mamela** ditema tse latelang:

- pheta pale tse nang le dintlha ka bowena
- tsamaiso (ditaelo)
- ditlaleho tsa tlhahisoleseding
- dipale tse phetwang (dipale)

Kereiteng ya 3, ba tla lebellwa ho fuwa dipale tse bonolo tse phetwang tsa molomo le ditaelo.

Ha ba qala ho bala le ho ngola ka puo ya tlatsetso, baithtuit ba tla **bala** pale e bonole e phetwang, tsamaiso le ditlaleho tsa tlhahisoleseding. Kereiteng ya 3, ba tla **ngola** pale e phetwang e bonolo, tsamaiso, le pale ka tshehetso ya titjhere.

Ka tlase ho na le mehlala ya mefuta ya ditema tse sebediswang Mokgahlelong wa Motheo.

HO PHETA PALE YA HAO

Mohlala	Sebopeho le makgetha
Lenane la sekolo la ho bala Beke e fetileng re ne re ena le lenane la Padiso sekolong sa rona. E ne e le holong ya sekolol. Pele Dikereiti tsa R di binne pina ka Sesotho le ka English. Motho e mong le e mong ke ha a opa matsoho. Yona baithuti ba Kereiti ya 1 ba bala pale ka Sesotho. Motho e mong le e mong o opa matsoho. Baithuti ba Kereite ya 2 ba latela ka ho bapala papadi ka Sesotho.E ne e tshehisa. Motho e mong le e mong o ne a tsheha. Baithuti ba Kereiti ya 3 ba qetella ka ho bala pale ka Sesotho le ka English. Motho e mong le e mong a opa diatla. Jwale mosuwehlooho o fana ka dikgau. Motho e mong le e mong a opa diatla. Qetellong ya dintho kaofela re bile le senomaphodi le dikuku. Ho bile monate ka ho fetisisa!	**1. Sehlooho** **2. Tlwaetso:** Re bolelle ka - ho etsahetse eng - ho etsahetse neng - ke mang ya neng a le teng **3. Lethathama la diketsahalo** Jwalo ka ha di phethahetse *Ho momahana ha nako* pele, jwale, ho latela, ho qetela *Lekgathe lefetile* Ke ne ke, e ne e le **4. Diphehiso tsa motho ka mong** Qetella tema

PALE E PHETWANG KA HO BEHA DINTLHA

Mohlala	Sebopeho le makgetha
Ho hola ha sejalo sa dinawa Baithuti ba rona ba jetse dinanwa ka la 3 Loetse. Re ile ra di lebella ha di hola. Re qala ka ho jala dinawa tse 5. Re jala nawa e nngwe le e nngwe ka hara kgalase e le hore re tle re di bohe ha di hola. Re kwala nawa e nngwe le e nngwe ka mobu mme re tle re di nosetse ka metsi. Sehlopha sa rona se hlokomela nawa e le nngwe. Ka mora beke re bona motso o monyane. Ka mora beke tse 2, motso o ba moholo. Re bona hape makgapetla a manyane. Ka mora dibeke tse 3, makgapetla a tswa ka hara mobu. A na le mahlaku a matala. Ka la 26 Loetse re kenya sejalo sa rona ka hara pitsa. Ka mora dibeke tse 8, Sejalo se bolelele ba 20 cm. Se na le mahlaku a 10. Ka la 5 Pudungwana, re jala nawa ya rona tshingwaneng ya sekolo. E na le dipalesa tse ngata. Dipalesa tsa rona di shwele mme re qala ho bona nawa tse nyane tse holang. Nawa tsena tse qalang ho hola di eba kgolo. Ho ne ho na le dinawa ka hare. Re ka nna ra jala dinawa tsena mme ra hodisa sejalo se setjha.	**1. Sehloolo** **2. Tlwaetso** Araba dipotso: Mang? Eng? Neng? **3. Lethathama la diketsahalo** Diketsahalo ka tatelano ya tsona *Ho momahana ha nako* Pele, ka morao ho *Nako ya diketsahalo e tsepameng* Ka la 5 Pudungwana *Dintho tse theknikhale* motso, tse qalang ho hola, makgapetla **4. Diphetho** Qetella tema

TSAMAISO (DITAELO)

Mohlala	Sebopeho le makgetha
Tsela eo re tshasang borotho ka pinabatha (*peanut butter*) *O tla hloka:* • dilae tse 2 tsa borotho • pina batha e nyane • majarine kapa botoro • thipa • poleite *Mokgwa* 1. Tshasa majarine kapa botoro lehlakoreng ka leng la borotho. 2. Tshasa pinabatha ka lehlakoreng le leng la borotho. 3. Kopanya marotho a mabedi nnqa e le nngwe. 4. A hatelle mmoho ka bokgabane 5. Seha borotho ka lehare. 6. Eja borotho ba hao!	**1. Sehlooho** Hlalosa **sepheo** sa ditaelo **2. Disebediswa** Hlalosa disebediswa tse hlokehang. Dibulete di ka sebediswa. **3. Mokgwa** Taelo e nngwe le e nngwe e qala leqepheng le letjha mme e nomoruwe. *Ditaelo* Tshasa, beha, hatella, seha, ja (Boholo ba dipolelo bo qala ka leetsi) *Ditaelo tse tobileng* Di hatelle mmoho ka hloko

TLALEHO YA TLHAHISOLESEDING

Mohlala	Sebopeho sa makgetha
Dinoha Dinoha ke dihahabi. Dihahabi di na le makgakgapa letlalong la tsona. Dihahabi ha di laole motjheso ya mebele ya yona. Mebele ya tsona e na le motjheso o tshwanang le ya sebaka seo di potapotileng ho sona. Di bitswa dihahabi tsa madi a batang, empa sehahabi se bile letsatsing nakong e kgutshwane, mme mmele ya tsona e eba e tjhesang. Dihahabi di qhotsa mahe. *Mefuta ya dinoha* Mefuta e mmedi ya dinoha ke marabe le ditlhware. Marabe o mmala o mosehla kapa o mosootho ka sebopeho sa V hloohong. Di ka ba bolelele ba metara Ditlhware di kgolo ho feta marabe. Di bosootho bo bosweu ka paterone e sootho. Di ka ba bolelele ba dimetara tse 5. Marabe o phela ka ho ja ditweba le ditadi. O tshela tjhefo diphoofolong tsena. Ditlhware di ja diphoofolo tse jwalo ka dipela, mebutlanyana le diphoofolo tse nyane tse kang ditshepe.	**1. Sehlooho** **2. Setatemente ka Kakaretso** Tlhaloso e tlwaelehileng *Sehlooho se hlophisitswe* Dinoha di hlophisitswe jwalo ka dihahabi *Disebediswa tse theknikhale* sehahabi, themperetjha *Dintho di hlaloswa ka kakaretso ya dihahabi, dinoha* **3. Dintlha** Hlopha ka diratswana mohl.di shebahala jwang, di ja eng *Lekgathe lejwale* ke, ja, tjhefo, kgama *Dipolelo tse qalang ka mantswe a sehlooho* Ditlhware …. Marabe …

PALE E PHETWANG (PALE)

Mohlala	Sebopeho le makgetha
Mokgwa oo ditlou di fumaneng mekadi ya yona Kgale, kgale ditlou di ne di se na mekadi Ka tsatsi le leng, ngwana tlou o ne a batla ho ya sesa no-keng ya Limpopo. Empa mmae a re ho yena, “Ha o yo sesa ka nokeng. Ho na le dikwena - mme di tla o ja! Le ha ho le jwalo, tlou e nyane ha e ka ba ya mamela. E ile ya tsamaya ya ema hodima lebopo la noka. ‘Ke tla nwa met-si’ a ipuela a le mong. Ke ha a nwa metsi ka nokeng, Kgele kwena ya nanabela nko ya hae. Hi, hi, hi! ke tlou e nyane eo mme e leka ho ikgula le ho ikgula, hofihlela MOKADI wa yona o ba molelele. Qetellong kwena ya tlohela tlou, mme tlou ya balehela ho mma yona lapeng. O ne a tshohile ho bona mokadi wa ng-wana yona. Le ha ho le jwalo, ke ha mme a hlokomela hore a ka etsa dintho tsohle ka yona. Ho ne ho le bohlokwa. Ho tloha mohlang oo ke ha tlou e fumana mokadi o molelele.	**1. Sehlooho** **2. Tlwaetso** Hlahisa baphetwa le tikoloho **3. Diketsahalo tse lebisang tharahanong** *Lekgathe lefetile* Di ne di, o ne a batla, ho ne ho le bohlokwa *Momahano e bontshang nako* Kgale, kgale, kgale; ka letsatsi le leng, qetellong *Puisano* “Ke tla nwa …” *Tshebediso ya puo ho totobatsa toboketso ho mmadi* O hutse, o hutse, Kgele! **4. Qeto le qetelo**

LENANE LA TLHALOSO YA MANTSWE

Diraeme tsa diketsiso - diraeme tse felehetswang ke ho etsa diketso (mohl. Ke thetsa hlooho ya ka, Ke thetsa menwana ya maoto, ke thetsa mangwele, ke thetsa nko ya ka)

Puo e ekeditsweng - ha motho a ithuta puo hodima ya hae ya lapeng. Motho o ahella hodima seo a seng a se tseba puong ya lapeng (mohl. tsebo ya ho ngola le ho bala) Puo ya tlatsetso e ahellwa hodima puo ya lapeng, ha e nke sebaka sa yona

Ntho e iketsahallang - bokgoni ba ho elellwa ntho hanghang ntle le ho qapodisa kapa ho nahana ka yona

Tekanyetso ya motheo - Tekanyetso ya Naha ya Selemo e tla etswa qalong ya kotara ya pele dikereiting kaofela mme e tla ba tekanyetso ya motheo**.**

Kgopolo ya mongolo - utlwisisa tshebetso ya mongolo mohl. mongolo o jara molaetsa, mantswe a etswa ka ditlhaku, re bala ho tloha ho le letshehadi ho ya ho le letona

Qapodiso - bokgoni ba ho sebedisa tsebo ya ditlhaku le medumo ho bitsa mantswe a ngotsweng ka nepo

Metswako ya medumo - ditlhaku tse pedi di emela modumo o le mong. Sesothong ho na le metswako ya didumammoho (mohl 'sh', 'ts') le didumannotshi ('oo' 'ee')

Tekanyetso/tekanyetso e tswelang pele - tekanyetso e ahang moithuti e bile e kenyelleditse mesebetsi ya tekanyetso e etswang ka dinako tsohle hara selemo

Mosebetsi wa tekanyetso - ke mosebetsi o sebedisetswang ho hlahloba baithuti, mme o ena le dikarolwana tse ding tsa mesebetsi

Akanya - 1. Ho batla ho tshwana nthong tse bonahalang eka di fapane.

2. Ho fuputsa 'ho tshwana' nthong tse hlahellang eka di fapane, tsela ya ho hlalosa kapa ho hlakisa empa ho se bopaki. Hlokomela hore o se akanye ka tsela e fosahetseng. Ho lokela hore ho be le nyalano e phethahetseng pakeng tsa ntho e hlaloswang/hlakiswang le kakanyo e etswang

Lelatodi (antonimi) - lentswe le nang le moelelo o fapaneng le lentswe le itseng le tobilweng, (mohl. 'botle' le 'bobe')

e boemong bo nepahetseng - ha puo e nepahetse e loketse maemo ao e sebediswang ho ona, (mohl. mosebetsing o tla re 'Dumela monghadi' empa ho motswalle o tla re 'Helele thaka mphato' ha eba motho eo ke motswalle ebile e le mookamedi

Ho utolla (Infer) - moelelo kapa ho fumana moelelo o mong o itseng ka taba e buuwang, le ho akanya ditlamorao/ tshusumetso

Hlahloba (Examine) - ho bopa mehopolo, ho etsa kahlolo mme o fihlele dikgopolo tse itseng ha o bala

Puo ya bonono le bokgabo (ho fapana le puo ya setlwaedi) - mantswe kapa dipolelwana tse sebedisitsweng ka tsela eo e seng ya tlwaelo ho hlahisa sephetho se lebelletsweng; ditema tsa dingolwa hangata di sebedisa puo e matla ya bonono (mohl. tshwantshiso, mothofatso, papiso)

Boqhetseke ba puo - 1. Mantswe a tla jwalo ka ho phalla ha noka mme a na le kgokahano le momahano e nehang puo boleng ba ho phalla ka tlhaho, ho sebetseha ha bonolo le ho fumana moelelo wa ona ha bobebe

Mamelo - ka tshebediso ya ho utlwa/mamela

Ho tlodisa mahlo - ho bala buka ka ntle le maikemisetso, ho bala feela dintlha tse hohelang

Mongolo o kopaneng - Mongolo o etswang ka mokgwa o harelwang, ho sa phahamiswe pene kapa pensele ho ngola ka potlako.

Motswako - Karolo ya medumo moo ditlhaku tse fetang bonngwe di kopanang ho etsa modumo.

Bokgoni ba ho bala le ho ngola ka kutlwisiso ba sethatho - tsebo ya ngwana e holang ya mantswe a ngolwang. Bana ba bona mongolo tikolohong ya bona mme ba qala ho utlwisisa le sepheo sa yona. Ba ka ballwa kapa ba phetelwa dipale; ba ithua ka seo dibuka di leng sona le hore di sebetsa jwang. Le pele ba ya sekolong ba tseba haholo ka litheresi. Ba ka leka ho ngola mabitso a bona ba sebedisa mehopolo ya bona ka ditlhaku le mopeleto (mohl. mopeleto wa sethatho), mme ba ka iketsa eka ba bala buka. Ena ke qaleho ya bokgoni ba ngwana ba ho bala.

Mongolo wa tikoloho - mongolo o re potapotileng mohl. matshwao a tsela, a sephethephethe, mabenkele, dileibole tsa diphuthelwana

Dipadiso tsa boemo - dibuka tse ngotsweng ka boemo bo fapaneng. Thutapuo, tlotlontswe le bolelele ba dipolelo di qala di le bonolo mme di nne di thatafale bakeng sa kgatelopele. Boemo ba buka bo lokela ho nyalanywa le boemo ba ngwana ba ho bala.

Padisotataiso - mosebetsi wa ka phaposing oo ho wona baithuti ba rutwang ka dihlopha ho latela bokgoni ba bona ba ho bala. Titjhere o ntshetsa pele kutlwisiso le bokgeleke ba baithuti pele mme a rute mawa a ho bala.

Mantswe a hlahang kgafetsa - mantswe a tlwaelehileng a hlahang hangata mohl. ‘o’, ‘a’, ‘tse’, ‘ho’, ‘le’ ba’, ‘di’.

Ho ithuta ka tshohanyetso - thuto e etsahalang ntle le ho ruta ka sepheo se itseng

Tema ya boemo bo ikemetseng - tema e bonolo haholo ho mmadi, e se nang lentswe ho a 20 a thatafallang mobadi (katleho 95%)

Padisonnotshi - padiso e etswang ka phaposing ya borutelo kapa ka ntle ho phaposi ya borutelo, moo moithuti a nang le boikgethelo ba hae ba tema le kgatelopele ya ho bala ha e sa laolweng ke titjhere

Temoso - ho sebedisa tlhahisoleseding e temeng ho ipatlela ho hong ho sa bolelwang ka ho otloloha temeng (khr. Ho bala dipakeng tsa mela)

Boitemohelo -‘dipotso tsa boitemohelo’ ke tse batlang hore moithuti a ntshe maikutlo a hae ka tema (mohl. ‘O nahana hore moshanyana o ile a ikutlwa jwang? ‘O nahana hore moshanyana o ile a ikutlwa jwang?’

Pehelo ya tlhahisoleseding - sepheo sa pehelo ya tlhahisoleseding ke ho hlalosa ka moo dintho di leng ka teng (mohl. Dijo tse nang le Phepo) Pehelo ya tlhahisoleseding e ngolwa ka lekgathe lejwale

tema e boemong ba taelo - tema e phephetsang empa mmadi a kgona ho e bala, e nang le lentswe le 1 ho a 10 a thatafallang mobadi.

Moelelo o otlolohileng - Ke se hlakileng temeng. ‘Potso e otlolohileng’ ke e batlang ho re baituti ba fumane tsebo e totobetseng temeng (mohl. Moshemane o ne a apere jeresi ya mmala o jwang?)

Phetelo - sepheo sa phetelo ke ho tlosa bodutu. Phetelo e etswa ka lekgathe lefetile. Pele tikoloho e a hlaloswa mme

baphetwa ba hlahiswe. Ebe ho ba le diketsahalo tse lebisang tharahanong e lebisang tharollong.

Ho elellwa medumo: bokgoni ba ho utlwa, hlwaya le ho sebetsana le modumo o le mong wa puo (mohl. Sesothong ho hlwaya modumo o le mong ho ama, aha, aka, ala, le ho etsa phapano dipakeng tsa modumo, ama, ema, ima, oma')

Difoniki - thuto ya difoniki e ruta bana kamano dipakeng tsa tlhaki ya lentswe le ngolwang le modumo o emetseng tlhaku ya modumo o buuwang. E ruta bana ho sebedisa dikamano tsena ho bala le ho ngola mantswe.

Ho elellwa fonoloji - bokgoni ba ho utlwisisa ka moo medumo e sebetsang ka teng mohl ho hlwaya modumo, dinoko, diraeme le medumo e qalang

Phatlalatsa - o mong wa mehato ya ho ngola (mokgwaritso, ho lokisa diphoso, ho phatlalatsa. Ha baithuti ba phatlalatsa dingolwa, ba e hlahisa ho bamamedi/babadi mohl. ba e balla hodimo kapa ba e beha maboteng a diphaposi tsa ho rutela kapa ka hara dibuka tsa bona tsa mosebetsi.

Phetelo hape - ho bolela diketsahalo tse fetileng ka tlhahlamano (ho ngola kapa ho bua ka seo e mong a se entseng mafelong a beke e fetileng) Sepheo sa yona ke ho bolela ditaba ka ho hlahlamana ha tsona (mohl. Ngwana o pheta ka se etsahetseng mafelong a beke ka phaposing ya ho rutela ka 'nako ya ditaba'

Raeme - mantswe kapa mela ya thothokiso e qetellang ka medumo e tshwanang e kenyelletsa sedumannotshi (taka, baka, haka)

Padisommoho - mosebetsi wa moo baithuti ba balang ka kopanelo tema e hodisitsweng le titjhere. Ena ke thuto ya baithuti kaofela ka phaposing. Tema e balwang e reretswe sehlopha sa baithuti ba boemo bo hodimo ka phaposing. Baithuti ba itseng ba tla ba boemong ba ho mamela, ha ba bang ba tla be ba qala ho bala mme ba bangata ba tla be ba bala ka phethahalo. Tema e le nngwe e sebediswa ka matsatsi a mmalwa. Tsepamiso e ntjha e hlahiswa letsatsing le leng le le leng le letjha. Tema e sebediswa ho hlahisa makgabane a yona, medumo, thutapuo le bokgoni ba ho bala moelelong.

Mantswe a hlahang kgafetsa - mantswe ao babadi ba a elellwang ka ho a sheba feela. Ha ba hloke ho a qapodisa kapa ho nahana ka ona. Mehatong ya pele ya ho bala, ke mantswe a hlahang kgafetsa jwalo ka 'ha', 'ho', 'le', tse' tsa' jj.

Mawa - ke ditsela tsa ho ithuta. Ho na le ditsela tse mmalwa tseo baithuti ba di sebedisang ha ba sa kgone ho bala lentswe. Mohlala, ba ka sheba ditemoso tse teng setshwantshong, ba ka bitsa lentswe kapa ba ka le arola ka dinoko.

Tshekatsheko ya sebopeho - e kenyelletsa ho sekaseka lentswe (mohl. dihlongwapele le dikutu) ho elellwa le ho utlwisisa lentswe le se tlwaelehang ha le ngotswe

Mefuta ya ditema - ditema tsa dipheo, dibopeho le makgetha a fapaneng. Mefuta ya ditema e rutwang Mokgahlelong wa Motheo ke diphetelo hape, ditaelo, dipale le dipehelo tsa tlhahisoleseding.

Karabelo e phethahetseng ya ditho tsa mmele - mokgwa wa ho ruta puo moo titjhere a fanang ka ditaelo, moithuti a arabela ka ho sebedisa ditho tsa mmele, titjhere a fana ka pehelo

Pokello ya mantswe - mantswe a matjha a bokelleditsweng nqa e le nngwe

Bokgoni ba ho kgorohela lentswe - ana ke mawa a sebediswang ke baithuti ha ba sa kgone ho bala lentswe le sa tlwaelehang